19 - 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020 · ΤΕΥΧΟΣ 762 · 210 Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ · WWW.ATHENSVOICE.GR · FREE PRESS ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ

ATHENS voice

102.5 ATHENS VOICE RADIO

2310 ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ελένη Μουλούδη

Ανταπόκριση από την εμπόλεμη ΜΕΘ Ιπποκρατείου

Του **Στέφανου Τσιτσόπουλου**

Γράφουν

Διογένης Δασκάλου
Ηλίας Κουτσούκος
Λεόντιος Παπαδόπουλος
Δημήτρης Καραθάνος

Οι βοσκοί των Αθηνών

Έχει η Αθήνα κτηνοτρόφους; Κι αν ναι, στα πόσα χιλιόμετρα από το Σύνταγμα;

Της **Κατερίνας Καμπόσου**

Ο Τάσος Γιαννίτσης

μιλάει στην ATHENS VOICE

Της **Αγγελικής Μπιρμπίλη**

Γιατί η Κάμαλα Χάρις

συνοδεύει την υπογραφή της με τις αντωνυμίες «η/αυτή»

Του **Γιάννη Νένε**

Σάββας Στρούμπος

«Ο Έλληνας σαφώς διεκδικεί τον Πολιτισμό!»

Της **Ίσμας Μ. Τουλάτου**

ΚΩΤΣΟΒΟΛΟΣ

Έχω και στο χωριό μου

ΜΠΛΑΚ ΦΡΑΪΝΤΕΪ

ΣΙΖΟΝ ΦΟΡ

ΤΟ 2020
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Μάθε πότε ξεκινούν όλες οι
Μπλάκ Φράιντεϊ προσφορές μας και πρόλαβέ τες

στο kotsovolos.gr

ATHENS voice

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπίλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντσιρμάς

Υπεύθυνος Ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια Ύλης Δήμητρα Γκρους

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης
Αρχισυντάκτες Γιάννης Τσάκαλος, Έρρικα Ρούσσου

Συντακτική ομάδα: Ν. Αμανίτης, Μ. Βελέντζας, Ντ. Βλαχοπούλου, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελέ, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Α. Γκόρου, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Θ. Ευθυμίου,Τ. Ζαραβέλα, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καΐμάκης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Β. Κορωναίος, Τζ. Μελιτά, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Ελ. Μπεζιριάνογλου, Γ. Νένες, Γ. Πουλιόπουλος, Μ. Νομικός, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Ν. Παπαηλιού, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Α. Σκαράκη, Ζ. Σφυρή, Σ. Τριανταφύλλου, Ευ. Τσαβδάρη, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Γ. Ψύχας

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
Υπεύθυνη οδηγού Δανάη Καμζόλα
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos
Εικονογραφήσειςart@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάτσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Πέτρος Νικόλτσος

Digital Advertising Director Εύα Βαγγέλη

Advertising Manager Πέπη Κράλιοβιτς,

Digital advertising Manager Βασίλης Ζαφειρούλης

Διεύθυνση Direct Market Δημήτρης Καλαμάρης

Direct Market Χρήστος Τριανταφυλλίδης
Υποδοχή Διαφήμισης Νίκη Σκαμάγκα
marketing@athensvoice.gr
Digital Advertorial Coordinator Έφη Ορφανάκου
efiorfanakou@athensvoice.gr
Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Βασίλης Νάκος, Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση
«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»
Διανομή: Free Sunday

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369
fax: 210 3632.317
Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310
Athens Voice Radio 102.5: 210 3648. 213
Αγγελίες: 210 3617. 369
Λογιστήριο: 210 3617. 170

www.athensvoice.gr
Αν δεν βρίσκετε την Α.V. στα σημεία διανομής, μπορείτε να επικοινωνήσετε στα τηλέφωνα: 210 3617.360, 210 3617.369

ATHENS!
Κωδικός εντύπου: 7021
ISSN 1790-6164

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

24
ΦΤΙΑΞΕ ΜΟΥ ΤΗ ΜΕΡΑ

Ο έρωτας στα χρόνια της πανδημίας
(Graffiti art στην οδό Μαυρομιλάχη)

ΤΟ **ΕΞΩΦΥΛΛΟ** ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει η illustrator **Jenny Kroik**. Γεννήθηκε στην Αγία Πετρούπολη της Ρωσίας, αλλά από το 2016 μένει μόνιμα και εργάζεται στη Νέα Υόρκη. Έχει πτυχίο BFA (Bachelor of Fine Arts) στην Εικονογράφηση από το Art Institute of Boston και MFA (Master of Fine Arts) στη Ζωγραφική από το Πανεπιστήμιο του Όρεγκον. Δουλεύει ως free lancer από το 2007. Έργα της έχουν γίνει εξώφυλλο στο «The New Yorker». Instagram: @jkroik

Info~DIET

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΝΤΕΛΙΒΕΡΑΔΕΣ
Οι ήρωες του μήνα και οι καμικάζι των Αθηνών *(πηγαίνουν σε όλους τους δρόμους ανάποδα)*

Ο ΠΙΤΣΙΡΙΚΑΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ
Ο μικρός Μανώλης Γκίνης που πρωταγωνιστεί στα «Καλύτερά μας χρόνια» της ΕΡΤ και στις διαφημίσεις της Cosmote.

ΤΟ ΜΠΛΟΥΖΑΚΙ ΜΕ ΤΗΝ ΜΠΛΕ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑ
Το βρήκαμε στο Koukoutsi της Σκουφά. *(λίγο πριν το lockdown)*

AMAZON
Έκανε μήνυση σε δύο influencers που πουλούσαν designer προϊόντα-μαϊμού. Να αγιάσει το χέρι της.

THE CROWN
Βγήκε την Κυριακή, στο Netflix, ο κύκλος που όλοι περιμέναμε: η Νταϊάνα μπαίνει στη ζωή της βασίλισσας Ελισάβετ. Και η Μάργκαρετ Θάτσερ στη ζωή των Άγγλων.

Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΤΟΥ ΜΗΝΑ
Δευτέρα από τις 7 το πρωί έως τις 12 το βράδυ. Με ενοικίαση δωματίου άνω των 23 ευρώ, δώρο ένα ζευγάρι γυναικεία παπούτσια (!) *(σε ξενοδοχείο ημιδιαμονής)*

ΝΕΑ ΕΜΒΟΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ COVID-19
Ανυπομονώ να δω τα επιχειρήματα των αρνητών.

ΑΤΑΚΑ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΣΤΟ GNTM
«Θα πάμε οδοιπορικώς για σούτινγκ». *(ας τους ενημερώσει η Καγιά ότι ξεκίνησε η τηλεκπαίδευση Β' Δημοτικού στην ΕΤ2)*

ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Ο κύριος που δίδασκε νοερά μαθηματικά τη Δευτέρα το πρωί, πάντως, χρησιμοποιούσε τράπουλα. *(από νωρίς στην επιστήμη της μπιρίμπας, τα μικρά)*

ΣΕ ΑΚΡΙΒΟ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Επιβάρυνση delivery 15 ευρώ; Φιλαράκι, άσε, θα έρθω με τα πόδια να το πάρω.

COVID ΣΤΟ ΚΑΜΠΑΝΑΡΙΟ
Για να δούμε τώρα που ο κορωνοϊός μπήκε στους οίκους του θεού, θα συνετιστεί το ποίμνιο;

ΦΙΛΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ
Μην τρίβετε με αντισηπτικό τα χέρια σας και αμέσως ανάβετε τσιγάρο.

ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΟ ΣΤΟ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ
«Νοσεί ο "σκληρός" Αμβρόσιος που κόλλησε τον διάδοχό του και εννέα καλόγριες».

ATHENS VOICES

★ ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ★

Ώριμες (αρκετά) κυρίες συζητούν σε ζαχαροπλαστείο τρώγοντας το γλυκό τους:
-Έμαθα πως έχει ανοίξει ένα καταπληκτικό καινούργιο μικροβιολογικό εργαστήριο, εδώ στην Αγίου Τρύφωνος, με φοβερή γιατρό.
-Τι λες; Κάνουμε ένα ραντεβού να πάμε και οι δύο μαζί να κοπταχτούμε;
(Βάρσος, Κηφισιά, Σάββατο απόγευμα)

Σε μεγάλο κατάστημα ηλεκτρονικών, ηλικιωμένος κύριος ζητάει από τον πωλητή να αγοράσει ένα ποντίκι.
Πωλητής: ***Μάλιστα, κύριε. Το θέλετε για gaming;***
Πελάτης: ***Όχι, όχι γκέι. Απλό, μαύρο θέλω.***
(Κωτσόβολος, Γλυφάδα, Σάββατο πρωί)

«Να παρκάρεις στη Μαυρομιχάλη που δεν μπαίνει ποτέ η αστυνομία και δεν σε γράφουνε».
(Συζήτηση φίλων σε cafe της Μαυρομιχάλη, Δευτέρα μεσημέρι)

«Η κίνηση αυτή τη στιγμή είναι αυξημένη στη λεωφόρο Κηφισίας και στα Βλάχικα της Βάρης».
(Παναγιώτης Μπρίμπας –θεός– στα δελτίο ειδήσεων του Athens Voice Radio 102,5, Δευτέρα πρωί)

Νεαρός με τη μητέρα του περιμένουν σε μεγάλη ουρά έξω από τράπεζα. Ο νεαρός βλέπει τη μητέρα του να δυσανασχετεί και της λέει:
-Πήγαινε σπίτι, θα κάτσω εγώ.
-Τι λες, καλέ; Τόσο καιρό κλεισμένη στο σπίτι δεν αντέχω. Εξάλλου δεν με βλέπει ο ήλιος κι έχω έλλειψη βιταμινών.
(Alpha Bank, κέντρο Αθήνας, Παρασκευή μεσημέρι)

Υπάρχει ένας αθηναϊκός θρύλος για κάτι που συνέβη μπροστά σε βιτρίνα του Everest.
Υπάλληλος: ***Και τι να έχει μέσα το σάντουιτς;***
Πελάτης δείχνοντας: ***Όλα, μία να πας και μία να γυρίσεις.***

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ
→ *panikoval500@gmail.com*

© ΡΩΜΑΝΟΣ ΓΕΡΟΔΗΜΟΣ

Η ΦΘΟΡΑ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ

Του **ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ**

[Η Τριλογία του Νέου Κόσμου, μέρος 2ο]

Σε μια αποστροφή του λόγου του, στην ταινία *Η Γέφυρα των Κατασκόπων*, ο Τζέιμς Ντόνοβαν (Τομ Χανκς) απευθύνεται στον πράκτορα Χόφμαν της CIA: *«Το επώνυμό μου είναι Ντόνοβαν. Ιρλανδός, κι απ' τις δύο πλευρές της οικογένειας. Είμαι Ιρλανδός και είσαι Γερμανός. Αλλά τι μας κάνει και τους δύο Αμερικανούς; Μόνο ένα πράγμα. Ένα. Μόνο ένα. Το βιβλίο με τους κανόνες. Το λέμε Σύνταγμα, και αποδεχόμαστε τους κανόνες, και αυτό είναι που μας κάνει Αμερικανούς»*.

Το Σύνταγμα των ΗΠΑ (1787) και η Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που ακολούθησε (1789) είναι παρακαταθήκες του Διαφωτισμού και δύο απ' τα θεμέλια του σύγχρονου δυτικού πολιτισμού. Το ενοποιητικό στοιχείο του πολιτισμού αυτού ήταν, και είναι, η πίστη στην έννοια της αλήθειας και η αέναη αναζήτηση και επιδίωξη αυτής, μέσα από την επιστημονική μέθοδο, τη δικαιοσύνη, τη δημοσιογραφία, την πολιτική σύγκρουση, τον δημόσιο διάλογο, τις τέχνες και τα γράμματα.

Ο διάλογος αυτός είναι το οξυγόνο ενός συστήματος: επιτρέπει την κάθαρση, την επιδιόρθωση, την ανάπτυξη. Ιδανική πολιτεία δεν υπάρχει, ούτε ιδανική κοινωνία. Το ερώτημα είναι πώς διαχειρίζεσαι και πώς ενσωματώνεις το λάθος και τη σύγκρουση μέσα στο σύστημα· πώς τα χρησιμοποιείς ως καύσιμα για την πρόοδο. Η αμερικανική κοινωνία κάθε άλλο παρά ιδανική ήταν, αλλά μας έδωσε ένα μοντέλο αναζήτησης της αλήθειας και διαχείρισης της συνύπαρξης.

Ήταν αυτή ακριβώς η ελευθερία της σκέψης που επέτρεψε την καλλιέργεια μιας κουλτούρας κριτικής και ανάδειξης των μελανών σημείων του συστήματος. Σε αντίστιξη με τις mainstream ταινίες και τηλεοπτικές σειρές που επιβεβαίωναν τη μεταφυσική πίστη στην επικράτηση του καλού, μια σκοτεινότερη, παράλληλη κουλτούρα χαρτογραφούσε συστημικές αποτυχίες, ηθικά διλήμματα και υπαρκτά ρεύματα στο κοινωνικό περιθώριο. Ο Άνω και ο Κάτω Κόσμος –του *Twin Peaks* και του *Stranger Things*, μεταξύ άλλων– συνυπάρχουν, αλληλοτροφοδοτούνται. Είναι οι δύο πλευρές της ανθρώπινης φύσης.

Ωστόσο, η συμβολική ισχύς του αμερικανικού ονείρου βασίστηκε στη μονοκρατορία του ισχυρού κράτους. Η πολιτική είναι ένα παιχνίδι, ένας χορός, του δικαίου και της ισχύος. Δεν είναι τυχαίο ότι στα περισσότερα αφηγήματα της ποπ κουλτούρας, τα όργανα αυτού του μηχανισμού –το FBI, η CIA, οι Ένοπλες Δυνάμεις, ο Πρόεδρος, εισαγγελείς και δικηγόροι– αναλαμβάνουν είτε τον ρόλο του καλού, είτε αυτόν του κακού. Τόσο στο εσωτερικό όσο και διεθνώς, οι θεσμοί των ΗΠΑ συγκέντρωσαν ισχύ, και τον φόβο/σεβασμό των πολιτών, για να επιβάλλουν τους συμφωνημένους κανόνες, είτε αυτοί ήταν το Σύνταγμα και ο «νόμος και η τάξη» (στο εσωτερικό) είτε η φιλελεύθερη τάξη πραγμάτων (διεθνώς).

Οι ΗΠΑ σταδιακά απεμπόλησαν ένα μέρος της δημόσιας προσήλωσής τους στο δίκαιο, όσο και την εσωτερική και εξωτερική ισχύ του κράτους τους. Μετά την 11η Σεπτεμβρίου, η κυβέρνηση Μπους (του νεότερου) ενεπλάκη σε καταστροφικούς πολέμους στο Αφγανιστάν και το Ιράκ, απαξιώνοντας όχι μόνο τον ΟΗΕ και το διεθνές δίκαιο, αλλά και την έννοια της αλήθειας ως ιδανικό. Κατηγορούμε τον Τραμπ για την παρανοϊκή διαστρέβλωση της αλήθειας και τα «εναλλακτικά γεγονότα». Ήταν όμως η κυβέρνηση Μπους που συνέδεσε συστηματικά τον Οσάμα Μπιν Λάντεν με τον Σαντάμ Χουσεΐν προκειμένου να νομιμοποιήσει την επέμβαση στο Ιράκ. Ήταν ο τότε υπουργός Άμυνας, ο αμίμητος Ντόναλντ Ράμσφελντ, που απαξίωσε τη Γαλλία και τη Γερμανία ως «Παλαιά Ευρώπη» και στράφηκε στη «Νέα Ευρώπη» της Ουγγαρίας και της Πολωνίας, που τώρα εκλέγουν ακροδεξιές, αυταρχικές κυβερνήσεις.

Οι πόλεμοι αυτοί αποσταθεροποίησαν ολόκληρη τη Μέση Ανατολή, δημιούργησαν ζωτικό χώρο στο Ισλαμικό Κράτος και –μέσω αυτού– συνετέλεσαν στον εμφύλιο της Συρίας, στην προσφυγική κρίση της Ευρώπης και στην ενίσχυση της ισλαμιστικής τρομοκρατίας. Η απομάκρυνση των ΗΠΑ από τις αρχές του διεθνισμού, της εμπλοκής και της διπλωματίας του Γούντροου Ουίλσον και του Τζον Κένεντι και η στροφή προς μια κυνική Realpolitik που δεν αναφερόταν καν σε αξίες και ιδανικά, δεν ξεκίνησαν πρόσφατα, αλλά ο Τραμπ τις εμπέδωσε, τις έκανε σημαία. Όταν ο ίδιος ο Νέος Κόσμος απαξιώνει τις αρχές στις οποίες χτίστηκε, τότε τι έχει απομείνει από το Όνειρο;

Κι όμως, ο βασικός λόγος παρακμής του Αμερικανικού Ονείρου δεν ήταν η γεωπολιτική κρίση και η στρατηγική απόσυρση των ΗΠΑ στο εξωτερικό, αλλά η φθορά και η παρακμή στο εσωτερικό. Ενώ το Πεντάγωνο ξόδευε, επί πολλά χρόνια, μισό δισεκατομμύριο την ημέρα, κάθε μέρα, για να χρηματοδοτεί τους πολέμους σε Αφγανιστάν και Ιράκ, η ενδοχώρα διαβρώθηκε από την αποβιομηχανοποίηση, την ελλιπή συντήρηση δρόμων και υποδομών (υπάρχει πλέον ολόκληρη βιβλιογραφία που τεκμηριώνει την παρακμή στις υποδομές και τους κινδύνους που αυτή δημιουργεί ακόμη και για πυρηνικά ατυχήματα), την ανεργία, την κρίση των στεγαστικών δανείων, το εμπόριο ναρκωτικών και τα δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος που το υποστηρίζουν (ο καρκίνος των δυτικών κοινωνιών), αλλά και από την εξάρτηση χιλιάδων ασθενών και βετεράνων από τα οπιοειδή φάρμακα (κάτι που τώρα συμβαίνει σε μικρότερο βαθμό και στη Βρετανία), τον εκφυλισμό του νομικού και δικαστικού συστήματος που συχνά έχει μικρή σχέση με την αναζήτηση της αλήθειας (συνιστώ ανεπιφύλακτα την 3η σεζόν του podcast *Serial*), τη μόλυνση από εργοστάσια και βιομηχανίες του εδάφους και των υδάτων που οδηγεί στην καταστροφή τοπικών κοινωνιών, τη δημιουργία μιας ολόκληρης τάξης ανθρώπων που σταδιακά απομονώθηκαν και αποκολλήθηκαν από το πολιτικό σώμα, από τον δημόσιο χώρο, από τη φαντασιακή κοινότητα· έχασαν, δηλαδή, την πολιτική τους φωνή και αντιπροσώπευση.

Ενώ τα μεγάλα αστικά κέντρα εξακολούθησαν να αναπτύσσονται οικονομικά και πολιτισμικά, το σώμα της κοινότητας σε πολλές περιοχές της ενδοχώρας διαβρώθηκε εκ των έσω, άδειασε, έμεινε μόνο το κέλυφος σπιτιών και ανθρώπων. Υπάρχουν ακόμα εκκλησίες, μαγαζιά με όπλα, βενζινάδικα, καζίνο, τράπεζες, και φυσικά εμπορικά κέντρα (malls). Λείπει όμως η ζωή και, κυρίως, η ελπίδα. Στις εξόδους των αυτοκινητοδρόμων και στα παλιά κέντρα (downtown) των πόλεων υπάρχουν μεγάλα μαγαζιά γεμάτα παλιά αντικείμενα, οικογενειακά κειμήλια, αντίκες, παιδικά παιχνίδια, κούκλες παρατημένες, ξεμαλλιασμένες, σπασμένες. Ένας ολόκληρος κόσμος από το παρελθόν.

ΠΟΙΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΧΟΥΝ ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ, ΕΑΝ ΤΟ ΜΙΣΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΩΜΑ ΘΕΩΡΗΣΕΙ ΟΤΙ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΙΣ ΕΚΛΕΨΕ Η ΑΛΛΗ ΠΛΕΥΡΑ, ΟΤΙ ΔΗΛΑΔΗ ΤΗ ΧΩΡΑ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΑΕΙ ΜΙΑ ΠΑΡΑΝΟΜΗ «ΧΟΥΝΤΑ»;

Η άνοδος του Τραμπ και η εκλογική του επίδοση (73 εκατομμύρια ψήφοι) στις εκλογές αυτές επισημοποιεί τη διάσπαση της φαντασιακής κοινότητας και της αφοσίωσης διαφορετικών κοινοτήτων σε ένα ενιαίο σύμβολο που συγκρατούσε όλες αυτές τις αντίρροπες δυνάμεις και λειτουργούσε ως φάρος στο εξωτερικό. Δημιουργούνται δύο κόσμοι, δύο σύμπαντα, που όχι απλώς δεν συνομιλούν μεταξύ τους, αλλά η «γλώσσα» του ενός –οι κώδικες αξιών και επικοινωνίας τους– είναι εντελώς ξένοι στον άλλον. Μπορούν οι θεσμοί του 18ου και 19ου αιώνα να επιβιώσουν; Μπορεί να διατηρηθεί ο καταστατικός πυρήνας του κράτους; Ποια νομιμοποίηση έχουν οι θεσμοί, εάν το μισό εκλογικό σώμα θεωρήσει ότι τις εκλογές τις έκλεψε η άλλη πλευρά, ότι δηλαδή τη χώρα την κυβερνάει μια παράνομη «χούντα»;

Η στιγμή που ζούμε μας φέρνει αντιμέτωπους με θεμελιώδη ερωτήματα όχι μόνο για τη βιωσιμότητα του αμερικανικού συστήματος ή τις τύχες της αποβιομηχανοποιημένης ενδοχώρας, αλλά για τη φύση της αλήθειας στον ψηφιακό 21ο αιώνα και για το ηθικό πλαίσιο στο οποίο πρέπει να λειτουργούμε και να συνυπάρχουμε.

Μπορεί να επιβιώσει το Αμερικανικό Όνειρο και υπό ποιες προϋποθέσεις; Τι πρέπει να κάνει ο Μπάιντεν και ποια μαθήματα πρέπει να πάρουμε εμείς, οι Ευρωπαίοι, από την κρίση των ΗΠΑ;

Την επόμενη εβδομάδα: το τρίτο και τελευταίο μέρος. **Α**

myHomeEnter

Το νέο βασικό οικιακό προϊόν ηλεκτρικής ενέργειας είναι σήμερα **εδώ.**

- Ανταγωνιστική χρέωση ενέργειας.
- Χαμηλό πάγιο.
- Απλή και ξεκάθαρη τιμολόγηση χωρίς κρυφές χρεώσεις και ρήτρες.
- Επιβράβευση συνέπειας 5% και επιπλέον έκπτωση 2% με την ενεργοποίηση πάγιας τραπεζικής εντολής.

Με 100€ έκπτωση στον 1ο σας λογαριασμό* έως 31/12/2020.

Είτε είστε πελάτης ΔΕΗ, είτε νέος πελάτης αλλάξτε σήμερα σε ΔΕΗ myHome Enter. Κλείστε ραντεβού σε ένα κατάστημα ΔΕΗ, μπείτε στο dei.gr ή καλέστε δωρεάν στο 800-900-1000.

Ένα με το μέλλον
dei.gr

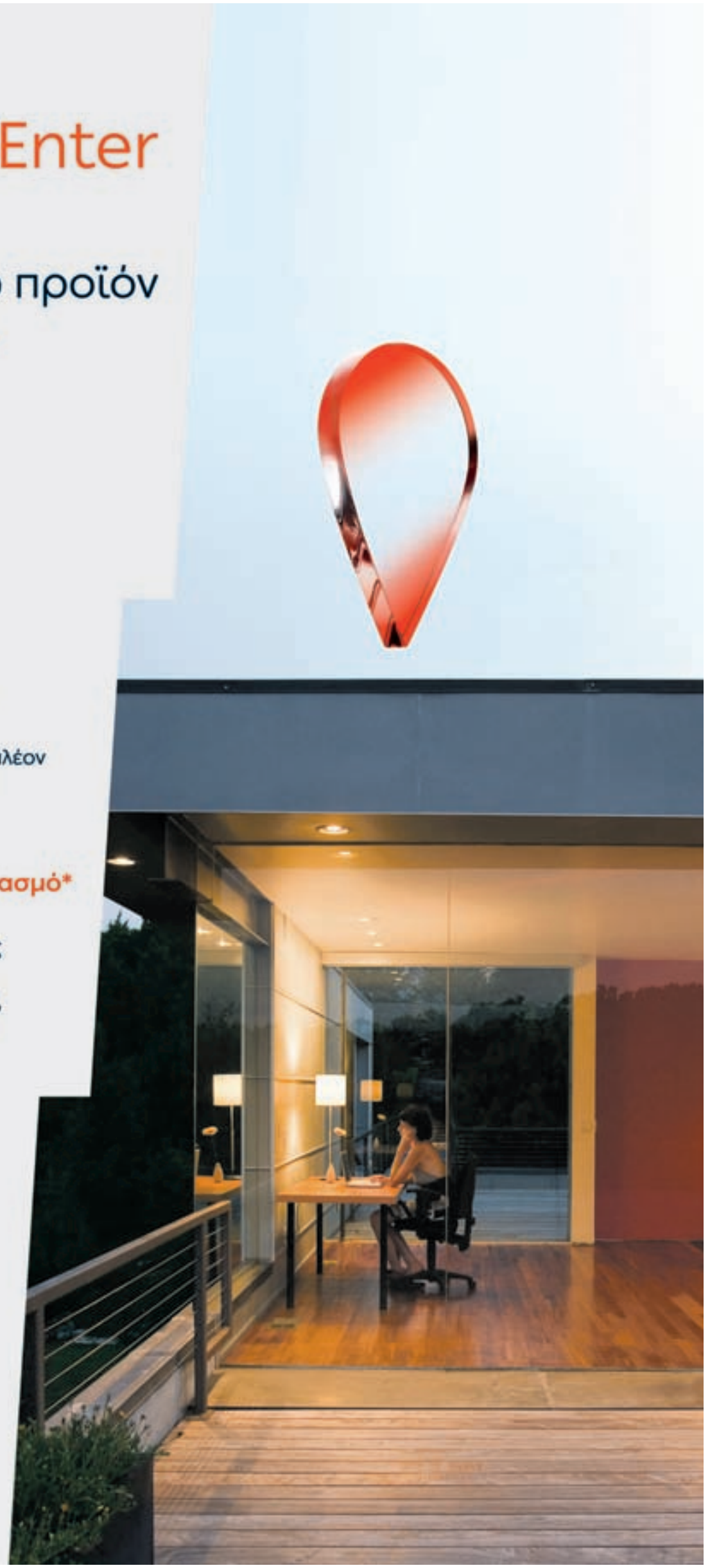

* Ισχύει για 24μηνη σύμβαση. Όροι και προϋποθέσεις στο dei.gr Αριθμός ρυθμιστής ΡΑΕ.

ΤΟ ΠΑΡΑΛΗΡΗΜΑ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΑΡΧΗ ΚΑΙ Ο ΦΟΒΟΣ ΕΚΤΡΟΠΗΣ

Όταν ο πολιτικός αναλφαβητισμός γίνεται ιδεολογικό δόγμα

Του **ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Η αποχαιρετιστήρια περιοδεία του Μάικ Πομπέο στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή είναι άλλη μία απόδειξη του ευρύτερου αλαλούμ και της ενδημικής πια ασυνεννοησίας η οποία χαρακτηρίζει την αμερικανική διοίκηση ήδη από το δεύτερο μισό της θητείας Τραμπ και πάντως από τότε που άρχισε για τα καλά η προεκλογική εκστρατεία η οποία εξελίχθηκε παράλληλα με την πανδημία.

Πρόκειται για ανέκδοτο και μάλιστα κακής ποιότητας. Την ώρα που ο Μάικ Πομπέο αρνείται να αποδεχτεί την ήττα του αφεντικού του, σχεδιάζει και υλοποιεί μια περιοδεία σε ξένες πρωτεύουσες όπου οι συνομιλητές του εκλαμβάνουν τις επισκέψεις του ως μία παραδοσιακή αποχαιρετιστήρια περιοδεία, το κλασικό αντίο του αμερικανού υπουργού Εξωτερικών που συνηθίζεται εδώ και δεκαετίες τουλάχιστον στις πρωτεύουσες των συμμάχων των ΗΠΑ.

Μάλιστα, στο Παρίσι, η προεδρία της Γαλλικής Δημοκρατίας διατήρησε ένα εξαιρετικά χαμηλό πολιτικό και διπλωματικό προφίλ, δεδομένου μάλιστα ότι στις 10 Νοεμβρίου ο Εμανουέλ Μακρόν συνεχάρη τηλεφωνικά τον Τζο Μπάιντεν για την εκλογική νίκη του. Η συμπεριφορά του Μάικ Πομπέο –ενός φανατικού οπαδού του Τραμπισμού, αλλά και βασικού εκφραστή της ανιστόρητης και επικίνδυνα ανερμάτιστης άποψης ως προς την εξωτερική πολιτική του Ντόναλντ Τραμπ– είναι ένα ακόμη επεισόδιο στο σίριαλ που περιγράφει την προβληματική, επικίνδυνη εξέλιξη της παθολογικά άρρωστης άρνησης του ενοίκου του Λευκού Οίκου να αποδεχτεί την ήττα του.

Είναι πλέον φαεινότερο πως ο ίδιος ο Τραμπ όσο και το άμεσο περιβάλλον του –οικογενειακό, πολιτικό, επιχειρηματικό– καταβάλλουν στο ακέραιο το αντίτιμο για την υιοθέτηση του ιδεολογικού οικοδομήματος του Τραμπισμού, δηλαδή του δομημένου προϊόντος με βασικά υλικά κατασκευής το ψεύδος, την παραπληροφόρηση, τη στοιχειοθετημένα επιθετική αμορφωσιά (αμάθεια). Αυτή η αμάθεια η οποία μέσω της προπαγάνδας –με επίκεντρο τη fake πληροφόρηση και την απαρίθμηση ψευδών ιστορικών αναφορών– αναδεικνύεται σε κυρίαρχο όπλο για την επικυριαρχία στις ασυγκρότητες κοινωνικά και πολιτικά μάζες του αστικού αμερικανικού «τρίτου κόσμου».

Βασικό στοιχείο αυτής της πολιτικής είναι η διαρκής ηθική, νομική και πολιτική απαξίωση των αντιπάλων με ευκολόπεπτα επιχειρήματα που εκλαμβάνονται ως αληθοφανή και νομικά αξιόπιστα – αν και στην πραγματικότητα είναι προϊόντα κατασκευής ή εκφράζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να περνούν συνειδητά ψευδή μηνύματα.

Το δεύτερο χαρακτηριστικό στοιχείο αυτής της τακτικής είναι ο συνειδητά επαναλαμβανόμενος παραληρηματικός λόγος. Ο Ντόναλντ Τραμπ –του οποίου η γνώση της αγγλικής γλώσσας εξαντλείται στα απολύτως απαραίτητα και χρηστικά– επικοινωνεί με τους οπαδούς του των οποίων η γνώση της αγγλικής γλώσσας είναι εξίσου ανεπαρκής. Η συνεννόηση μεταξύ τους περιορίζεται κατ' ανάγκη στα κωδικοποιημένα συνθήματα. Η απόλυτη επιτυχία κάθε είδους ολοκληρωτισμού είναι να καταφέρει να επιβληθεί στις μάζες με τις λιγότερες δυνατές λέξεις. Δηλαδή, αποκλειστικά με συνθήματα.

Μία εκ των τελευταίων αναρτήσεων στο Twitter του Ντόναλντ Τραμπ, αυτή του Σαββατοκύριακου που μας πέρασε, είναι ενδεχομένως ενδεικτική της ψυχοπαθολογικής κατάστασης στην οποία έχουν περιέλθει ο «ηγέτης» και οι «πιστοί» του ακόλουθοι. Στην πρώτη του ανάρτηση αποδέχεται τη νίκη του αντιπάλου του, την οποία βεβαίως χαρακτηρίζει ως απάτη. Χωρίς αποδείξεις ή ενδείξεις. Χρησιμοποιεί λέξεις του δρόμου και επίθετα που παραπέμπουν στην αμερικανική slang.

Ενώ λοιπόν οπαδοί και αντίπαλοι καταλήγουν στο συμπέρασμα πως ο Ντόναλντ Τραμπ επιτέλους αποδέχτηκε την πραγματικότητα, ο απερχόμενος πρόεδρος επανέρχεται, αναιρεί ανερυθρίαστα όσα είπε και δηλώνει πως νίκησε και πως ο αγώνας θα είναι μακρύς. Δεν ντρέπεται για την παλινωδία. Δεν το ενοχλεί η πρόδηλη αναξιοπιστία του. Δεν δίνει σημασία στην προφανή ανακολουθία. Σμπαραλιάζει τη λογική, όπως ο κάθε λαϊκιστής, επιτείνοντας τη σύγχυση στο ακροατήριό του.

Πρόκειται για μια τεχνική η οποία έχει παρελθόν, δυστυχώς και παρόν, και όπως όλα δείχνουν θα έχει και μέλλον.

Τραμπισμός, η αντισυστημική πρόταση

Παρακολουθώντας τα αμερικανικά ΜΜΕ, μετά από λίγο γίνεται κατανοητή η αδυναμία τους να δώσουν μία πειστική εξήγηση για τον παραλογισμό ο οποίος έχει ενσκήψει στην πολιτική ζωή της χώρας. Πολλά από αυτά τα ΜΜΕ ήταν τα «κλειδιά», ενώ το δίκτυο Fox λειτούργησε επιπροσθέτως ως εφαλτήριο για τη μαζική επιβολή του πολιτικού μοντέλου του Τραμπισμού ως «γνήσια εικόνα του πραγματικού αμερικανού πολίτη».

Αυτά τα ΜΜΕ, με ναυαρχίδα το Fox, λειτούργησαν και ως αρχιτέκτονες του ιδεολογικού οικοδομήματος που στόχο είχε την αποσύνθεση του ήδη υφισταμένου πολιτικού συστήματος.

Η λέξη κλειδί, ή μάλλον η αντίθεση κλειδί, είναι συστημικός - αντισυστημικός, όπου ο Τραμπισμός είναι η αντισυστημική πρόταση η οποία θα κατακρεουργήσει τη συστημική πολιτική και... οικονομική τάξη. Όπου, δηλαδή, ο οπαδός του καπιταλισμού της Άγριας Δύσης τα βάζει με το χρηματοπιστωτικό κατεστημένο της Wall Street.

Παραλογισμός ή απλώς «λαϊκιστικό έκτρωμα». Μία από τις βασικές αρχές του Ναζισμού ήταν η αμφισβήτηση της κυριαρχίας του μεγάλου κεφαλαίου. Στην πραγματικότητα όλο αυτό το κατασκεύασμα ήταν απλώς η επιτομή του fake.

Ο εσωτερικός, προσωπικός μηχανισμός διακυβέρνησης στον Λευκό Οίκο αποτελείται από έναν πυρήνα ο οποίος δεν εξαρτάται από το κομματικό κατεστημένο του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος. Είναι η επέκταση ενός πυρήνα στον οποίο συμμετέχουν άνθρωποι που υπακούουν σε κανόνες και κώδικες που δεν έχουν σχέση με την παραδοσιακή πολιτική του αμερικανικού κατεστημένου. Υπακούουν σε εξωπολιτικούς και εξωκοινοβουλευτικούς κώδικες συνεννόησης με στοιχεία που πολύ συχνά ήταν ή είναι σε σύγκρουση με την κεντρική εξουσία. Πρόκειται για δίκτυα στην πλειοψηφία τους παράνομα τα οποία λειτουργούν εξωθεσμικά – είτε ως προς τις αρχές ασφαλείας και ως προς τους πολιτικούς θεσμούς είτε ως προς τις κυρίαρχες θρησκευτικές αρχές.

Τα μέλη αυτών των δικτύων είναι βεβαίως καθημερινοί πολίτες, γνωστοί ωστόσο για την αντιθεσμική τους δράση και τις ακραίες τους απόψεις. Παραστρατιωτικοί, ακραίοι Ευαγγελιστές γνωστά τηλεοπτικά απόβλητα, υστερικοί ακτιβιστές κατά των εκτρώσεων, ενεργά μέλη οργανώσεων για την επιβολή της «Λευκής Δύναμης», μαχητικών αρνητών της κλιματικής αλλαγής, φανατικών ακτιβιστών που αμφισβητούν τον επιστημονικό ορθολογισμό.

Θα νόμιζε κάποιος πως όλοι αυτοί αποτελούν μειοψηφίες. Λάθος. Εκφράζουν και εντέλει εκπροσωπούν παρ' ολίγον πλειοψηφικές μάζες στις ΗΠΑ. Σε κάποιες δε πολιτείες υπερτερούν θεαματικά. Σε μερικές πολιτείες κυβερνούν.

Το κοινό χαρακτηριστικό μεταξύ των απλών ψηφοφόρων και οπαδών με τον Τραμπισμό είναι η κοινή αποδοχή έως και λατρεία του παραληρηματικού λόγου. Λόγος εύκολος, απλοϊκός, στοχευμένος και κατά κανόνα διατρητικός ώστε να διαπερνά άτομα και συλλογικότητες. Λόγος ευκολοχώνευτος με υπεραπλουστευμένα συνθήματα και ισοπεδωτικά ως προς τον εχθρό μηνύματα. Που δεν διαθέτει αποχρώσεις, δεν χρησιμοποιεί σύνθετες σκέψεις. Όλα οφείλουν να είναι απλά, κατανοητά, χωνεμένα.

ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ, ΗΔΗ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΑ ΑΝΑΛΥΟΥΝ ΠΙΘΑΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΚΤΡΟΠΗ, ΕΑΝ ΚΑΙ ΕΦΟΣΟΝ Ο ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΤΡΑΜΠ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΝΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΕΙ ΤΗΝ ΗΤΤΑ ΤΟΥ

Αυτό το μόρφωμα απειλεί να ξαναδιοικήσει την Αμερική και για αυτό δεν αποσύρεται αποδεχόμενο την ήττα του. Αυτό το μόρφωμα κυβερνά τη Βραζιλία. Με παραλλαγές κυβερνά την Τουρκία και βέβαια τη Ρωσία, που είναι και η πρώτη παραγωγός χώρα fake news.

Πολλοί ανησυχούν, λιγότεροι το παραδέχονται και ελάχιστοι κοινοποιούν τον φόβο τους ως προς την αντικειμενική αδυναμία των δημοκρατιών να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά αυτή την απειλή. Στην ισχυρότερη δημοκρατία της Δύσης, στην Αμερική, ήδη υπάρχουν ειδικοί οι οποίοι πολύ σοβαρά αναλύουν πιθανά σενάρια ως προς εξελίξεις που βασίζονται στην εκτροπή, εάν και εφόσον ο Ντόναλντ Τραμπ συνεχίσει να αμφισβητεί την ήττα του χρησιμοποιώντας τη Δικαιοσύνη στην οποία διείσδυσε αποτελεσματικά την πρόσφατη τετραετία. Διότι, ναι, στις ΗΠΑ (και όχι μόνο) υπάρχουν Ανώτατοι Δικαστές οι οποίοι έμπρακτα δηλώνουν και διαδηλώνουν τη στήριξή τους σε ακραίες επιλογές αμφισβητώντας ξεκάθαρα κεκτημένα δεκαετιών. Είναι οι Ανώτατοι Δικαστές που είναι διατεθειμένοι να κάνουν το Σύνταγμα των ΗΠΑ λάστιχο με τις ερμηνείες τους γράφοντας στα παλαιότερα των υποδημάτων τους το αποτέλεσμα των εκλογών και το κληροδότημα των αμερικανών επαναστατών Πατέρων τού Έθνους, που το συνέταξαν. Α

ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Πώς ο νόμος μπορεί να συμβάλει σε αυτό που οι ειδικοί ήδη συστήνουν;

Της **ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΔΑΛΛΑ**

Ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, παιδοψυχίατροι, ψυχίατροι ενηλίκων, παιδίατροι, εκπαιδευτικοί, γονείς, όλοι συμφωνούμε ότι τα παιδιά χρειάζεται να περνάνε όσο το δυνατόν περισσότερο χρόνο με τον καθένα από τους δύο γονείς. Είτε οι γονείς είναι διαζευγμένοι, είτε είναι μαζί, πρέπει να συνεργάζονται ώστε τα παιδιά τους να έχουν αρκετό χρόνο τόσο με τη μητέρα όσο και με τον πατέρα τους. Είναι δικαίωμα του παιδιού και υποχρέωση των γονέων, όχι το αντίθετο.

Τι γίνεται όμως σε περιπτώσεις διαζυγίων ή σε παιδιά που έχουν γεννηθεί εκτός γάμου; Πώς μπορεί η νομοθεσία να προάγει τα δικαιώματα του παιδιού και να διασφαλίσει μία όσο το δυνατόν καλύτερη παιδική ηλικία και με τους δύο γονείς ενεργούς στην ανατροφή του;

Όταν οι δύο γονείς καταφέρνουν να συνεννοηθούν, όλα είναι εφικτά. Εναλλασσόμενη κατοικία, από κοινού αποφάσεις για την εκπαίδευση και υγεία του παιδιού, ίσος χρόνος και με τους δύο γονείς. Έχουμε ακόμα και στην Ελλάδα εξέχοντα παραδείγματα ότι αυτό το «μοντέλο» μπορεί να δουλέψει άψογα. Ειδικά όταν υπάρχει πρόγραμμα και υποστήριξη από ειδικούς, έτσι ώστε το παιδί να ζει σε ένα όσο το δυνατόν περισσότερο ασφαλές και προβλεπόμενο περιβάλλον.

Τι γίνεται όμως σε περιπτώσεις αντιδικίας και μη συμφωνίας μεταξύ των γονέων; Είναι οι αλλεπάλληλες, δαπανηρές και χρονοβόρες δίκες και τα ασφαλιστικά μέτρα η λύση; Πώς θα προστατευτούν τα παιδιά από την «εργαλειοποίησή» τους, από την αποξένωση από τον έναν γονέα και από τις ψυχολογικές και νευροβιολογικές επιπτώσεις του στρες σε αυτά αλλά και στους γονείς τους;

Είναι ευθύνη της πολιτείας και του νομοθέτη να προσπαθήσει να προβλέψει και να λύσει αυτό το ζήτημα πριν «φτάσει στα δικαστήρια». Το οικογενειακό δίκαιο στην Ελλάδα του 2020 οφείλει να εκσυγχρονιστεί, να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα γονεϊκότητας και να διασφαλίσει τα δικαιώματα των παιδιών και την ψυχική υγεία όλων. Αν η συνεπιμέλεια, ο ίσος χρόνος και με τους δύο γονείς και η εναλλασσόμενη κατοικία είναι το δεδομένο, τότε όλοι οι εμπλεκόμενοι θα αναγκαστούμε να συνεργαστούμε, με τη βοήθεια του νόμου και των ειδικών για το καλό των παιδιών μας. Οι δίκες και τα ασφαλιστικά μέτρα θα είναι πλέον μόνο για τις εξαιρέσεις και θα επέλθει «ειρήνη». Πιθανώς, αυτή είναι μια αισιόδοξη προσέγγιση, αλλά οφείλουμε να την προσφέρουμε στα παιδιά της χώρας μας, γιατί το αξίζουν. Οφείλουμε να τα προστατέψουμε.

Όπως και σε τόσα άλλα θέματα στην εποχή της πανδημίας, της κλιματικής αλλαγής και της καλπάζουσας (βιο)τεχνολογικής και ιατρικής έρευνας, είναι επιτακτικό η πολιτεία και οι νομοθέτες να συνεργαστούν με τους επιστήμονες: Αυτό είναι το μόνο ηθικό. **Α**

Η Δρ. Χριστίνα Δάλλα είναι αναπληρώτρια Καθηγήτρια Φαρμακολογίας, στην Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ
President-elect Mediterranean Neuroscience Society
Μέλος ΔΣ Ινστιτούτου Βιολογίας και Ιατρικής του Στρες
European Commission expert on Bioethics

Τα νούμερα της Εβδομάδας

Του **ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ**

61,3% θα είναι το ποσοστό του Δημοσίου (μέσω του ΤΧΣ) στην Τράπεζα Πειραιώς, όταν ολοκληρωθεί η μετατροπή του Ομολογιακού Δανείου σε μετοχές, κάτι που αναμένεται μετά τις 2 Δεκεμβρίου. Έτσι με το νέο έτος, η χώρα θα έχει μια κρατική τράπεζα με την κυβέρνηση να υποστηρίζει ότι δεν θα γίνει άντρο ρουσφετιών και ότι επιπλέον θα βρει ιδιώτη επενδυτή για να την αγοράσει.

165 εκατ. ευρώ θα «χάσει» το ΤΧΣ καθώς η Πειραιώς δεν θα πληρώσει το «κουπόνι» του ομολογιακού δανείου μετά από απαγορευτικό της ΕΚΤ, αν και η τράπεζα έχει τα χρήματα. Η μετατροπή αυτού του δανείου σε μετοχές θα έχει σαν αποτέλεσμα την κρατικοποίηση.

2.040 δισ. ευρώ ήταν το σύνολο του δανείου που είχε εκχωρήσει το Δημόσιο για να στηρίξει την τράπεζα. Το δάνειο δόθηκε το 2015 επί ΣΥΡΙΖΑ αλλά τώρα το κόμμα της αριστεράς φωνάζει ότι η κρατικοποίηση είναι «πανάκριβη» και εγκαλεί την ΕΚΤ για την απόφασή της η οποία πυροδότησε τις εξελίξεις…

74.000 έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν σε όλη τη χώρα την Παρασκευή, πρώτη ημέρα της αυστηρής απαγόρευσης κυκλοφορίας.

2.475 παραβάσεις καταγράφηκαν, αλλά ειδησεογραφικά ξεχώρισε το πάρτι φοιτητών Erasmus στη Θεσσαλονίκη.

237.750 ευρώ ήταν το σύνολο των προστίμων που επεβλήθησαν.

2 χρόνια και 2 μήνες φυλάκιση ήταν η ποινή που επέβαλε το δικαστήριο στους δύο ενοικιαστές του διαμερίσματος όπου διοργανώθηκε το πάρτι. Μία Γαλλίδα και έναν Παλαιστίνιο. Επιπλέον το δικαστήριο τους έβαλε πρόστιμο 200 ευρώ, πέρα από τα 3.000 ευρώ που βεβαίωσε ως πρόστιμο η ΕΛΑΣ. Στο πάρτι συμμετείχαν 15 άτομα.

200 άτομα συμμετείχαν στο πάρτι που διοργανώθηκε στο Βερολίνο για το τέλος των γυρισμάτων της νέας ταινίας *Matrix*. Μεταξύ αυτών και ο Καναδός πρωταγωνιστής της σειράς ταινιών, Κιάνου Ρίβς. Στο Βερολίνο επιτρέπονται τα πάρτι με τη συμμετοχή μέχρι 50 ατόμων, τα οποία πρέπει προηγουμένως να έχουν λάβει προσωπική άδεια από τον Δήμο.

33.000 έως 40.000 θεατές θα είναι η χωρητικότητα του νέου γηπέδου του Παναθηναϊκού στον Βοτανικό. Το έργο προχωρά καθώς, σύμφωνα με ρεπορτάζ της *Καθημερινής*, εντός Δεκεμβρίου αναμένεται να πέσουν οι σχετικές υπογραφές. Στόχος είναι τα χρήματα για την κατασκευή να καλυφθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης. Λογικός ο συνειρμός σε σχέση με την πολυαναμενόμενη ανάκαμψη του τριφυλλιού.

25 εκατομμύρια δόσεις εμβολίων από τις εταιρείες Pfizer, Biontech, Astra Zeneca, Sanofi και Johnson & Johnson αντιστοιχούν στην Ελλάδα και ο πρωθυπουργός είπε ότι θα ξεκινήσουν να έρχονται στην Ελλάδα στις αρχές του επόμενου έτους.

1.018 κέντρα εμβολιασμού σε όλη την Ελλάδα θα αναλάβουν να κάνουν το εμβόλιο δωρεάν σε όσους το επιθυμούν. Παράλληλα θα υπάρχουν και κινητά συνεργεία που θα εμβολιάζουν όσους δεν μπορούν να μετακινηθούν.

94,5% αποτελεσματικότητα θα έχει το εμβόλιο της Moderna, σύμφωνα με ανακοίνωση της εταιρείας, μια εβδομάδα μετά από σχετική ανακοίνωση της Pfizer που έκανε λόγο για αποτελεσματικότητα 90%. Πρόκειται για το είδος εκείνο του ανταγωνισμού που λατρεύουμε…

Δημήτρης Καταλειφός

81,9% ήταν η πτώση της επισκεψιμότητας στα μουσεία της χώρας τον περασμένο Ιούλιο.

79,1% ήταν η πτώση των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους.

30 λεπτά διάρκεια θα έχει η κάθε διδακτική ώρα για την τηλεκπαίδευση των Δημοτικών Σχολείων η οποία θα πραγματοποιείται καθημερινά από τις 14.00 έως τις 17.00, αρχής γενομένης από σήμερα.

2 ώρες και 20 λεπτά θα είναι η διάρκεια της τηλεκπαίδευσης για παιδιά του νηπιαγωγείου. Ίσως η δυσκολότερη δουλειά των εκπαιδευτικών.

7.100 σχολεία απέκτησαν σύνδεση VDSL το τελευταίο δωδεκάμηνο, ενώ 1.500 σχολεία διαθέτουν ήδη οπτική ίνα.

80.000 φορητές συσκευές έχουν διατεθεί στα σχολεία της επικράτειας, ενώ, σύμφωνα με το υπουργείο, τον Ιούλιο του 2019 (όταν δηλαδή έγιναν οι εκλογές) υπήρχαν μόνον 4.500 φορητές συσκευές. Παρά την προσπάθεια, κάποιοι συνεχίζουν να επιμένουν ότι υπάρχουν οικογένειες που η τηλεκπαίδευση τους στερεί την πρόσβαση στη διδασκαλία και ότι αυτό είναι μείζον θέμα. Αν τους ακούσει κανείς, θεωρεί ότι στην Ελλάδα του 2020 ελάχιστοι ξέρουν τι είναι «το κομπιούτερ». Ίσως οι περισσότεροι να νομίζουν ότι είναι αυτό με το οποίο αλλάζεις τα κανάλια στην τηλεόραση.

44 ημέρες κράτησε ο πόλεμος στο Ναγκόρνο Καραμπάχ αλλά ήταν αρκετές για να αλλάξει τα γεωπολιτικά δεδομένα της περιοχής, καθώς περισσότερα από τα μισά εδάφη της χώρας εκχωρούνται στους Αζέρους.

4.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στον πόλεμο ενώ 8.000 τραυματίστηκαν. Ανυπολόγιστος είναι ακόμη ο αριθμός των προσφύγων.

1.960 Ρώσοι στρατιώτες θα επιβλέπουν την υλοποίηση της συμφωνίας, ως ειρηνευτική δύναμη. Καλού κακού θα υπάρχουν και 90 τεθωρακισμένα.

740 εκατομμύρια δολάρια ήταν οι πωλήσεις όπλων από το Ισραήλ στο Αζερμπαϊτζάν την τελευταία πενταετία, σύμφωνα με το Διεθνές Ινστιτούτο Έρευνας για την Ειρήνη της Στοκχόλμης. Ήταν ο πρώτος προμηθευτής όπλων της χώρας, ξεπερνώντας ακόμη και τη Ρωσία.

160 χιλιόμετρα είναι η εμβέλεια των τουρκικών drones που φέρουν το όνομα Bayraktar TB2, δηλαδή το επίθετο ενός ακόμη γαμπρού του Ερντογάν. Πολλοί υποστηρίζουν ότι αυτά τα 100 drones κέρδισαν ουσιαστικά τον πόλεμο για τους Αζέρους. Μόλις 9 κατερίφθησαν.

18 έως 24 μαχητικά F-35 ζήτησε να αγοράσει η Ελλάδα από τις ΗΠΑ με επιστολή που εστάλη στις αρχές του μήνα.

6 ελαφρώς μεταχειρισμένα Rafale θα παραδοθούν άλλωστε στην Ελλάδα μέχρι το τέλος του α΄ εξαμήνου του 2021.

37,9% ήταν ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας του Ισραήλ στο γ΄ τρίμηνο του έτους, αμέσως δηλαδή μετά τη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων για την πανδημία. Εδώ κολλάει η ευχή «και στα δικά μας».

5 δημιουργοί αναλαμβάνουν να σκηνοθετήσουν ραδιοφωνικά έργα βασισμένα σε ελληνικά αστυνομικά μυθιστορήματα, που θα είναι διαθέσιμα για live streaming από την πλατφόρμα του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου. Πρόκειται για τους Γιάννη Χουβαρδά, Δημήτρη Καταλειφό, Αργύρη Ξάφη, Μαρία Μαγκανάρη και Γιώργο Κουτλή.

500 κρούσματα ημερησίως είναι το όριο για να αρθεί το lockdown, σύμφωνα με τον υπουργό Υγείας, Βασίλη Κικίλια.

300-400 κρούσματα όριο έβαλε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ως όριο για το ίδιο θέμα. Δεν γνωρίζω γιατί ο κύριος Πέτσας είναι πιο αυστηρός από τον κύριο Κικίλια, αλλά δεν θα έβλαπτε μια καλύτερη συνεννόηση για να μην προκαλείται σύγχυση γύρω από το σοβαρότερο θέμα των ημερών.

2 φορές υποστηρίζει ο ΑΝΤΑΡΣΥΑ ότι επιβλήθηκε απαγόρευση συγκεντρώσεων στη χώρα με ανακοίνωσή του. Ειδικότερα, στις 21/4/67 και στις 17/11/73 από τη Χούντα των συνταγματαρχών, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά.

30 ώρες είχε κρατήσει η απαγόρευση συγκεντρώσεων το 2016 με αφορμή την επίσκεψη Ομπάμα, αλλά ενδεχομένως οι σύντροφοι να μην το θυμούνται. Ίσως γιατί είχαν ταμπουρωθεί στο μοναδικό αμόλυντο προάστιο της Αθήνας, την Καισαριανή, που είχε κηρύξει τον Αμερικανό πρόεδρο «ανεπιθύμητο».

Νούμερα με πολλά μηδενικά

ΕΛΕΝΑ ΑΚΡΙΤΑ

«***Σκασμό δεν βγάζουμε. Και μάσκες θα φοράμε και αποστάσεις θα τηρούμε και θα τους κρίνουμε όταν συμπεριφέρονται σαν συνταγματάρχες του 1967. Συγγνώμη, αν σας το χαλάμε***». Η εθνική κορασίς δεν χάνει ευκαιρία να ξεσκεπάσει τη χούντα Μητσοτάκη παραθέτοντας και διάφορες διαστρεβλωμένες ειδήσεις προς απόδειξη. Τουλάχιστον μπορεί να κομπάζει ότι σε αντίθεση με τον Βαρουφάκη, που ήταν 12 χρονών όταν έγινε το Πολυτεχνείο, εκείνη έχει μνήμες ως ενήλικη. Η σκόνη του χρόνου όμως μπορεί να θαμπώσει τις αναμνήσεις και να μη θυμάται πώς είναι μια χούντα, ή ακόμη χειρότερα οι μνήμες της να μην είναι τόσο οδυνηρές ώστε να διστάζει να παρομοιώσει την αστική δημοκρατία με την πιο ολέθρια περίοδο της σύγχρονης ιστορίας μας.

ΕΝΩΣΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ - ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ

«***Η ΕΔΕ θεωρεί ότι η σχολιαζόμενη απόφαση για γενική απαγόρευση των συναθροίσεων σε όλη την Επικράτεια βρίσκεται εκτός συνταγματικού πλαισίου και θα πρέπει άμεσα να ανακληθεί***». Δεδομένης της ιδιότητάς τους η καταγγελία είναι πολύ σοβαρή. Επικαλούνται δε και συγκεκριμένο άρθρο του Συντάγματος. Το 11. Για κακή τους τύχη, σκόνταψαν επάνω σε έναν πιο ειδικό (και σίγουρα όχι χουντικών απόψεων). Ο Νίκος Αλιβιζάτος εξήγησε τι συνέβη και επιπρόσθετα μας ενημέρωσε ότι «κανένα δικαστήριο δεν έχει κηρύξει την ανωτέρω διάταξη αντισυνταγματική». Παρά ταύτα, διάφοροι συνεχίζουν να επικαλούνται την άποψη της ένωσης, όπως ο Νίκος Καρανίκας ας πούμε.

ΝΙΚΟΣ ΞΥΔΑΚΗΣ

«***Κυρήττει εμφύλιο***» γράφει ο πρώην βουλευτής και νυν διευθυντής του κομματικού ραδιοφώνου του ΣΥΡΙΖΑ, Νίκος Ξυδάκης. Για ποιον το λέει; Για τον Κυριάκο Μητσοτάκη, φυσικά, το «***σκοτεινότερο πρόσωπο της Γ΄ Ελληνικής Δημοκρατίας***», όπως επίσης αναφέρει στην ανάρτησή του. Κάτι τέτοια και με τέτοια γλώσσα έλεγε και ο Αρτέμης Σώρρας. ΞΥΠΝΑΤΑΙ ΣΥΝΕΛΛΗΝΑΙΣ. **Α**

Τάσος Γιαννίτσης
ΜΙΑ ΨΥΧΡΑΙΜΗ ΜΑΤΙΑ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Της **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ**

ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΓΙΑΝΝΙΤΣΗ είναι μια προσφορά στον προβληματισμό πάνω στα προβλήματα της χώρας. Πρόσφατα όμως κυκλοφόρησε στις εκδόσεις Πατάκη ένα νέο βιβλίο με τίτλο *«Ασφαλιστικό, Ανάπτυξη, Μακροοικονομία - Οι κρίσιμες διασυνδέσεις»*. Ο Γιαννίτσης αυτή τη φορά δεν μένει στην ανάλυση του ασφαλιστικού, την πορεία του οποίου μας έχει εξηγήσει σε προηγούμενα βιβλία του, αλλά ξεκινώντας από εκεί οδηγείται στη σχέση του ασφαλιστικού με τα μεγάλα θέματα του μέλλοντος.

Η βασική ιδέα αφορά τη σχέση του ασφαλιστικού με τα μεγάλα προβλήματα της χώρας. Το κεντρικό πρόβλημα πίσω από το ασφαλιστικό είναι πλέον οι επιπτώσεις του σε κρίσιμες οικονομικές, κοινωνικές, ακόμα και διεθνοπολιτικές σχέσεις και στη δύσβατη βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη πορεία της χώρας, θέματα τα οποία προσεγγίζει τώρα μέσα από μια πολύ διαφορετική ματιά απ' ό,τι έχουμε συνηθίσει και απ' ό,τι και ο ίδιος είχε στο παρελθόν.

Όπως αναφέρει ο συγγραφέας, η μεγάλη αυτή εικόνα εντάσσεται σε μια άλλη ακόμα μεγαλύτερη: στο πλέγμα των συλλογικών κινδύνων που έχουμε να διαχειριστούμε τα επόμενα χρόνια, μέσα στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και το ασφαλιστικό. Είναι πολύ διαφορετικό να πορεύεται η χώρα με έναν κίνδυνο, π.χ. το ασφαλιστικό, από το να βρίσκεται ταυτόχρονα ή και διαδοχικά αντιμέτωπη με ένα μεγαλύτερο σύνολο ετερόκλητων κινδύνων, όπως συμβαίνει τώρα.

Όπως διατυπώνει στην Εισαγωγή του, το μεγάλο πρόβλημα *«είναι οι μηχανισμοί με τους οποίους το ασφαλιστικό καθηλώνει, με συστημικό πλέον τρόπο, την ανάπτυξη της χώρας...»*. Η κρίση που ξεκίνησε το 2008 και οδήγησε στη μείωση του εισοδήματος και στην αύξηση της φορολογίας ήταν σε μεγάλο βαθμό απόρροια, διαπιστώνει ο Γιαννίτσης, της μεγάλης αύξησης των ασφαλιστικών ελλειμμάτων. Όμως, η ουσία σήμερα είναι πέρα από αυτά. Το ασφαλιστικό συνέβαλε στην κρίση, η κρίση έφερε ανεργία, πτώση εισοδημάτων, μείωση αξίας κινητών και ακινήτων, φυγή των νέων στο εξωτερικό, αλλά και μια ασύμμετρη μείωση του βιοτικού επιπέδου μεταξύ διαφόρων κοινωνικών ομάδων, καθώς επλήγησαν κυρίως τα χαμηλά και μεσαία στρώματα με σοβαρές επακόλουθες ανακατατάξεις στην ιεραρχία της φτώχειας. Όλα αυτά οδήγησαν σε τεράστια αύξηση της αβεβαιότητας και κλόνισαν την εμπιστοσύνη σε ιδεολογίες και πολιτικές. Η δε ειρωνεία, όπως αναφέρει, είναι ότι στο όνομα μιας μεγαλύτερης κοινωνικής αλληλεγγύης προέκυψε το ανάποδο, η κατάρρευση του πιο σημαντικού πυλώνα κοινωνικής πολιτικής της χώρας. Ποια, τότε, η διαφορά από τις νεοφιλελεύθερες επιλογές, όταν από κοινωνική σκοπιά το συλλογικό αποτέλεσμα –η αποδιάρθρωση του πιο βασικού πυλώνα του συστήματος κοινωνικής προστασίας– είναι ίδιο;

Έχουν περάσει 20 χρόνια από την εποχή που εσείς επιχειρήσατε να λύσετε τον γόρδιο δεσμό του ασφαλιστικού. Σε ποιο σημείο βρισκόμαστε σήμερα;

Ας υπερβούμε το ασφαλιστικό και τα χρόνια εκείνα. Το ασφαλιστικό την εποχή εκείνη δεν ήταν ακόμα γόρδιος δεσμός. Μετατράπηκε σταδιακά σε γόρδιο δεσμό, μέσα από συλλογικές συμπεριφορές, αντιλήψεις, ψευδαισθήσεις, πολιτικούς υπολογισμούς, αδράνεια, ανεμελιά, φόβο και άγνοια. Σε όλο αυτό το διάστημα, κάθε χρόνο, αθροίζονταν νέα βάρη, με αποτέλεσμα σήμερα το ασφαλιστικό να έχει το βάρος πολλών γόρδιων δεσμών – χωρίς Μεγαλέξανδρο. Ας δούμε ότι στα τελευταία δεκαπέντε χρόνια πολλαπλασιάζονται συνεχώς, αντί να μειώνονται τα προβλήματά μας. Είμαστε αντιμέτωποι με διαδοχικά νέες εκδοχές οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών κρίσεων. Οι γενιές της μεταπολίτευσης επέβαλαν στις επόμενες γενιές το δυσβάστακτο κόστος τόσο της δανειακής ευημερίας τους των τελευταίων σαράντα ετών, όσο και των εισοδηματικών συνθηκών τους ως συνταξιούχων στα επόμενα χρόνια, χωρίς να έχουν δημιουργήσει μια ανθεκτική παραγωγική βάση. Όπως μου είπε ένας φίλος, διαβάζοντας το βιβλίο μου, ενώ στο γνωστό μύθο, ο βράχος που ο Σίσυφος πρέπει να σηκώνει ξανά και ξανά μέχρι να φτάσει στην κορυφή, έχει σταθερό βάρος, στην περίπτωση του ασφαλιστικού σε κάθε νέα προσπάθεια το βάρος του βράχου είναι μεγαλύτερο, ώστε κάποια στιγμή ο Σίσυφος –εμείς– δεν θα μπορεί καν να ξαναφτάσει στην κορυφή.

Εδώ και καιρό βρισκόμαστε σε σημείο, που πρέπει να βγάλουμε στην επιφάνεια τη σχέση μεταξύ των μορφών, του βάθους και της διάρκειας των κρίσεών μας και του ασφαλιστικού. Είτε το ασφαλιστικό επηρεάζει πολλά από τα προβλήματά μας, είτε απλώς συνυπάρχει με αυτά, το συμπέρασμα για το μέλλον μας ως κοινωνίας και χώρας δεν αλλάζει. Η μόνη δύναμη που μπορεί να ανατρέψει την προβληματική δυναμική τα χώρας –αν αυτό αποτελεί ζητούμενο– είναι μια ανατροπή στάσεων, αντιλήψεων και ενεργειών στο πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Είναι η συγκέντρωση ενέργειας που σε κρίσιμες στιγμές και μεμονωμένες κοινωνίες επέτρεψε ένα απροσδόκητο άλμα προς τα επάνω.

Ποιος ήταν ο στόχος σας γράφοντας αυτό το βιβλίο, το τελευταίο, όπως λέτε, για το θέμα;

Ας ξεκινήσουμε από την προφανή διαπίστωση ότι προσωπικά απέτυχα, όπως και όσοι λίγοι συμμερίστηκαν την άποψη ότι το ασφαλιστικό έπρεπε να αντιμετωπιστεί έγκαιρα. Για είκοσι περίπου χρόνια, αποτύχαμε όχι μόνο στο να πείσουμε ότι η κατάληξη των επιλογών που γίνονταν θα ήταν προβληματική ή και καταστροφική, όσο, προφανώς και κυρίως, στο να αλλάξουν οι επιλογές που οδηγούσαν προς τα εκεί. Αυτό όμως αφορά το παρελθόν. Σήμερα, αυτό που προέχει, είναι να προλάβουμε μια δεύτερη αποτυχία –ή και πολλοστή, αν η μέτρηση δεν περιοριστεί στο ασφαλιστικό–, που όμως μάλλον θα έχει την ίδια τύχη. Κύριο βήμα στην κατεύθυνση αυτή είναι να εμβαθύνουμε και να κατανοήσουμε –και εγώ μαζί– το πόσο στενά διαπλέκονται ασφαλιστικό, ανάπτυξη, μεγέθυνση, φόροι, ανεργία, κατανομή εισοδήματος, ανισότητες, φτώχεια, οικονομική και πολιτική δύναμη και διεθνής θέση της χώρας. Οι αρνητικές επιπτώσεις δεν αφορούν πια μόνο τους συνταξιούχους. Αφορούν, και έντονα μάλιστα, κάθε εργαζόμενο, κάθε φορολογούμενο, τις σχέσεις κράτους-κοινωνίας, τις δυνατότητες προστασίας άλλων αδύναμων καταστάσεων, την άσκηση κοινωνικής, επενδυτικής, αναπτυξιακής, ακόμα και εξωτερικής πολιτικής.

Δεν παράγω αισιοδοξία. Παράγω όμως πραγματισμό μήπως και μέσα από αυτόν προκύψει αισιοδοξία

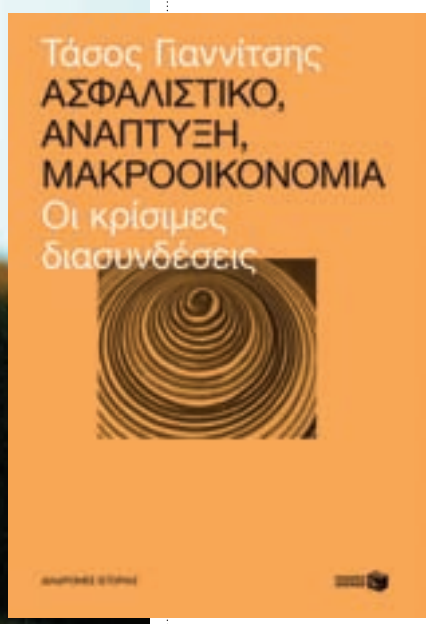

Τάσος Γιαννίτσης «Ασφαλιστικό, Ανάπτυξη, Μακροοικονομία - Οι κρίσιμες διασυνδέσεις», εκδόσεις Πατάκης, σελ. 206

Θεωρείτε ότι η μη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού, πέρα από τη στενή αριθμητική του ασφαλιστικού, υπονομεύει συνολικά τη βιωσιμότητα της οικονομίας;

Με πολλαπλούς τρόπους. Από μια συνολική σκοπιά, βρισκόμαστε πλέον σε μια περίοδο που, σε αντίθεση με το παρελθόν, δεν χαρακτηρίζεται από μεγάλες περιόδους ομαλής, γραμμικής εξέλιξης, αλλά από συνεχείς διακυμάνσεις και ανάδυση περισσότερων νέων απειλών. Στο επόμενο διάστημα το ασφαλιστικό θα βρεθεί –ήδη βρίσκεται– συνδεδεμένο με πολλές απρόβλεπτες καταστάσεις –κλιματική αλλαγή, νέες τεχνολογίες, γήρανση, μεταναστευτικά ρεύματα, γεωστρατηγικές πιέσεις–, που θα συν-διαμορφώνουν ένα εθνικό και διεθνές τοπίο μέσα στο οποίο τα προβλήματα του ασφαλιστικού θα λειτουργούν αμφίδρομα με όλους αυτούς τους παράγοντες. Όλοι αυτοί οι παράγοντες συγκροτούν ένα «μέγα πλέγμα» συλλογικών, μακροοικονομικών, κοινωνικών και αναπτυξιακών πιέσεων και κινδύνων, με περισσότερες και λιγότερες πιθανότητες και αβεβαιότητες ο καθένας. Αυτή είναι η μεγάλη εικόνα την οποία πρέπει να δει κανείς όσο πιο καθαρά γίνεται, στη βάση της οποίας να χαράξει τις επιλογές του.

Πώς κρίνετε τις παρεμβάσεις της τρόικας στα χρόνια της κρίσης;

Οι παρεμβάσεις της τρόικας είχαν δημοσιονομικό στόχο: μέσα σε ένα χαοτικό τοπίο επιδίωκαν να μειώσουν τη συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη, τα δημοσιονομικά ελλείμματα και την αύξηση του χρέους της χώρας με μειώσεις συντάξεων στο επίπεδο των ατόμων. Την ίδια στιγμή, οι πρακτικές των κυβερνήσεων οδηγούσαν σε σημαντική αύξηση της συνολικής συνταξιοδοτικής δαπάνης μέσα από τη σημαντικότατη αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων και άλλες έμμεσες καταστρατηγήσεις. Το αποτέλεσμα ήταν μείωση των συντάξεων σε ατομικό επίπεδο, αλλά αύξηση της συνολικής συνταξιοδοτικής δαπάνης, των ελλειμμάτων και του χρέους. Οι δαπάνες του Δημοσίου για συντάξεις από 126 δισεκ. ευρώ τη δεκαετία 2000-2009 έφτασαν τα 163 δισεκ. ευρώ στα εννέα χρόνια 2010-2018. Τέτοιες εξελίξεις είναι ισοπεδωτικές για την ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και τη μετάβαση σε ένα καλύτερο επίπεδο ισορροπίας, που θα δίνει σε ευρύτερα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας θετικά αποτελέσματα σήμερα και βάσιμες ελπίδες για το μέλλον.

Η ανεργία των νέων και το brain drain έχει άμεση σχέση με το ασφαλιστικό;

Απολύτως. Οι νέοι σήμερα καλούνται να πληρώσουν για το ασφαλιστικό όχι μόνο μέσω των ασφαλιστικών εισφορών, που εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από σημαντικές αδικίες και ανισότητες, αλλά και μέσω της υψηλής φορολογίας. Το ύψος των φόρων που καλύπτουν τις συνταξιοδοτικές δαπάνες είναι ακόμα μεγαλύτερο από το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών. Ποιος πληρώνει τους φόρους; Όλοι. Ακόμα και οι άνεργοι (με το ΦΠΑ), όπως και τα πιο χαμηλά εισοδήματα. Σήμερα, τα νέα παιδιά, με πολύ χαμηλότερες αμοιβές και μεγαλύτερη ανασφάλεια, επιβαρύνονται πολλαπλά: πρώτον για την ετήσια πληρωμή ενός όγκου συντάξεων που προαποφασίστηκαν από τους ενδιαφερόμενους, παρ' όλον ότι τα εισοδήματα από τα οποία σήμερα αφαιρούνται οι εισφορές αυτές είναι σημαντικά χαμηλότερα, δεύτερον για την αποπληρωμή του δημόσιου χρέους που έχει συσσωρεύσει το ασφαλιστικό και η όλη δημοσιονομική διαχείριση στο παρελθόν, τρίτον για την πρόσθετη αποταμίευση που χρειάζονται προκειμένου να διασφαλίσουν τις μελλοντικές τους συντάξεις, εφόσον η γήρανση του πληθυσμού, αναπόφευκτα, θα συρρικνώνει τις ασφαλιστικές εισφορές στα επόμενα χρόνια, τέταρτον για τις καταλυτικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, και πέμπτον γιατί βρίσκονται αντιμέτωποι με διαρθρωτικές σχέσεις που κρατούν την οικονομία σε χαμηλή αναπτυξιακή τροχιά, πιέζοντας προς τα κάτω εισοδήματα, απασχόληση, προσδοκίες και επενδύσεις.

Έτσι που το θέτετε, οι νέοι τι επιλογές έχουν;

Το υπερβολικό βάρος των ασφαλιστικών εισφορών και των φόρων σε συνδυασμό με περικοπές δημοσίων δαπανών για επενδύσεις και άλλες κοινωνικές προτεραιότητες οδηγεί τους εργαζόμενους στην αναζήτηση δύο διεξόδων. Η πρώτη είναι να φύγουν στο εξωτερικό, όπου βρίσκουν ικανοποιητικές αμοιβές, θέσεις εργασίας, αξιοκρατία, σημαντικά βελτιωμένες συνθήκες εργασίας, προοπτικές ανέλιξης και περιβάλλον ευνοϊκό για τη δραστηριότητα στην οποία ειδικεύονται. Η δεύτερη είναι να μείνουν στη χώρα, αλλά να στραφούν προς επαγγέλματα που σχετίζονται με την παραοικονομία, όπου μπορεί κάποιος να διαφεύγει (σε διάφορους βαθμούς) τόσο από τους φόρους, όσο και από τις κοινωνικές εισφορές.
Η δεύτερη αυτή επιλογή έχει ως αποτέλεσμα ότι στο όνομα της προστασίας του σημερινού δημόσιου ασφαλιστικού συστήματος, σταδιακά και αφανώς, καθιερώνονται συνθήκες ενός άτυπου, αλλά εκτεταμένου, ιδιωτικοποιημένου ασφαλιστικού συστήματος, δεδομένου ότι όσοι επιλέγουν άτυπες μορφές απασχόλησης δεν μπορούν να έχουν καμία από τις ειδικότερες μορφές ασφαλιστικής κάλυψης (ιατρική, συντάξεις κ.ά.) που έχουν οι ασφαλισμένοι. Ο μόνος δρόμος είναι να προσφύγουν σε ιδιωτική ασφάλιση.

Πολλοί αναφέρονται στον κίνδυνο δημιουργίας de facto νομιμοποιημένων «αυταρχικών συστημάτων διακυβέρνησης» σε τέτοιες συνθήκες κινδύνων και φόβου. Πώς σχολιάζετε αυτά τα εφιαλτικά σενάρια;

Η ιστορία του 20ού και 21ου αιώνα μάς διδάσκει μονότονα ότι η μη-διαχείριση των κινδύνων έχει ως αποτέλεσμα οι «πιθανότητες κινδύνου» να μετατρέπονται σε κίνδυνο, οδηγώντας σε συνθήκες οικονομικής αδυναμίας, διχασμών ή κοινωνικών εντάσεων και προετοιμάζοντας το έδαφος για μια νέα κατανομή της πολιτικής εξουσίας. Όταν καίρια υπαρξιακά στοιχεία (εισόδημα, υγεία, εργασία, παιδιά κτλ.) φτάνουν να είναι σε κίνδυνο, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η Δημοκρατία τείνουν να βρεθούν σε δεύτερη θέση στις κοινωνικές επιλογές. Ο αυταρχισμός, οι πολιτικές παραπλάνησης (ή αποπλάνησης) παίρνουν το πάνω χέρι και το κόστος πληρώνεται αργότερα. Ο κίνδυνος είναι τα σενάρια αυτά, αντί να θεωρούνται εφιαλτικά, να φτάσουν να γίνουν αποδεκτά ή και επιδιωκόμενα. Συμπέρασμα: το θεμελιώδες ζητούμενο είναι αν εμείς κάνουμε κάτι για να μην αφεθούμε να γλιστρήσουμε σε ένα τέτοιο σημείο ή αν αφήνουμε να πλησιάζουν φάσεις όπου με απορία –ξανά– θα αναρωτιόμαστε πώς μας βρήκε τέτοιο κακό, αφού δεν κάναμε τίποτα. Αυτό το «δεν κάναμε τίποτα» είναι το τίμημα των επιλογών μας στα μεγάλα προβλήματα της χώρας.

Στο Επίμετρο του βιβλίου σας γράφετε ότι συνειδητά παραλείψατε να κάνετε εξειδικευμένες προτάσεις για μια μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού. Όχι λόγω έλλειψης ιδεών αλλά επειδή διαπιστώνετε ότι σταθερά απουσιάζει η πολιτική βούληση να βρεθούν απαντήσεις και οι προσχηματικές συζητήσεις δεν έχουν νόημα. Δεν ακούγεστε αισιόδοξος...

Να σας πω. Το κύριο πρόβλημα είναι ότι οι «λύσεις» που κατά καιρούς συζητήθηκαν, δεν υπάρχουν. Από εκεί και πέρα, η λύση, αν υπάρξει, πρέπει να συνδεθεί με το τι κάνουμε για να πάει η χώρα, εμείς όλοι, μπροστά, πώς ξεφεύγουμε από το τέλμα της αναπτυξιακής πτώσης, των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και της υπερχρέωσης, της συρρίκνωσης των εισοδημάτων, της υψηλής ανεργίας, της υπερφορολόγησης των μεν και της φοροδιαφυγής των δε, της γήρανσης και της μετανάστευσης. Προτάσεις υπάρχουν πολλές, όμως κάθε μία έχει εξαιρετικά δύσκολα προβλήματα. Επιπλέον, το πρόβλημα σήμερα είναι γενικότερο: πώς ξεπερνιούνται αντιλήψεις και στρατηγικές που, μέχρι τώρα, με ή χωρίς αναφορά στο ασφαλιστικό, μπλοκάρουν συνολικά την πορεία της χώρας προς μια ισχυρότερη αναπτυξιακή τροχιά.
Πάντως, συμφωνώ σε αυτό που λέτε, ότι δεν παράγω αισιοδοξία. Παράγω όμως πραγματισμό, μήπως και μέσα από αυτόν προκύψει αισιοδοξία. Σε ένα τραγούδι του, ο Wolf Bierman, ένας πολύ γνωστός τραγουδοποιός της Ανατολικής Γερμανίας της δεκαετίας του 1970 (και μετά), λέει: «Δεν είμαι εγώ ο απαισιόδοξος. Η πραγματικότητα είναι απαισιόδοξη, όχι τα τραγούδια μου». Το να υποκρίνεται κανείς τον χαζοχαρούμενο (ή και να είναι) έχει δύο όψεις: από τη μία είναι ευχάριστος στους άλλους, τον χαϊδεύουν, «τον πάνε», κερδίζει διάφορα, αλλά από την άλλη αυτό είναι επικίνδυνο, ύπουλο και ανεύθυνο. Έχει βέβαια και προσωπικό κόστος. **Α**

Της Σαλονίκης μοναχά της πρέπει το «λογκντάνι»

Του ΔΙΟΓΕΝΗ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

Εδώ Θεσσαλονίκη. Εδώ Θεσσαλονίκη. Σας μιλάει η πόλη που είχε το πρώτο κρούσμα και μάλιστα μέσα στα κεντρικά του Δήμου. Μια πόλη που συνεχίζει να φτιάχνει μπουγάτσες κάθε πρωί για όλους τους ελεύθερους πολιορκημένους, αλλά πολύ λιγότερες. Μια πόλη που ξέρει από φαντάσματα, αλλά είναι αλλιώς να τα αισθάνεσαι για πρώτη φορά δίπλα σου, στον δρόμο, όταν πατάς το «6» για την άθληση και βρίσκεσαι εσύ και τα φανάρια που σου κλείνουν το μάτι.

Όχι, δεν έχουμε πεθάνει όλοι σ' αυτή την πόλη, δεν έχει γεμίσει με πτώματα που βαριοκουνιούνται σε κωματώδη μορφή στον Θερμαϊκό. Υπάρχουμε, θα το 'λεγα, σε μια κατάσταση «ωσεί παρών» περιμένοντας κάτι που δεν έρχεται, σε μια κατάσταση που δεν ξαναζήσαμε μέσα σ' έναν λιωμένο χρόνο σχεδόν σαν τα λιωμένα ρολόγια του Νταλί. Άδεια βλέμματα σε μισά πρόσωπα καλυμμένα από τις μάσκες, δεν δικαιολογούν ούτε κατά φαντασία τον τίτλο της «ερωτικής πόλης», άσε που ποτέ δεν ήμασταν. Πιο πολλοί μέρα με τη μέρα νιώθουμε όλο και πιο πολύ σαν την «πόλη των φαντασμάτων» δικαιώνοντας έτσι και τον Μαζάουερ.

Βρισκόμαστε σε χαλασμένες διακοπές, καρντάσια! Τρεις είναι οι φυλές που κυκλοφορούνε στη διάρκεια της μέρας χωρίς φόβο. Η φυλή των «πιστών», άλλωστε κοινώνησαν προσφάτως στο προαύλιο του Μυροβλύτη. Η φυλή των μηδενιστών, ή αλλιώς «λέγε με όσο πάει», και η φυλή των απογοητευμένων, οπαδοί του σχήματος «τι είχαμε τι χάσαμε». Οι υπόλοιποι, οι φρόνιμοι, «τα πρόβατα», οι λογικοί, «οι υποταγμένοι», οι παραπλανημένοι, μέσα!

Όπως καταλαβαίνετε, λοιπόν, το θέμα δεν είναι εάν η «Συμπρωτεύουσα» θα ξαναγίνει «Συμβασιλεύουσα», αλλά να μη γίνει «συνασθμαίνουσα πρωτεύουσα» γεμάτη από ΜΕΘ μέσα στη ΔΕΘ. Γιατί όπως είπε και ένας εξαϋλωμένος από την κούραση γιατρός που τρέχει για να προλάβει τους αρνητές που ψώνισαν το staff, «καλύτερα παραπλανημένοι παρά διασωληνωμένοι»!

Φοβηθείτε άφοβα, λοιπόν, εάν θέλετε τη ζωή σας πίσω. Γιατί ο φόβος ήταν πάντα η καύσιμος ύλη του ηρωισμού.

Πάντως, οφείλω να πω και να ομολογήσω ότι μετά από τόσα χρόνια τα καταφέραμε ο καθένας από το «μετερίζι» του, που λέγανε και οι παλιοί ορθόδοξοι πασοκτζήδες, να ξεφύγουμε απ' τον «μπαγιάτικο» τίτλο της Συμπρωτεύουσας και να ανέβουμε πίστα, παίρνοντας αυταπόδεικτα τον τίτλο της Θεσσαλονίκης ως «Πρωτεύουσας των Κρουσμάτων». Πάντως πιστεύω να το γυρίσουμε το ματς έστω και στο 89΄ για να μην κάνουμε στο τέλος παρέα με τα αρχαία που θέλουμε να σώσουμε σε μία πόλη των πνευμάτων!

Πάμε λοιπόν όλοι μαζί με τη νέα προσευχή «πιστεύω εις έναν ιό πατέρα παντοκράτορα»...

Υ.Γ. Και για τους άπιστους έχω μία παρότρυνση. Ρωτήστε και κανέναν ειδικό, τόσοι ταξιτζήδες τι θα γίνουν; Κλέφτες; Ραντεβού στο Χάλοουιν του Πολυτεχνείου! Γιατί αγωνιστήκαμε για να 'χουμε το δημοκρατικό δικαίωμα να κολλήσουμε ο ένας τον άλλο δοθείσης ευκαιρίας.

Προτεινόμενο soundtrack για την ανάγνωση του κειμένου το "Vittorio" του Λεξ. **Α**

ΟΝΕΙΡΟ ΖΩ, ΜΗ ΜΕ ΞΥΠΝΑΤΕ

Ένα διήγημα του **ΗΛΙΑ ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΥ***

Είμαι, λέει, πεζοπόρος στην παραλιακή της πόλης, αυτή που τη λένε «μπάι-πας», και έχω θυμώσει γιατί συναντώ και άλλους να βολτάρουν, άλλους που πολλούς από αυτούς δεν χώνευα χρόνια για διάφορους λόγους –μάλλον κοινωνικούς– δεν ξέρω ακριβώς, πάντως δεν γουστάρω ούτε τις καλημέρες τους.

Όλοι έχουν στο κινητό τους το 6 και φορούν κανονικά τη μάσκα τους, αν και ξέρω πως πολλοί από αυτούς έβριζαν πριν λίγο καιρό τις μπούρκες και τα τσαντόρ. Βαδίζουν στο δήθεν «κάπου έχω να πάω» και εγώ τους παρατηρώ ασφαλής μέσα στο όνειρο, που μάλλον το έχει σκηνοθετήσει ένας Κινέζος νεαρός και αυτόχειρας, με τις οδηγίες όμως του Θόδωρου Αγγελόπουλου που λάτρευε την παραλιακή.

Κάθομαι σε ένα παγκάκι, κατεβάζω τη μάσκα, ανάβω το τσιγαράκι μου και βλέπω έναν μεσήλικα κομψοντυμένο, να ξεκόβει από τη βόλτα του και να με πλησιάζει σε απόσταση ασφαλείας. Κατεβάζει κι αυτός τη μάσκα του, βγάζει από την τσέπη ένα πακέτο Παλλάς –που δεν υπάρχει τώρα– και ανάβει, ενώ εγώ έκπληκτος αναγνωρίζω τον φίλο μου. Είναι ο Τάκης Κανελλόπουλος.

Με κοιτάζει σοβαρός και μου λέει «να προσέχεις, αγόρι μου, αυτή η πανδημία έχει μεγάλο τράβελιγκ και δύσκολα μονοπλάνα...». Πάνω που πάω να φωνάξω «Τακούλη μου, τι κάνεις;», οι κωλονευροδιαβιβαστές μου εξαφανίζουν την εικόνα του και πάραυτα μου κουβαλούν κάποιες μικρούλες που κάνουν τζόκινγκ, ξεπεταρούδια γύρω στα 17-18 όλα τα λεφτά.

Κοιτάζω τις νεαρές που τρέχουν, ελαφάκια, κόντρα στο απαλό αεράκι του Θερμαϊκού και σκέφτομαι πως η Ομορφιά είναι αήττητη και έτσι θα σώσει τον κόσμο –είχε δίκαιο ο Ντοστογιέφσκι– όταν στη σκηνή εμφανίζεται η Παγώνα Σουμελίδου από τον Εύοσμο, εύσωμη, νταρντάνα στα 65 της, που την είχα γνωρίσει πριν από 25 χρόνια στην κλινική όπου νοσηλευόμουν. Προϊσταμένη της εντατικής. Στέκεται μπροστά μου και με αυστηρό ύφος μου λέει «να σταματήσετε αμέσως το κάπνισμα και βάλτε τη μάσκα σας γιατί τρέχουν τα σάλια σας, σα δε ντρέπεστε».

Ξύπνησα λουσμένος στον ιδρώτα. Πήγα προς το παράθυρο κι από τον Χορτιάτη ερχόταν ένα φωτεινό μωβ. Ξημέρωνε απαλά στη δύσκολη καινούργια μέρα. **Α**

**Ο Ηλίας Κουτσούκος είναι δημοσιογράφος, ποιητής και συγγραφέας.*

© ΒΕΡΒΕΡΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ / EUROKINISSI

Δύσκολη εποχή για σούπερ ήρωες

Του **ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Ημερολόγιο καραντίνας, πράξη δεύτερη. Δέκατη έβδομη ημέρα εγκλεισμού. Ναι, εδώ πάνω ξεκινήσαμε νωρίς και μάλλον θα αργήσει αρκετά ο πρωινός καφές με την παρέα στο στέκι μας, στην Προξένου Κορομηλά. Δεν παραπονιέμαι. Φίλος μου βρίσκεται θετικός στον κορωνοϊό. Δύο ημέρες χαμηλός πυρετός και ελαφριά εξάντληση. Φαίνεται ότι είναι από τους πολύ τυχερούς.
Η ζωή και η δουλειά συνεχίζονται. Κρύο πράμα η τηλεργασία. Η χαζομάρα που θα πεις με τους συναδέλφους σου μπροστά από την οθόνη δεν είναι ποτέ τόσο αστεία. Και κανένας τους δεν μπορεί να σε αναγκάσει να δοκιμάσεις ριζογκοφρέτες με ρίγανη. Ποτέ δεν κατάλαβα την ύπαρξη της ριζογκοφρέτας. Ίσως αν τις πασπάλιζαν με μπόλικη σκόνη μπάρμπεκιου...

Sms για σωματική άσκηση. Λίγο γρήγορο περπάτημα στη γειτονιά. Πού να τρέξεις στα Κάστρα... Μόνο ανηφόρες και κατηφόρες. Ο δρόμος περνά και από το μπουγατσάδικο. Ο ιδιοκτήτης είναι «γριά». Κάποτε είχαμε να πούμε και κάτι. Με το ποδόσφαιρο και το βόλεϊ στα ερασιτεχνικά, έμεινε ένα μπάσκετ για να κοροϊδευόμαστε.

Μπαίνεις στο Facebook, διαβάζεις τις βλακείες που γράφουν και θέλεις να πετάξεις τον υπολογιστή από το μπαλκόνι. Μιλάς στο τηλέφωνο με φίλους. Ακούς την απογοήτευσή τους. Ο ένας έχει εστιατόριο στο κέντρο και το έκλεισε προσωρινά, ο άλλος κομιξάδικο και τα ψιλοφέρνει βόλτα χάρη στις ταχυδρομικές παραγγελίες. Και μετά σκέφτεσαι τα δικά σου. Μόλις χθες ανακοίνωσαν ότι πιθανόν να μετατρέψουν το συνεδριακό «Ιωάννης Βελλίδης» σε νοσοκομείο για ασθενείς του κορωνοϊού. Τον ίδιο χώρο στον οποίο πλημμύριζε η ζωή και το χαμόγελο όταν εσύ έφερνες τον Φρανκ Μίλερ, τον Ντον Ρόσα και τόσους άλλους διάσημους δημιουργούς κόμικ. Δύσκολη εποχή για σούπερ ήρωες. Πώς να προγραμματίσεις την επόμενη διοργάνωση, όταν δεν ξέρεις τι σου ξημερώνει;

Το YouTube ανοιχτό στο βάθος παίζει τυχαία κομμάτια. Ακούγεται το «Blue Bayou» από το «A Black & White Night Live». Ταυτίζομαι. Είχα ξεχάσει πόσο ωραίος ήταν ο Roy Orbison. A

**Ο Λεόντιος Παπαδόπουλος είναι δημοσιογράφος, αρχισυντάκτης του free press «Citymag Thessaloniki», διοργανωτής του Thessaloniki Comic Convention «The Comic Con».*

Ελένη Μουλούδη
Ανταπόκριση από την εμπόλεμη ΜΕΘ Ιπποκρατείου

Μιλήσαμε με τη συντονίστρια-διευθύντρια μέσα από τη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας Ενηλίκων

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ**

Μονάδα Εντατικής Θεραπείας Ενηλίκων, Ιπποκράτειο Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, τώρα. «Μόλις ήρθα. Κάθε τρεις μέρες γυρίζω στο σπίτι μου για να κάνω μπάνιο, να αλλάξω, να φορτώσω στη βαλίτσα μου τα απαραίτητα. Έχω βάλει ένα κρεβάτι στο γραφείο μου, τις τελευταίες δέκα μέρες κοιμάμαι εδώ». Η Ελένη Μουλούδη είναι η συντονίστρια-διευθύντρια της Μονάδας αλλά και γραμματέας της Εταιρείας Εντατικής Θεραπείας Ελλάδας, όπως επίσης και μέλος δύο επιτροπών του ΚΕΣΥ, «καταθέτουμε τις προτάσεις μας συμβουλευτικά, το επόμενο βήμα, αν γίνουν δεκτές, είναι η δημοσίευσή τους σε ΦΕΚ».

Τι συμβαίνει στη Θεσσαλονίκη; Λίγες ώρες πριν της μιλήσω, στο κινητό μου ήρθε το εξής μήνυμα από αγαπημένη φίλη, συγγραφέα, που κατοικεί στο βορρά – της ζήτησα να μου στείλει κάτι, αν ήθελε, για την πρωτόγνωρη «κόκκινη» κατάσταση που βιώνει η πόλη, για την εφημερίδα. Κρατώ, εννοείται,τα στοιχεία της ανώνυμα αλλά παραθέτω την απάντησή της: *«Είμαστε καλά, αλλά τριγύρω γίνεται χαμός. Η αλήθεια είναι πως δεν έχω και τι να γράψω αυτή τη στιγμή και δεν θέλω να σε κρεμάσω, ας το αφήσουμε… Δυο γνωστοί μου πέθαναν χθες, έχει μαυρίσει η ψυχή μου, σε φιλώ πολύ, να προσέχεις».*

Γιατί συμβαίνουν όλα αυτά, Ελένη Μουλούδη, και η Θεσσαλονίκη εκτροχιάστηκε; «Το τετραήμερο του Αγίου Δημητρίου και της 28ης Οκτωβρίου», απαντά η Ελένη Μουλούδη. «Η Θεσσαλονίκη είναι μια τεράστια συνοικιακή βαλκανική πόλη, όλοι θα κατεβούν στο κέντρο για ψώνια, για έναν καφέ, δεν είναι όπως στην Αθήνα που η κάθε συνοικία είναι και μια διαφορετική πόλη».

Γνωρίζω τη Θεσσαλονίκη κι ας ζω μακριά της τρία χρόνια. Ο Εύοσμος και το Πανόραμα μπορεί να απέχουν αρκετά, αλλά όλα συγκλίνουν στην παραλία, εκεί όπου υπό τις συνθήκες της βόλτας και τη «χαλαρά» μαζική εστίαση, ο ιός ξέφυγε. Εκκλησίες, μεταλαβιές, ηλικιωμένοι, παρτάκηδες του ΑΠΘ, Παοκαρειανοί και αντικαπιταλιστές ή εθνολάτρες «ατρόμητοι» διαδηλωτές, μαζί με κάθε λογής επιπόλαιους εκδρομείς που τον «ταξίδεψαν» στις επαρχίες της τετραήμερης σχόλης, τον σπρένταραν μαζικά.

«Υπάρχει παραφημολογία αλλά και παραφιλολογία, πως δήθεν αφήνονται άνθρωποι να καταλήξουν χωρίς να τους προσφέρουμε απαραίτητες βοήθειες, αλλά δεν ισχύει. Ακόμα εργαζόμαστε υπό συνθήκες καιρού ειρήνης. Θα μπορούσαμε να μην έχουμε φτάσει εδώ ώστε να δουλεύουμε δέκα μέρες σερί άγρυπνοι. Πρέπει να αντέξουμε για άλλες δέκα μέρες, περιμένουμε τα πρώτα θετικά δείγματα πως γίνεται "πλατό", άρα μετά, όταν περάσουν αυτές οι κρίσιμες δέκα μέρες, θεωρητικά, θα φανεί πόσο θετικά θα λειτουργήσει το δεύτερο λοκντάουν και πιθανόν ο ιός να καταλαγιάσει. Τότε περιμένουμε να δούμε τα αποτελέσματα του νέου εγκλεισμού. Πρώτα, όμως, πρέπει να εδραιωθεί η σταθερότητα των εισερχόμενων κρουσμάτων, για να υπάρξει έλεγχος και στις εισαγωγές και στη θνητότητα». Αναπνευστήρες και μονότονα ζοφεροί ήχοι στους θαλάμους, παλμογράφοι, μηχανήματα υποστήριξης, πώς είναι να βλέπεις στα μάτια των ανθρώπων τον τρόμο του θανάτου; «Η ευλογία και η κατάρα του να είσαι εντατικολόγος αυτή ακριβώς είναι: μέσα σε αυτό το περιβάλλον τεράστιας μοναξιάς, χωρίς καμιά επαφή με τους δικούς τους, οι ασθενείς είναι τρομερά ευάλωτοι. Αλλά και για εμάς που στέκουμε πάνω τους και δίπλα τους με στολές σαν του αστροναύτη, μη νομίζεις πως είναι εύκολο. Είναι το ίδιο τραγικό για μένα, να τους περιθάλπω χωρίς να μπορώ να χρησιμοποιήσω τις αληθινές αισθήσεις μου. Σκέψου πως με τόσα ζευγάρια γάντια στο χέρι, η αφή μου ουσιαστικά δεν υπάρχει για να τους χαϊδέψω παρηγορητικά. Δεν έχω επίσης κανονική όραση λόγω των τεράστιων γυαλιών που φορώ, η μάσκα παρεμποδίζει την όσφρησή μου και η ακοή μου, όπως την έχω ανάγκη για να τους εξετάσω με τα ακουστικά, είναι επίσης "πειραγμένη". Αυτή η χαμένη, στην ουσία, touch by touch επαφή με τον συνάνθρωπο που πάσχει, δεν υπάρχει. Ο πρώτος που αποσυνδέσαμε επιτυχώς από τη Μονάδα, ο κύριος Βασίλης,το πρώτο που μας είπε ήταν "σας στέλνω όλη μου την αγάπη"».

Δυστυχώς, αν δεν μπει φρένο στην εξάπλωση, θα καταρρεύσουμε όπως τα συστήματα της Ισπανίας και της Ιταλίας

Τη ρωτώ κατά πόσο πέρα από τη δική τους υποστήριξη, ο ασθενής πρέπει να παλέψει αντλώντας ψυχική δύναμη από αποθέματα εντός του. «Υπάρχουν άλλοι συνάδελφοι πιο ειδικοί στο θέμα της ψυχολογικής προσέγγισης, αλλά θεωρώ πως είναι τεράστιος ο ρόλος του ίδιου του ασθενή να αντλήσει δύναμη από το είναι του, να πει θα ζήσω. Οι μελέτες που διαθέτουμε στη Μονάδα κάνουν λόγο για την παρηγορητική συνεισφορά της μουσικής στη μάχη που δίνουν. Ειδικά στη διαδικασία αφύπνισης η μουσική παίζει επίσης τεράστιο ρόλο, κλασική κατά προτίμηση, όπως αυτή που χρησιμοποιείται καταπραϋντικά στα νεογνά».«Ε, λογικό, τι να βάλουν; Βάγκνερ ή γκάζια από Μπετόβεν;», σπάω λίγο τη μελαγχολική μας κουβέντα.

Κάπου εδώ, να σας αποκαλύψω και μερικά, ας τα πω, προσωπικά μας. Με την Ελένη Μουλούδη περάσαμε μαζί υπέροχα παιδικά χρόνια, οι μάνες μας μιλούν καθημερινά τηλεφωνικά, η μία στην Αλεξανδρούπολη και η άλλη στην Ξάνθη,ο πατέρας μου τη χόρεψε ντάμα(!) πολλές φορές στις γιορτές που μοιράζονταν τα σπίτια μας. Υπέροχα παιδικά χρόνια. Τη θαύμαζα και μετά το πανεπιστήμιο, όπως εξελισσόταν, και της τρέφω μεγάλο δέος, μιας και ήταν, είναι και θα είναι ταγμένη για πάντα στο δημόσιο σύστημα υγείας.

«Πριν δέκα χρόνια είχαμε 440 εντατικά κρεβάτια στην Ελλάδα. Πριν δυο χρόνια έγιναν 576, αυτή τη στιγμή έχουμε 400 κλίνες Covid, που σημαίνει πως καταφέραμε να τις διπλασιάσουμε, φτάνοντας κοντά στον μέσο όρο της Ευρώπης. Δυστυχώς, αν δεν μπει φρένο στην εξάπλωση, θα καταρρεύσουμε όπως τα συστήματα της Ισπανίας και της Ιταλίας, που ήταν κι ανώτερά μας. Διπλασιάσαμε τις κλίνες ΜΕΘ στην πανδημία, πήραμε αρκετά χρήματα από το Ίδρυμα Νιάρχος για να τις ενισχύσουμε με επιπλέον 32 κρεβάτια, αλλά δεν φαντάζεσαι ακόμα και τώρα πόσο μεγάλη είναι η γραφειοκρατία στην Ελλάδα. Παρ' όλα αυτά, διαμορφώθηκαν επαρκείς χώροι ασφαλείας με προδιαγραφές εντατικής. Ακόμα δεν καταρρεύσαμε, είμαστε όμως οριακά. Η Ελλάδα αντέχει, εμείς στο Ιπποκράτειο έχουμε πάνω από 200 νοσηλευόμενους. Οποιοδήποτε σύστημα υγείας, με όσα μηχανήματα και προσωπικό, όταν είναι πολυπληθής ο κόσμος που το χρειάζεται, δυστυχώς δεν μπορεί να ανταπεξέλθει. Επαναλαμβάνω όμως πως, ακόμα κι αν δουλεύουμε οριακά, μπορούμε να δουλεύουμε σε συνθήκες ειρήνης».

Τη ρωτώ τι θα πει αυτό, συνθήκη ειρήνης, και με παραπέμπει στην ιστορία της Εντατικολογίας: «Ουσιαστικά η επιστήμη μας δημιουργήθηκε μέσα από πολέμους και μεγάλες καταστροφές, είναι ας το πω το παράπλευρο όφελος των μεγάλων καταστροφών, τότε που οι γιατροί πρώτης γραμμής εκπαιδευόμαστε και καλούμαστε να σώσουμε ό,τι μπορούμε. Παλιά τα ποσοστά θνητότητας στις μονάδες ήταν 100%, πλέον καταφέραμε να τα κατεβάσουμε στα 30 με 32% θνητότητα σε όλη την Ελλάδα. Είμαστε καλύτερα στα ποσοστά σε σύγκριση με την Ευρώπη, όχι απαραίτητα γιατί είμαστε ανώτεροί τους, αλλά γιατί μέχρι τούδε το σύστημά μας δεν πιέστηκε όπως το δικό τους. Μπορέσαμε να ανταπεξέλθουμε επιτυχώς, όμως τώρα, τον τελευταίο μήνα, ειδικά στη Θεσσαλονίκη η κατάσταση αντιστράφηκε αρνητικά. Δίνουμε όσα μπορούμε, ευχόμαστε να αντέξουμε, μέρα με τη μέρα, ώρα με την ώρα».

Αυτή; Δεν φοβάται να μην κολλήσει, ειδικά μέσα στη Μονάδα; «Εντός, είμαστε πενήντα άτομα. Δεν παρουσιάστηκε κανένα κρούσμα από το εσωτερικό της. Είμαστε τόσο πολύτιμοι, που δεν μας παίρνει να λείπουμε μπαίνοντας οι ίδιοι σε τυχόν καραντίνα. Τα πρωτόκολλα είναι αυστηρά, όσοι παρουσίασαν θέμα το κόλλησαν από έξω και απομακρύνθηκαν…».

Τη δεκαετία του '80 έζησα ακριβώς απέναντι από το νοσοκομείο Ιπποκράτειο ως φοιτητής. Ασθενοφόρα, εφημερίες, γυράδικα και γραφεία κηδειών επί της Κωνσταντινουπόλεως μου είναι οικείες εικόνες – ακόμα μένουμε σε αυτό το σπίτι καμιά φορά, δεν έπαψα ποτέ να σκέφτομαι το νοσοκομείο, ειδικά τώρα στην Αθήνα, που βλέπω στην τηλεόραση το ρεπορτάζ Θεσσαλονίκης και ψιλομελαγχολώ. Εκεί «απάνω» ζουν οι καλύτεροί μου φίλοι, τρέμει το φυλλοκάρδι μου καθημερινά. Μιλάμε κι όλοι τους έχουν κι από έναν οικείο που «τσίμπησε». Προσοχή, όχι κάποιος που τους είπε για κάποιον που κάποιος γνωστός του έπαθε Covid, αλλά για πρόσωπο του άμεσου περιβάλλοντός τους.

Θεσσαλονίκη, κατάσταση πολιορκίας. Η Ελένη Μουλούδη και τα «κομάντα» της ΜΕΘ Ιπποκράτειου πέφτουν σαν τους αλεξιπτωτιστές των ειδικών δυνάμεων, αρχίζουν από εκεί που ο άλλος «στρατός» δεν μπορεί να πολεμήσει. «Είμαστε μια ιδιαίτερη πληθυσμιακή ομάδα υπηρετών της δημόσιας υγείας, ξεκινάμε από εκεί που σταματούν οι άλλοι, σε μας μπαίνουν όλα τα βαριά περιστατικά που οι ζωτικές λειτουργίες απειλούνται θανάσιμα, είμαστε η τελευταία ελπίδα για να επιζήσουν. Να σου διευκρινίσω όμως κάτι: Ο περισσότερος κόσμος νομίζει πως όποιος διασωληνώνεται κάνει την ύστατη προσπάθεια για να ζήσει. Λάθος. Η διασωλήνωση πολλές φορές δίνει παράταση στη διδικασία του θανάτου και ο ρόλος του εντατικολόγου δεν είναι αυτός».

Δεν τη ρώτησα ποτέ γιατί έγινε εντατικολόγος. Να η ευκαιρία μου. «Στα 24 μου, που τελείωσα την ιατρική στο ΑΠΘ, δεν υπήρχε καμία προετοιμασία ως προς τυχόν κριτήρια που απαιτούνταν για ειδικότητες, αλλά δεν με φανταζόμουν ποτέ εργαστηριακή γιατρό. Και ήθελα να πάρω μια ειδικότητα, λόγω ιδιοσυγκρασίας, που να αρχίσει αμέσως. Να μη χρειαστεί να κάνω αγροτικό ώστε να επιστρέψω στην επαρχία (η σχέση μου τότε ήταν κι αυτή στη Θεσσαλονίκη, καταλαβαίνεις). Η αναισθησιολογία τότε στη Θεσσαλονίκη ήταν μια εξελισσόμενη ειδικότητα, το ΕΣΥ μόλις ξεκινούσε, ο καρδιοχειρουργός Παναγιώτης Σπύρου ήρθε από την Αμερική, στήνοντας την καρδιοχειρουργική μονάδα του νοσοκομείου Παπανικολάου.Ήμουν πολύ τυχερή υπό την έννοια πως έκανα γερμανική ειδικότητα, μιας και το 90% των γιατρών που με εκπαίδευσαν είχαν ευρωπαϊκή ειδικότητα για να μου μεταβιβάσουν. Η αναισθησιολογία είναι πίσω από τον μπερντέ, όπως λέμε στην παραφιλολογική ιατρική(!), εμείς είμαστε ο εγκέφαλος του χειρουργείου, κάτω από εμάς βρίσκεται το σώμα. Κι επειδή, σαν χαρακτήρα, με ξέρεις πως δεν άντεχα να είμαι δεύτερος ρόλος, αλλά και επειδή η παθολογία μού ήταν αγαπημένη *(σ.σ. ο πατέρας της Κωνσταντίνος Μουλούδης ήταν ο εθνικός παθολόγος της Αλεξανδρούπολης, όπου μεγαλώσαμε),* αποφάσισα να διαλέξω κατι που να τα συνδυάζει, κάτι δυναμικό. Επέλεξα την εντατικολογία. Τεράστιο κομμάτι, πολύ δύσκολο. Σήμερα βέβαια εμείς των πρώτων χρονών του ΕΣΥ οι "εκδρομείς" εκπαιδεύουμε τους νεοεισερχόμενους που μπαίνουν κατόπιν εξετάσεων».

Γνωρίζω, όπως σας εξομολογήθηκα, αρκετά καλά την Ελένη Μουλούδη, ξέρω, ας πούμε, πως πάντα εκτός από ιατρική μελετούσε και λογοτεχνία, κι αλήθεια θέλω αυτό το τηλεφώνημα-συνέντευξη να τελειώσει κάπως πιο παρηγορητικά κι ευφρόσυνα. «Δεν μπορώ να διαβάσω ούτε μία σελίδα, ώσπου να τελειώσει όλο αυτό. Αλλά αφού ρωτάς ποιος θα μπορούσε να απεικονίσει λογοτεχνικά την παράνοια που ζούμε, νομίζω πως μόνο ένας Χρήστος Χωμενίδης με τη λοξή ματιά του "Σοφού παιδιού" μπορεί να την περιγράψει».

Την καληνυχτώ στέλνοντάς της μια μεγάλη αγκαλιά. Θεσσαλονίκη, ψηλά το κεφάλι, υπάρχουν φύλακες άγγελοι, την αγάπη μου σε όλους τους αναγνώστες, μα ένα τσικ παραπάνω εκεί στα παγωμένα βόρεια… **Α**

ΡΕΥΜΑ

στη **Χαμηλότερη τιμή της αγοράς**

Και ρεύμα **MAXI** και ηλεκτρικό **ΑΜΑΞΙ**!

Τώρα είναι η καλύτερη στιγμή για να έρθεις στο ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ.
Γιατί τώρα έχεις και **Ρεύμα** και **Αέριο στη χαμηλότερη τιμή της αγοράς** και μπαίνεις στην κλήρωση για να κερδίσεις ένα από τα **5 ηλεκτρικά Smart EQ!**
Μάθε περισσότερα στο fysikoaerioellados.gr/smart

181133

fysikoaerioellados.gr/smart

φυσικο αεριο
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

-Τι είμαστε; **Θεσσαλονικείς!** -Τι θέλουμε; **Σωματική άσκηση!**

Ημερολόγια δρόμου από τη συμπρωτεύουσα του δεύτερου lockdown

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΘΑΝΟΥ**

Αν ανήκεις στη φυλή των ανθρώπων με περιπετειώδες κοινωνικό ένστικτο και χαμηλό δείκτη αυτοπροστασίας, τότε η Θεσσαλονίκη πιθανότατα δεν είναι ο ιδανικός τρόπος για να εκπληρώσεις τις προσδοκίες σου για ανώδυνη πανδημία. Ο άνθρωπος είναι ζώο συντροφιάς, και πουθενά δε θα το διαπιστώσεις καλύτερα από αυτή την πόλη, όπου όλοι είναι γνωστοί μεταξύ τους με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και της οποίας το κέντρο είναι ο πυρήνας κάθε δραστηριότητας.

Εδώ οι συνοικίες δεν έχουν καταφέρει να αυτονομηθούν στον βαθμό που συμβαίνει στην Αθήνα και από τους παράλληλους δρόμους της παραλιακής έως τις ενδιάμεσες οδούς που σκαρφαλώνουν λίγο ψηλότερα από την Ολύμπου, περικλείονται όλα τα βασικά σημεία αναφοράς μιας αστικής έκτασης υπερβολικά μικρής για να μας χωρέσει – το κλειστοφοβικό πήξιμο της Τσιμισκή και της Αριστοτέλους θα έπρεπε να αφυπνίζει τον ευάλωτο στην προέλαση του COVID-19 διαβάτη πολύ πριν τις ημερήσιες εκθέσεις επιτήρησης του ΕΟΔΥ.

Κάπως έτσι, με την πάροδο των 42 ημερών της πρώτης καραντίνας, η Θεσσαλονίκη βαρέθηκε να περιμένει τα τακτικά ραντεβού της με τις νουθεσίες των επιστημόνων και απλώθηκε στους δρόμους. Κατακυρίευσε τη Ρωμαϊκή Αγορά, την πλατεία Αγίας Σοφίας και το Ναυαρίνο, ξετρελάθηκε με τον χαμό της Νέας Παραλίας, συνέρρευσε στο κάμπους του ΑΠΘ. Τα πηγαινέλα παραθεριστών από τα Βαλκάνια και πρωτοετών φοιτητών από την ενδοχώρα ξεγέλασαν στο κρίσιμο αρχικό στάδιο τους επιδημιολογικούς δείκτες και προκάλεσαν πληθυσμιακές μετακινήσεις ενάντια στις νόρμες της πρόληψης.

Όλα τα παρεπόμενα, η αυγουστιάτικη συναυλία του Σαμπάνη στη Χανιώτη Χαλκιδικής, με τους 2.000 παρευρισκόμενους και τις μολύνσεις που μετακυλίστηκαν στο γηροκομείο Ασβεστοχωρίου, οι συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας στο άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου για τα προστατευτικά μέτρα στα σχολεία, οι ιερείς χωρίς μάσκες στον Άγιο Δημήτριο και οι ουρές έξω από τον ναό κατά τον εορτασμό του πολιούχου, το κατάμεστο κλαμπ στα Λαδάδικα την παραμονή της απαγόρευσης κυκλοφορίας ή το Εράσμους πάρτι των 20 ατόμων με τη διατάραξη κοινής ησυχίας τη νύχτα της περασμένης Παρασκευής, δεν ήταν παρά οι εκδηλώσεις μιας οικονομικά στενόχωρης και ψυχολογικά μπαϊλντισμένης κοινωνίας η οποία, κουρασμένη από τα στερεότυπα που ανακυκλώνει η υπόλοιπη Ελλάδα γύρω από την απείθειά της, έχασε ολωσδιόλου το μέτρο και προτίμησε να βάλει η ίδια τρικλοποδιά στον εαυτό της. Στις 30 Οκτωβρίου, η Θεσσαλονίκη ήταν ήδη πρωτεύουσα κρουσμάτων κορωνοϊού (θέση την οποία δεν έχει εγκαταλείψει έκτοτε) και στις 3 Νοεμβρίου μπήκε σε καθεστώς νέου lockdown.

Θα μπορούσαν να είχαν εξελιχθεί τα πράγματα διαφορετικά; Θα ήταν αλλιώτικη η κατάσταση εάν πριμοδοτούνταν έγκαιρα οι στόλοι του ΟΑΣΘ και ανακουφιζόταν τα αποκαρδιωτικά κατάμεστα δρομολόγια; Θα μπορούσαν να αποψιλωθούν οι φιδοφωλιές της τοξικοεξάρτησης γύρω από το πάρκο Ξαρχάκου, τη Ροτόντα ή το άγαλμα του Βενιζέλου και να παραδοθούν στους δημότες ώστε να προκύψουν περισσότεροι διαθέσιμοι χώροι συνάθροισης; Θα μπορούσε ο τοπικός πληθυσμός να κλείσει τα αυτιά σε μια ραδιοφωνική μπάντα η οποία ενθαρρύνει τα πιο καχύποπτα ένστικτά της μέσω των απύλωτων αθλητικών FM; Υπήρχαν αναχώματα ορθολογισμού απέναντι στις θεωρίες συνωμοσίας, όντας όλοι μας κάτοικοι μιας χώρας που ούτως ή άλλως έρχεται δεύτερη παγκοσμίως σε θεωρίες συνωμοσίας γύρω από τον κορωνοϊό, πίσω από τη Νιγηρία, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Guardian; Τι σημασία έχει; «It is what it is», όπως κυνικά διατεινόταν ο εκλογικά ηττημένος αρνητής της πανδημίας από την αντίπερα όχθη του Ατλαντικού. Τώρα οι κωδικοί 6 πέφτουν βροχή και όλοι τα μαζεύουμε όπως όπως για το σπίτι μόλις πέσει σκοτάδι.

Γεγονός είναι πως το lockdown μετατρέπει την πόλη σε παιχνιδότοπο του δρομέα. Στη λεωφόρο Μεγάλου Αλεξάνδρου, μπορείς να διασχίσεις την άσφαλτο παράλληλα με το κυκλοφοριακό ρεύμα ενόσω οι Instagramers βγάζουν selfies στη μέση του αυτοκινητόδρομου εκμεταλλευόμενοι τη φωτογένεια του μετααποκαλυπτικού τοπίου. Ποτέ άλλωστε δεν θα δεις την πόλη τόσο απογυμνωμένη από το συστατικό στοιχείο της: τα μποτιλιαρισμένα γιώτα χι. Ενώ αν το λέει η περδικούλα σου και διαθέτεις προπονημένους γαστροκνημιαίους, τέτοιες μέρες μπορείς να περιπλανηθείς τρέχοντας την πόλη από το λιμάνι έως τη Σοφούλη και να φτάσεις ακόμη παραπέρα, μέχρι την πλαζ της Αρετσούς, τη μαρίνα της Νέας Κρήνης, να πάρεις τη στροφή του Ιππικού Ομίλου και να ξεχυθείς προς την περιοχή του αεροδρομίου. Όσο για την απουσία του ανθρώπινου στοιχείου; Μπορείς να διακρίνεις τη χειροπιαστή θλίψη ακόμη και στα βλέμματα των σκύλων: Έι, πού πήγαν όλοι; Καλό ερώτημα. We belong in this world together. Ας το κρατήσουμε έτσι. A

PHOTO © ALEXEY SYSLYAKOV | UNSPLASH

ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΔΗΜΟΦΙΛΕΣΤΕΡΟΥ **ΠΡΟΕΔΡΟΥ** ΤΩΝ ΗΠΑ

BARACK OBAMA

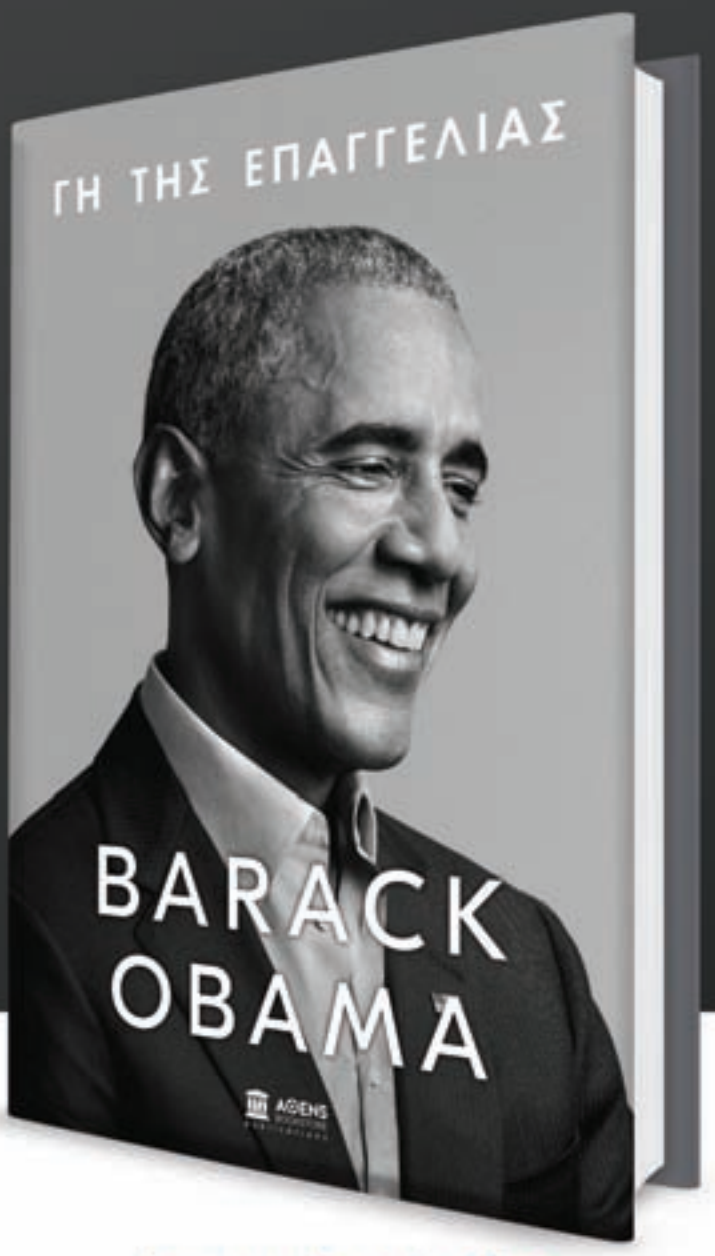

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΕΙΠΕΙ ΑΠΟ ΚΑΜΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

obamabook.gr

ΑΘΕΝS BOOKSTORE publications

τώρα στο Public

ΚΑΙ ΑΠΟ 1/1/21 ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΜΕΓΑΛΟΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

MYTILINEOS

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

INTERBUS ATHENS!

Εικόνα από τη συμμετοχή της Kamala Harris στο ετήσιο Pride Parade του Σαν Φρανσίσκο τον Ιούνιο του 2019

ΤΟ ΡΙΣΚΟ ΕΙΝΑΙ ΟΤΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΑΦΕΣ ΘΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΟΥΝ ΚΥΡΙΩΣ Η ΜΟΝΟ ΤΑ ΛΟΑΤΚΙ+ ΑΤΟΜΑ, ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΑΥΤΟΜΑΤΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟ ΚΑΙ «ΜΗ ΟΜΑΛΗ» ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ

PHOTO BY: JUSTIN SULLIVAN/GETTY IMAGES

Γιατί η **Κάμαλα Χάρις** βάζει στην υπογραφή της τις αντωνυμίες «**η/αυτή**»;

Τα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας και οι γλωσσικοί προσδιορισμοί της νέας εποχής

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ**

Λίγο μετά την αποδεδειγμένη πλέον νίκη τους στις φετινές εκλογές των ΗΠΑ, ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν και η αντιπρόεδρος Κάμαλα Χάρις ενημέρωσαν τα προφίλ τους στα κοινωνικά μέσα, δηλώνοντας τον καινούργιο επίσημο τίτλο τους, «εκλεγμένος πρόεδρος» και «εκλεγμένη αντιπρόεδρος» αντίστοιχα. Η Κάμαλα Χάρις όμως πρόσθεσε στο τέλος και τις αντωνυμίες She/Her, κάτι που έκανε πολλούς να προβληματιστούν μη κατανοώντας την ανάγκη ύπαρξης αυτού του προσδιορισμού.

Τα τελευταία χρόνια, όμως, πολλοί αγώνες δίνονται από τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα για το δικαίωμα και την ανάγκη χρήσης αυτών των προσδιορισμών, για να μπορεί ο καθένας να δηλώνει την ταυτότητά του όπως επιθυμεί. Για την ακρίβεια, η προηγούμενη φράση θα έπρεπε να γραφτεί: Για να μπορεί ο καθένας/ η κάθε μία/ το καθένα να δηλώνει την ταυτότητά του /της όπως επιθυμεί.

Η **Κάμαλα Χάρις** έκανε, με αυτή τη μικρή προσθήκη, ένα βήμα προσέγγισης της ΛΟΑΤΚΙ+κοινότητας, όλων αυτών που περίμεναν με μεγάλο ενδιαφέρον να δουν τι στάση θα κρατήσει τώρα που αναλαμβάνει τόσο σπουδαίες αρμοδιότητες, αλλά απέκτησε και το ρεκόρ της πρώτης γυναίκας και μάλιστα μη-λευκής, καθώς και της πρώτης Ινδο-Αμερικανής, που γίνεται αντιπρόεδρος των ΗΠΑ.
(Αν θέλαμε να είμαστε δίκαιοι, όμως, το φύλο και το χρώμα του δέρματός της δεν θα έπρεπε καν να αποτελούν στοιχεία για ρεκόρ αλλά να είναι μία απόλυτα φυσιολογική συνθήκη, τουλάχιστον σε μία ιδανική πραγματικότητα. Αλλά αυτό είναι άλλο θέμα.)

★★★ Μία νέα επικοινωνία

Η Κάμαλα δήλωσε με αυτό τον τρόπο ότι αυτές είναι οι αντωνυμίες που θα προτιμούσε να χρησιμοποιεί όποιος της απευθύνεται, εννοώντας ότι το ίδιο μπορούν να απαιτήσουν και τα τρανς ή non-binary άτομα για τον εαυτό τους. Το φύλο της γέννησής μας δεν είναι απαραίτητο να προσδιορίζει τη ζωή μας και την εικόνα μας.

Η πολύ γνωστή **Gina Battye**, Σύμβουλος Ψυχολογικής Ασφάλειας, Σύμβουλος για την Ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και Εκπαιδευτής Πολυεθνικών Εταιρειών για αυτό το θέμα, δήλωσε στο *Forbes* ότι το να βάζουν όλο και περισσότεροι τις αντωνυμίες τους στις υπογραφές τους σε email και στα βιογραφικά τους στα social media μπορεί να μην είναι ακόμα συνηθισμένο, αλλά η νέα δεκαετία θα έχει πολύ περισσότερους ανθρώπους και επιχειρήσεις να το κάνουν. Και αυτό είναι μία σημαντική κίνηση προς την ένταξη.
Η ίδια, ως cisgender, δηλαδή άτομο που ταυτίζεται με το φύλο που της ανατέθηκε όταν γεννήθηκε, συμπεριλαμβάνει παρόλ' αυτά τις αντωνυμίες στην υπογραφή της για τον απλό λόγο ότι αυτό ομαλοποιεί τις συζητήσεις για το φύλο. Και είναι μία σαφής και διακριτική λύση για το έστω τυχαίο misgendering.
Η επιλογή της εικόνας μας είναι ελεύθερη επάνω σε μία παλέτα ρόλων, ρούχων, χρωμάτων, στιλ, κουρεμάτων και σημάτων που εκπέμπουμε. Αυτά μπορεί να είναι σταθερά αλλά και να αλλάζουν ανάλογα με τη διάθεση, την κοινωνική περίπτωση και τις ανάγκες μας. Είναι το μεγάλο παιχνίδι για τον καθένα/καθεμία μας.

★★★ Μία νέα ετικέτα συμπεριφοράς στις καθημερινές μας σχέσεις

Σε κάποιες εταιρείες του δυτικού κόσμου που έχουν ήδη αρχίσει να χρησιμοποιούν αυτό τον προσδιορισμό, οι αντιδράσεις ήταν ποικίλες. Άλλοι λένε ότι είναι μία δήλωση υποταγής προς την εταιρεία. Άλλοι απλώς δεν καταλαβαίνουν τίποτα.
Το ρίσκο είναι ότι τη χρήση των αντωνυμιών στις επαγγελματικές επαφές θα την υιοθετήσουν κυρίως ή μόνο τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, κάτι που αυτομάτως δημιουργεί και πάλι διαχωρισμό και «μη ομαλή» συνύπαρξη.
Το ίδιο πρόβλημα «συνεννόησης» θα δημιουργηθεί, λένε οι σύμβουλοι, από το ότι πολύ πιο εύκολα θα υιοθετήσει το δυτικό ημισφαίριο τις non-binary αντωνυμίες και άρθρα.

Στη δική μας περίπτωση, στην Ελλάδα, είναι βολικό ότι από τα αρχαιοελληνικά ονόματα μέχρι αυτά της χριστιανικής θρησκείας με τα οποία μας βαφτίζουν, τα περισσότερα έχουν μία κατάληξη ανάλογη με το φύλο της γέννησής μας και αυτό είναι μία πρώτη ένδειξη την οποία φυσικά θα πρέπει να μπορούμε να αναιρέσουμε και να διαμορφώσουμε, όπως επιθυμούμε. Το πιο εύκολο και σαφές παράδειγμα που μπορώ να σκεφτώ είναι: **το Jason / Αντιγόνη.**

Το βασικό είναι να υπάρξει ένας τρόπος για να στέλνουμε το μήνυμα ότι το φύλο δεν είναι δυαδικό. Και αν αυτό καθιερωθεί στις προσωπικές μας επαφές καθώς και στον εμπορικό κόσμο, τότε ίσως υπάρξει μία κίνηση και στην πολιτική αρένα όπου, προς το παρόν, τα δικαιώματα των τρανς ατόμων παραμένουν ταμπού.

Πάντως, ήδη υπάρχουν επιμορφωτικές σελίδες στο διαδίκτυο για την υιοθεσία αυτής της νέας ετικέτας συνύπαρξης, όπως είναι το **LGBT Equity Centre** *(lgbt.umd.edu)* και το **MyPronouns.org**. Εκεί μπορεί να βρει κανείς (καμία/κανένα) λεπτομερείς πληροφορίες και παραδείγματα, οδηγίες χρήσης των αντωνυμιών, τα ενδεχόμενα λάθη και οδηγίες για το πώς μπορεί κάποιος/α/ο να γνωρίσει και σε άλλα άτομα αυτή τη συνήθεια.

Ήδη, έστω και σαν trend, οι αντωνυμίες έχουν αρχίσει να γίνονται γνωστές και σεβαστές στην online κοινότητα. Για παράδειγμα, η σύντροφος του μεγιστάνα **Έλον Μασκ**, η καναδή μουσικός **Κλερ Ελίζ Μπουσέ**, γνωστή ως **Grimes**, ένα κορίτσι κάπου ανάμεσα στην goth κουλτούρα και το κλάμπινγκ και υπέρμαχος των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων, θύμωσε πολύ με τον Μασκ όταν αυτός έγραψε, μεταξύ άλλων, ένα tweet προσβλητικό για τους non-binary ανθρώπους: *«Οι αντωνυμίες είναι χάλια»*. Η Grimes του απάντησε διαδικτυακά «Σ' αγαπώ, αλλά κλείσε το κινητό σου. Δεν μπορώ να στηρίζω το μίσος. Σε παρακαλώ, σταμάτα το αυτό. Ξέρω πως δεν είναι αυτό που πραγματικά έχεις μέσα στην καρδιά σου».

★★★ Η Κάμαλα και η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα

Η κίνηση της **Κάμαλα Χάρις** είχε ιδιαίτερο βάρος αφού ο απερχόμενος πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ είχε αποσύρει πολλούς από τους νόμους που προστάτευαν τα δικαιώματα των τρανς ατόμων. Η ρητορική μίσους του είναι υπεύθυνη για 168 επιθέσεις εναντίον ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, για την απαγόρευση των περισσότερων τρανς ατόμων να υπηρετούν στον στρατό και την κατάργηση των πολιτικών προστασίας για τα τρανς άτομα, που αναζητούν υγειονομική περίθαλψη και πρόσβαση σε καταφύγια αστέγων. Οι ακτιβιστές απάντησαν τα τελευταία 3 χρόνια με δυναμικές αλλά ειρηνικές συγκεντρώσεις ανυπακοής στις διακρίσεις στον επαγγελματικό τους χώρο με βάση τη σεξουαλική τους επιλογή, την ταυτότητα του φύλου τους και τον τρόπο που παρουσιάζουν το φύλο τους.

Η Χάρις κατά τη διάρκεια της θητείας της ως Εισαγγελέας του Σαν Φρανσίσκο είχε ήδη δημιουργήσει μία μονάδα κατά εγκλημάτων μίσους προς τη ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα. Επίσης, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη θέσπιση ενός πρωτοπόρου νόμου το 2014, που απαγορεύει την υπεράσπιση του ΛΟΑΤΚΙ «πανικού», καθώς και παρόμοιες νομοθεσίες ως μέλος της Γερουσίας. Σε προεκλογικές της ομιλίες αναφερόταν συχνά στις εμπειρίες της από την επαφή της με την τρανσέξουαλ κοινότητα, λέγοντας: *«Όταν συνδυάζεις τον αγώνα του να είσαι τρανσέξουαλ, με το να είσαι και Λατίνα ή Λατίνος και μετανάστης χωρίς έγγραφα, είσαι διπλά εκτεθειμένος»* και *«Δεν υπάρχει γυναίκα στα 20 της που να μη φοβάται ότι θα βιαστεί – το ίδιο ισχύει και για την τρανς κοινότητα»*.

Υπάρχουν όμως και ΛΟΑΤΚΙ άτομα που λένε, ας μη βιαζόμαστε να την ανακηρύξουμε σε ηρωίδα γιατί παραμένει μία τρανσοφοβική και «συντηρητική». Για παράδειγμα, ως Γενική Εισαγγελέας της Καλιφόρνιας, είχε προωθήσει έναν νόμο που τιμωρεί τους γονείς όσων μαθητών απουσιάζουν αδικαιολόγητα από το σχολείο (κάτι για το οποίο δήλωσε ότι μετανιώνει), όπως και είχε αρνηθεί να προωθήσει έναν νόμο που επιβεβαιώνει το φύλο σε άτομα εργαζόμενα στο σεξ ώστε να μπορούν να προστατεύονται. Από τότε η Κάμαλα δήλωσε ότι είναι υπέρ της αποποινικοποίησης της σεξεργασίας.
Με αντωνυμίες ή όχι, η Κάμαλα έχει ένα μεγάλο έργο μπροστά της. Και όλους εμάς, χωρίς καμία αντωνυμία το «εμάς», να περιμένουμε τον κόσμο να αλλάξει. **A**

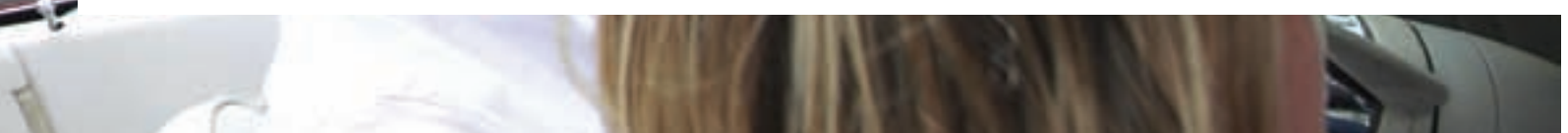

ΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΤΟΥ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥΣ

Στην αρχή έμεναν σε αποθήκες, μετά σε παράγκες και στη συνέχεια σε σπίτια 35 τετραγωνικών. Εκεί ζουν κάποιοι από αυτούς και σήμερα

Του **ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ,**

Φωτό: **ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ**

Είχα ξεχαστεί κοιτάζοντας μια όμορφη κοπέλα που είχε σταθεί και μιλούσε στο κινητό, όταν με συνέφερε ο Θανάσης Λαζαρίδης: «Έλα, πάμε από δω». Ήμασταν στο κέντρο του Κερατσινίου, μπροστά από το δημαρχείο στην οδό Βενιζέλου, και μόλις ένα στενό πιο μέσα, στα «προσφυγικά», νομίζεις ότι παίζεις κομπάρσος σε κάποια παλιά ταινία. Χαμηλά σπίτια, αυλές με γειτόνισσες, στενά μπαλκόνια φροντισμένα με γλάστρες και λουλούδια, προσεκτικά κρεμασμένες μπουγάδες για να στεγνώσουν στον ήλιο. Ή κάπως έτσι.

Τα πρώτα χρόνια μετά τη Μικρασιατική καταστροφή

Πριν το 1922 ο Πειραιάς είχε περίπου 130.000 κατοίκους. Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή εγκαταστάθηκαν μόνιμα περίπου άλλοι τόσοι. Κάποιοι από αυτούς και στα προσφυγικά του Κερατσινίου. Στη μελέτη «Προσφυγικές γειτονιές του Πειραιά: Από την ανάδυση στην ανάδειξη της ιστορικής μνήμης», από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (Ιούνιος 2018), ο Νίκος Μπελαβίλας, αναπληρωτής καθηγητής ΕΜΠ, αναφέρει: «Ο Πειραιάς, με τον πρώτο σχεδιασμό του, προγραμματίστηκε ως μία πόλη 15.000 κατοίκων με ενσωματωμένο το λιμάνι στον κεντρικό λιμένα και τη βιομηχανία στη δυτική πλευρά. Το αρχικό σχέδιο των Σταμάτη Κλεάνθη και Edward Schaubert κάλυπτε την έκταση από τον Άγιο Διονύσιο στα δυτικά έως το Πασαλιμάνι στα ανατολικά. Προς τα βόρεια η πόλη σταματούσε στη Γούβα του Βάβουλα και λίγα οικοδομικά τετράγωνα πιο πίσω από τη σημερινή ακτή Κονδύλη. Στον νότο έφθανε ως τον ναό του Αγίου Νικολάου. Κατοικήθηκε αρχικά από κοινότητες Υδραίων και Χίων αλλά και από μετανάστες οι οποίοι συνέρρεαν κυρίως από το Αιγαίο και την Πελοπόννησο. Ως το 1850 η πόλη είχε μόλις φθάσει στις 5.000 κατοίκους και μετά την Κρητική Επανάσταση του 1868-1869 το μέγεθος ξεπέρασε την αρχική πληθυσμιακή πρόβλεψη». Και προσθέτει ο καθηγητής: «Νέες συνοικίες άρχισαν να διαμορφώνονται στις παρυφές του λόφου της Καστέλας, στην Αγία Σοφία και στην Πειραϊκή με παράλληλες επεκτάσεις του σχεδίου της πόλης. Δύο νέα οικιστικά ρεύματα, οικονομικών μεταναστών από τη Μάνη και πολεμικών προσφύγων από την Κρήτη, οδήγησαν στη δημιουργία νέων συνοικιών, των Μανιάτικων στον ομώνυμο λόφο στα βόρεια και των Κρητικών στον λόφο της Καστέλας. Μεγάλα λιμενικά έργα στο γύρισμα του αιώνα, όπως η εκβάθυνση του έλους στη βόρεια πλευρά του κεντρικού λιμένα, η κατασκευή κρηπιδωμάτων, μόνιμων κτιστών ναυπηγικών δεξαμενών και νέων εξωτερικών λιμενοβραχιόνων, διαμόρφωσαν ένα μεγάλο λιμάνι, διπλάσιο σε μέγεθος από το αρχικό».

Ο διπλασιασμός της πόλης

«Με τον ερχομό των Μικρασιατών προσφύγων ο πληθυσμός του Πειραιά σχεδόν διπλασιάστηκε, καθώς στους 135.833 καταγεγραμμένους κατοίκους του 1920, προστέθηκαν μέχρι το 1928 άλλοι 101.185

Από αριστερά: Αντρέας και Μάγδα Σάμιου και ο Θανάσης Λαζαρίδης

Προσφυγικά στον Πειραιά πριν τον πόλεμο

Ο Μιλτιάδης Θεόδοτος

κάτοικοι, ενώ το λιμάνι αποτέλεσε τόπο πρώτης άφιξης ή διέλευσης για άγνωστο αριθμό εκατοντάδων χιλιάδων», γράφει ο κ. Μπελαβίλας. Όπως λέει, «ο αριθμός των τελικά εγκαταστημένων προσφύγων στον Πειραιά, αποτελεί τον τρίτο υψηλότερο μετά την Αθήνα (317.209 πρόσφυγες) και τη Θεσσαλονίκη (174.390 πρόσφυγες). Η μάζα των προσφύγων, για να επιβιώσει, εγκαταστάθηκε οργανωμένα ή ανοργάνωτα στην αρχή στις πλατείες και τις προβλήτες του κεντρικού τμήματος του λιμανιού, από τον Άγιο Νικόλαο μέχρι την Αγία Τριάδα, σε σχολεία και δημόσια κτίρια, και στη συνέχεια στις άκτιστες εκτάσεις στην αδόμητη περιφέρεια της πόλης. Ο επικεφαλής της προσφυγικής αποκατάστασης Χένρυ Μοργκεντάου σημείωνε πως το 1923 ένα άθλιο στρατόπεδο χιλιάδων προσφύγων είχε διαμορφωθεί στην ακτή».

Φιλοξενούμενος στη γειτονιά μιας άλλης εποχής

Στα προσφυγικά του Κερατσινίου του σήμερα τα χαμηλά σπίτια μοιάζουν ίδια και απαράλλαχτα με το τότε, πλην κάποιων παρεμβάσεων που έκαναν οι κάτοικοί τους. «Ξεναγοί» μου σε αυτή τη βόλτα ο δημοσιογράφος Θανάσης Λαζαρίδης, κάτοικος της περιοχής, και ο αντιδήμαρχος Καθαριότητας και Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Κερατσινίου – Δραπετσώνας, Μιλτιάδης Θεόδοτος. Με το που έφταναν, λένε, κατά χιλιάδες οι πρόσφυγες στον Πειραιά από τη Μικρά Ασία, αρχικά τους έβαζαν σε κάποιες τεράστιες αποθήκες, στο περίπου εκεί όπου βρίσκεται σήμερα το Jumbo, και μετά σε σκηνές και παράγκες στις οποίες ζούσαν για χρόνια. «Η Δραπετσώνα είναι μια ατόφια προσφυγική περιοχή. Πριν το '22 να υπήρχαν εκεί 200-300 άνθρωποι και μέσα σε λίγες εβδομάδες έγινε πόλη. Στο Κερατσίνι, όμως, υπήρχαν αρκετοί περισσότεροι κάτοικοι από πριν», λέει ο Λαζαρίδης. Στα περίπου 200 προσφυγικά σπίτια του Κερατσινίου, ελάχιστοι είναι εκείνοι που προέρχονται από την πρώτη γενιά προσφύγων, καθώς οι πιο πολλοί τα πούλησαν σε άλλους και έφυγαν. Ο Αντρέας Σάμιος, όμως, είναι γέννημα θρέμμα. Ζει από τότε που γεννήθηκε εδώ και από το 1971 με τη γυναίκα του, την κυρία Μάγδα.

«Ελάτε, ελάτε», μας προσκάλεσαν στο σπίτι τους και η κυρία Μάγδα επέμενε να μας φτιάξει και καφέ. «Οι γονείς μου ήρθαν από τη Σμύρνη το '22. Εδώ έκαναν όλα τα παιδιά τους, πέντε αγόρια, εγώ είμαι ο μικρότερος, γεννήθηκα το 1946. Το σπίτι αυτό φτιάχτηκε το 1948». Και πιο πριν πού ζούσαν οι γονείς σας και τα αδέρφια σας; «Στις παράγκες».

Κάποιες φορές αυτά που σου διηγούνται οι άνθρωποι μοιάζουν απίστευτα. Τι δουλειά έκανε ο πατέρας σας, κύριε Αντρέα; «Τι δουλειά να κάνει; Αφού τους διώχνανε, δεν τους θέλανε. "Να φύγετε τουρκοσπορίτες" τους έλεγαν. Ζητιανιά. Άπλωναν το χέρι και αν τους έδινε κάτι κανείς, είχε καλώς. Αυτά δεν τα έζησα εγώ, είναι αυτά που άκουσα από τον πατέρα μου και τη μάνα μου, γιατί μετά την κατοχή και τον εμφύλιο τα πράγματα άλλαξαν», λέει ο κύριος Αντρέας.

Όταν δεν υπήρχαν ρεύμα, νερό, άσφαλτος

Στη συνέχεια, ευτυχώς για την οικογένεια, ο πατέρας έπιασε δουλειά στα σφαγεία στη

Ο Πειραιάς, με τον πρώτο σχεδιασμό του, προγραμματίστηκε ως μία πόλη 15.000 κατοίκων με ενσωματωμένο το λιμάνι στον κεντρικό λιμένα και τη βιομηχανία στη δυτική πλευρά. Το αρχικό σχέδιο των Σταμάτη Κλεάνθη και Edward Schaubert κάλυπτε την έκταση από τον Άγιο Διονύσιο στα δυτικά έως το Πασαλιμάνι στα ανατολικά της πόλης.

Δραπετσώνα - «εκεί δούλευε και ο Βαμβακάρης», κάνει παρένθεση ο Θανάσης Λαζαρίδης. «Το σπίτι αυτό, όπως σου είπα, φτιάχτηκε το 1948. Όλα τα σπίτια ήτανε 34, 36, 38 τετραγωνικά, όχι παραπάνω. Σε αυτά έμεναν όλες οι οικογένειες, είτε ήταν δύο άτομα, είτε δέκα, σε αυτά τα τετραγωνικά έμεναν. Εφτά νομά σ' ένα δωμά, που λέει και το τραγούδι».

Ο αντιδήμαρχος Μ. Θεόδοτος λέει ότι όλες οι δημοτικές αρχές του Κερατσινίου προσπάθησαν στο παρελθόν να γίνει ανάπλαση της περιοχής. Να κρατηθούν λίγα σπίτια για ιστορικούς λόγους και στην υπόλοιπη περιοχή να γίνει ανάπλαση. «Πιο κοντά σε αυτή την προοπτική βρεθήκαμε στα μέσα της δεκαετίας του 1980, επί δημαρχίας Σαράφογλου, δηλαδή να κατασκευαστούν κάθετες οικοδομές π.χ. 5 ορόφων για να στεγαστούν οι κάτοικοι και οι υπόλοιποι χώροι να γίνουν κοινόχρηστοι, όμως η ιστορία δεν προχώρησε γιατί απαιτήθηκε καθολική αντιπαροχή και υπήρξαν κάποιοι λίγοι που αντέδρασαν». Και η γειτονιά έμεινε έτσι.

Πίσω στο σπίτι του κυρίου Αντρέα και της κυρίας Μάγδας, με τον κύριο Αντρέα να θυμάται ότι όχι μόνο όταν ήταν πιτσιρικάς αλλά και πιο μετά δεν υπήρχε άσφαλτος στο δρόμο αλλά χώμα. Ούτε φως υπήρχε, ούτε νερό. «Είχαμε τη νερουλού απέναντι». Μαγαζί είχε, κυρ-Αντρέα; «Όχι, φαντάσου κάτι σαν βυτίο, αλλά ήτανε στέρεο κάτω στο έδαφος. Και αγόραζες νερό με το τεφτέρι. Πήγαινα εγώ κι έπαιρνα πέντε τενεκέδες νερό, έγραφε στο τεφτέρι "Αντρέας, πέντε τενεκέδες". Ρεύμα βάλαμε το 1954, μέχρι τότε ήμασταν με τη λάμπα. Και υπήρχε δίλημμα τότε για όλους μας εδώ, να μαγειρέψεις να έχεις να φας ή να μαζέψεις λεφτά για να βάλεις σύνδεση με νερό ή με ρεύμα».

Ο Θανάσης Λαζαρίδης λέει ότι εδώ παραπάνω ήτανε το εργοστάσιο του Καχραμάνογλου, ένα μεγάλο εργοστάσιο με αργαλειούς. Και στη Δραπετσώνα το εργοστάσιο της ΚΟΠΗ, που έφτιαχνε ρούχα για το στρατό. «Δουλεύανε χιλιάδες γυναίκες εκεί, ειδικά στην ΚΟΠΗ πρέπει να ήταν περισσότερες από 3.000. Παντού όπου υπήρχε προσφυγικός πληθυσμός φτιάχνονταν κοντά και εργοστάσια, γιατί πρόσφυγες σήμαινε φτηνά εργατικά χέρια», λέει ο Θανάσης.

Είχε μεσημεριάσει, ο κυρ-Αντρέας 76-77 χρονών πια έχει και τη μέση του και ήθελε να ξαπλώσει, οπότε φύγαμε διακριτικά. Ήταν η πρώτη φορά που βρέθηκα στο Κερατσίνι. Είναι πολλές οι γειτονιές της Αθήνας και του Πειραιά που δεν έχω πάει ποτέ. Σε ένα καφενείο δύο μεγάλοι σε ηλικία άντρες συζητούσαν και στάθηκα να τους ρωτήσω πώς θα βγω στην Πέτρου Ράλλη. Δεν ξέρω γιατί, αλλά μου 'ρθε στο μυαλό ότι θα σκεφτούν ότι είχα σκοπό να τους κάνω τράκα. Εκείνοι, όμως, σηκώθηκαν και οι δύο όρθιοι να μου πουν πώς θα βγω. Επιστρέφοντας, θυμήθηκα τον κύριο Αντρέα όταν τον ρώτησα πώς ήτανε η γειτονιά του. «Σαν όλες τις γειτονιές. Είχαμε και τα καβγαδάκια μας αλλά ήμασταν κι αγαπημένοι. Έξω στο δρόμο βγάζαμε καρέκλες και τα λέγαμε και στις γιορτές γινότανε γλέντια». Το βράδυ που ήμουνα σπίτι, σε μια γειτονιά που είναι κι αυτή προσφυγική, τη Νέα Σμύρνη, σε μια από τις τελευταίες βραδιές για μπαλκόνι, με γλυκό κρασί για παρέα, το ραδιόφωνο έπαιξε το «Εγώ είμαι και του λιμανιού, εγώ είμαι και του σαλονιού», με το Στράτο Διονυσίου. Εγώ μόνο «του λιμανιού» είπα μέσα μου και χαμογέλασα με την τελευταία ατάκα της κυρίας Μάγδας, όταν, φεύγοντας από το σπίτι της και ευχαριστώντας τη για τη φιλοξενία, μας είπε «τι ευχαριστείτε καλέ, εμείς σας ευχαριστούμε που περάσατε λίγη ώρα μαζί μας εδώ, στη βίλα Το Όνειρο». A

ΟΙ ΒΟΣΚΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Έχει η Αθήνα κτηνοτρόφους; Κι αν ναι, στα πόσα χιλιόμετρα από το Σύνταγμα; Τους συναντήσαμε και τους φωτογραφήσαμε πρωί-πρωί, στα βοσκοτόπια της πόλης.

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΜΠΟΣΟΥ - Φωτό: ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΙΝΤΑΗΣ

Το μαλλί δεν το αξιοποιούμε. Θα μπορούσαμε να το χρησιμοποιήσουμε σε μονωτικά υλικά ή σαν βιοκαύσιμα. Εδώ όμως λες τη λέξη κοπριά και ντρέπεσαι. Λες τη λέξη τσοπάνος και γελάνε.

Ο μηχανολόγος-μηχανικός από τη Μεταμόρφωση με τα 1.000 πρόβατα

Αιμίλιος Καϊδαρτζής έχει στην κατοχή του 1.000 πρόβατα. Πουλάει το κρέας τους και παράγει γάλα. Ενώ πέρασε στα ΤΕΙ Πειραιά μηχανολόγος-μηχανικός, τελικά αποφάσισε να ασχοληθεί με την κτηνοτροφία και να την εξελίξει. Τον συναντήσαμε στην εθνική οδό Αθηνών Λαμίας, στη Μεταμόρφωση. Παράλληλα με τα αυτοκίνητα, τα πρόβατα ακολουθούσαν τη δική τους πορεία. Όπως μας εξηγεί, φαίνεται περίεργο στον κόσμο να τον βλέπουν στον δρόμο με το κοπάδι.

«Σπούδασα μηχανολόγος-μηχανικός στα ΤΕΙ Πειραιά. Έπεσα όμως πάνω στην κρίση. Ήμασταν η γενιά των 500 ευρώ. Μηχανουργείο δεν είχα, κι από την άλλη με απωθούσε η ιδέα να βρω μια μονότονη δουλειά γραφείου. Αποφάσισα να κυνηγήσω τη δουλειά του πατέρα μου, την κτηνοτροφία. Και με δικαίωσε η επιλογή μου. Είναι πιο ξέγνοιαστο από το να είσαι σε μια εταιρεία ή επιχείρηση και να έχεις πάνω απ' το κεφάλι σου τον κάθε προϊστάμενο να σε πρήζει. Ή να είσαι στο αμάξι στην κίνηση και στην τσίτα, με το κινητό στο χέρι όλη μέρα. Το περιβάλλον μου είναι υγιές και δημιουργικό.

Όταν έβγαινα πιο μικρός γυρνούσα από το ξενύχτι χάραμα, κοιμόμουν 10 λεπτά και πήγαινα στα πρόβατα. Η μάνα μου μού έλεγε "αν δεν θες να πας στη σχολή, θα πας στο κοπάδι"... Σιγά-σιγά ξεκίνησα να μελετώ για τα ζώα τόσο πολύ, όσο δεν έχω διαβάσει για άλλο πράγμα σε όλη μου τη ζωή.

Ξεκινώ τη δουλειά στις 3.30 το χάραμα μέχρι το βράδυ και κοιμάμαι με βάρδιες γιατί υπάρχουν γέννες 24 ώρες το 24ωρο. Η μοναδική φορά που έχω ξυπνήσει στις 8 το πρωί ήταν η μέρα που παντρεύτηκα. Η δουλειά αυτή θέλει πολλές ώρες και να είσαι από πάνω. Δεν βάζεις λουκέτο, κατεβάζεις τον διακόπτη, και την επόμενη πάλι. Το καλύτερό μου πάντως είναι το κούρεμα των ζωντανών. Είναι σαν να κάνεις γυμναστική γιατί απαιτεί σωματικό κόπο τη στιγμή που σχεδόν όλα τα υπόλοιπα τα κάνουμε με μηχανήματα.

Όταν βγαίνω με παρέες και τους λέω ότι είμαι βοσκός στην Αθήνα δεν με πιστεύουν. Κι όταν περνάω με το κοπάδι στον δρόμο άλλος θα φωνάξει, άλλος θα βγάλει βίντεο, θα με ρωτήσει πώς γίνεται να βρίσκονται πρόβατα εδώ. Τα ζώα στην Αθήνα δεν τα φέραμε τώρα, είναι 100 χρόνια πριν ενώ τα σπίτια των Αθηναίων είναι χτισμένα τα τελευταία 40. Εμείς είμαστε πιο πρωτευουσιάνοι. Και μετά τους φταίει το μαντρί ενώ οικοδόμησαν αυθαίρετα την ύπαιθρο της Αττικής.

Η δουλειά είναι από μόνη της δύσκολη αλλά στην Αθήνα για έναν λόγο παραπάνω. Δεν έχουμε λιβάδια, έχουμε πολλά αυτοκίνητα, εργοστάσια και δρόμους παντού. Πολλοί έρχονται από το κέντρο εδώ, που είναι λίγο πιο έξω, και πετούν μπάζα ενώ βλέπουν ότι είναι έκταση στην οποία μπορούν να υπάρχουν πρόβατα. Παρατούν κάθε Αύγουστο τα κατοικίδιά τους για να πάνε διακοπές και αυτά πεινάνε και επιτίθενται σε ζώα παραγωγής. Έχουμε και πολλά έξοδα εντός του στάβλου. Το να είσαι κτηνοτρόφος στην Αθήνα, όμως, έχει και θετικά. Πρώτα απ' όλα είμαι στην πόλη και αν χρειαστώ κάτι μπορώ να πεταχτώ σπίτι μου ή οπουδήποτε, πράγμα που δεν θα γινόταν αν είχα τα ζώα στο βουνό. Συμβάλλουμε στην παραγωγή κι όχι μόνο. Αν η βόσκηση είναι ελεγχόμενη τα ζώα προσφέρουν, πέρα από φαγητό, μέχρι και προστασία για τις φωτιές γιατί τρώνε τα ξερά.

Το δέρμα το πετάμε. Το μαλλί επίσης δεν το αξιοποιούμε. Θα μπορούσαμε να το χρησιμοποιήσουμε σε μονωτικά υλικά ή σαν βιοκαύσιμα. Εδώ όμως λες τη λέξη κοπριά και ντρέπεσαι. Λες τη λέξη τσοπάνος και γελάνε. Αυτό πρέπει να σταματήσει και να ξεκινήσουμε να παράγουμε περισσότερο ως χώρα.

Τον περασμένο Μάρτιο με την καραντίνα ήταν η πρώτη χρονιά που πήραν λίγο παραπάνω τιμή το γάλα και το κρέας γιατί δεν έγιναν πολλές εισαγωγές και έτσι ο κόσμος έφαγε ελληνικό αρνί το Πάσχα. Βοήθησε μάλλον η πανδημία τα πιο μικρά τυροκομεία και τους Έλληνες παραγωγούς, τους έμαθε ο κόσμος. Διαφορετικά, αυτοί που εκτιμάνε την ποιότητα περισσότερο και είναι πιο ευαισθητοποιημένοι είναι κυρίως όσοι έχουν μικρά παιδιά ή πολλά κατοικίδια ή είναι σεφ. Κατά τα άλλα, έβγαζα το κοπάδι στους άδειους δρόμους πιο ξέγνοιαστα αφού έκαναν όλοι καραντίνα στο σπίτι.

Σε κάθε κρίση οι νέοι στρέφονται στον πρωτογενή τομέα, όταν όμως υπάρχει ύφεση θα διαλέξουν την εύκολη λύση, που, κακά τα ψέματα, η κτηνοτροφία δεν είναι. Είναι καλή ιδέα όμως ένα νέο παιδί να ασχοληθεί με την κτηνοτροφία. Να το ψάξει νωρίς, να μελετήσει πολύ και να επισκεφτεί κτηνοτροφικές μονάδες. Δεν χρειάζεται να ξεκινήσει με 400 ζώα. Περίπου 150 ζώα για αρχή θα του δώσουν καλύτερο μεροκάματο από τον μέσο όρο που βγάζει τώρα».

ΥΠΝΟΥΝ ΤΟ ΧΑΡΑΜΑ ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΘΥΜΟΥΝΤΑΙ τους εαυτούς τους. Αρμέγουν τα πρόβατα, τυλίγουν μαζί μερικά κομμάτια γαλατόπιτα και ξεκινούν το καθιερωμένο δρομολόγιο με το κοπάδι στις στράτες. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται 365 μέρες τον χρόνο για τους κτηνοτρόφους των Αθηνών. Μια ρουτίνα που μαζί με τις εικόνες, τις μυρωδιές και τους ήχους της, μέρα με τη μέρα τείνει να χαθεί, παρόλο που στην Αττική είναι καταγεγραμμένα 240.000 γιδοπρόβατα. Δεν είναι μόνο η ραγδαία οικιστική ανάπτυξη σε μια πόλη που έφτασε να έχει το λιγότερο πράσινο σχεδόν από όλες τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες αυτό που δυσκόλεψε τα πράγματα για όσους διαβιούσαν αγροτικά εδώ και γενιές. Είναι η ιδεολογία του αστού που δεν αποδέχεται εύκολα τη βουκολική ζωή. Όμως... υπάρχει ακόμα αυτή η πλευρά της Αθήνας που βλέπουμε στις ασπρόμαυρες φωτογραφίες του '30, ή και ακόμη πιο πρόσφατα, με τα κοπάδια να «σκαρίζουν» στην καρδιά του Κολωνακίου και στην Πλάκα; Η ATHENS VOICE αναζήτησε τις σύγχρονες αθηναϊκές στρούγκες, περιηγήθηκε στα βοσκοτόπια και συνάντησε μερικούς από τους ξεχασμένους καουμπόηδες που ζουν με συνήθειες επαρχίας, μια ανάσα από το κέντρο της πόλης. Στα πολλά καθήκοντα του «τσοπάνη», μεσολαβούν και μικρές απολαύσεις της ζωής που τους κάνουν ευτυχισμένους, όπως λένε.

Τα αδέλφια από το Μενίδι με τα 80 ζώα

Η Μάγδα και ο **Γιάννης Κοντογιάννης** είναι δύο αδέρφια 4ης γενιάς κτηνοτρόφων. Το σπίτι τους είναι δίπλα στον στάβλο τους στο Μενίδι. Μας δέχτηκαν την ώρα του αρμέγματος και με το φρέσκο γάλα που έβγαλαν μας έφτιαξαν πρωινό. Σύμφωνα με τη Μάγδα οι κτηνοτρόφοι της Αθήνας τις τελευταίες δεκαετίες βιώνουν ένα είδος εκτοπισμού της κοινωνίας, γι' αυτό και οργανώθηκαν προκειμένου να προστατεύσουν τον πολιτισμό τους.

«Είμαστε 365 μέρες τον χρόνο στο μαντρί που είναι μπροστά στο σπίτι. Θέλαμε να είναι μαζί γιατί πιστεύουμε ότι πρέπει να είμαστε κοντά στην εκτροφή μας, να έχουμε τον νου μας σε περίπτωση που συμβεί κάτι. Χριστούγεννα, Πάσχα τα γιορτάζουμε μέσα στον στάβλο. Έρχονται οι φίλοι μας εδώ, τρώμε και πίνουμε.

Ξυπνάμε στις 5.00 το πρωί. Τα καλοκαίρια νωρίτερα για να προλάβουμε τον ήλιο και τη ζέστη. Κάνουμε τον έλεγχο στα ζώα, έχουμε 80 στο σύνολο, και μετά σειρά έχει το τάισμα, το άρμεγμα και η βοσκή. Το αγαπημένο μου σε όλο αυτό είναι η γέννα, να βλέπεις τη ζωή να έρχεται. Το χειρότερο είναι η ασθένεια ενός ζώου, η αναμονή και η ψυχική ταλαιπωρία που μας δημιουργεί. Μετά, είναι ο καιρός. Φαντάσου τώρα βαριές κτηνοτροφικές εργασίες μέσα στη βαρυχειμωνιά και την παγωνιά.

Έχουμε τις παραδόσεις μας και τον πολιτισμό μας η φυλή των κτηνοτρόφων. Όταν είναι να κουρέψουμε είθισται να έρχονται κι άλλοι κτηνοτρόφοι μαζί για παραπάνω βοήθεια και τότε στήνουμε γλέντια. Ετοιμάζουμε πίτες, τυριά, ζεστά ψωμιά, σούβλες. Παλαιότερα στήναμε κανονικό χορό, γιορτάζαμε μέχρι και τον ερχομό των χελιδονιών. Το κατεξοχήν φαγητό μας είναι η προβατίνα, στα κάρβουνα ή στη σούβλα, και η γίδα, βραστή ή κοκκινιστή. Με το γάλα που αρμέγουμε κάνουμε κρέμα με σιμιγδάλι, χυλοπίτες και τραχανά. Οι κτηνοτρόφοι έχουμε αυτάρκεια στις τροφές μας.

Ο βοσκός στην Αθήνα θα μπορούσε να έχει καλύτερη ζωή αλλά η εξάπλωση του οικιστικού ιστού εις βάρος μας και το κοινωνικό bullying κάνουν τα πράγματα πιο ζόρικα. Υπάρχουν παλιές φωτογραφίες με πρόβατα στο Κολωνάκι και μαρτυρίες με βοσκούς στο κέντρο της Αθήνας αλλά οι αστοί τώρα πια δεν αποδέχονται τη βουκολική ζωή. Μια κοπέλα τον κτηνοτρόφο δεν θα τον κοιτάξει για σύντροφο, θα σκεφτεί στερεοτυπικά ότι είναι ακαλλιέργητος ή αντικοινωνικός. Από την άλλη είναι δύσκολο να είναι κάποια γυναίκα σύζυγος, μητέρα και κτηνοτρόφος. Αλλά η γυναικεία κτηνοτροφική επιχειρηματικότητα και ο ρόλος της στην αγροτική κοινωνία είναι μεγάλος και είναι κάτι που πρέπει να έρθει στο προσκήνιο.

Οργανωθήκαμε σε σύλλογο για να περιορίσουμε την ημιμάθεια, να προσεγγίσουμε τους παραγωγούς της Αθήνας, να εκπαιδευτούμε, και να προωθήσουμε την εξωστρέφεια των κτηνοτρόφων. Μετράμε πάνω από 300 σχετικές εκδηλώσεις και δράσεις. Παρακολουθούμε σεμινάρια, μελετάμε το νομοθετικό κομμάτι αλλά αλλαγή μεγάλη χωρίς εκπρόσωπό μας στη Βουλή δεν γίνεται. Ένας από τους στόχους μας είναι να φέρουμε συμβολικά τα ζώα για να καταναλώσουν τα χόρτα που βρίσκονται στους αρχαιολογικούς χώρους, όπως στην Ακρόπολη και πέριξ. Θέλουμε να κάνουμε εκδηλώσεις στη Διονυσίου Αρεοπαγίτου για να δείξουμε τον πολιτισμό μας, να κουρέψουμε δημόσια το μαλλί, να γευτούμε τα προϊόντα που προφέρουν τα ζώα.

Συνηθίσαμε να είμαστε κτηνοτρόφοι στην πόλη, να τα έχουμε όλα δίπλα, δεν θα πηγαίναμε πιο έξω ή στα χωριά. Το 1964 ήρθαμε στο Μενίδι όταν έφυγε ο πατέρας μας από το Περιστέρι. Τότε τα πράγματα ήταν πιο ελεύθερα, πηγαίναμε μόνοι μας στο σχολείο μικρά παιδάκια, χαζεύαμε από μακριά τα φώτα της πόλης. Αργότερα το Μενίδι έγινε σαν πόλη και μάλιστα "Τέξας"».

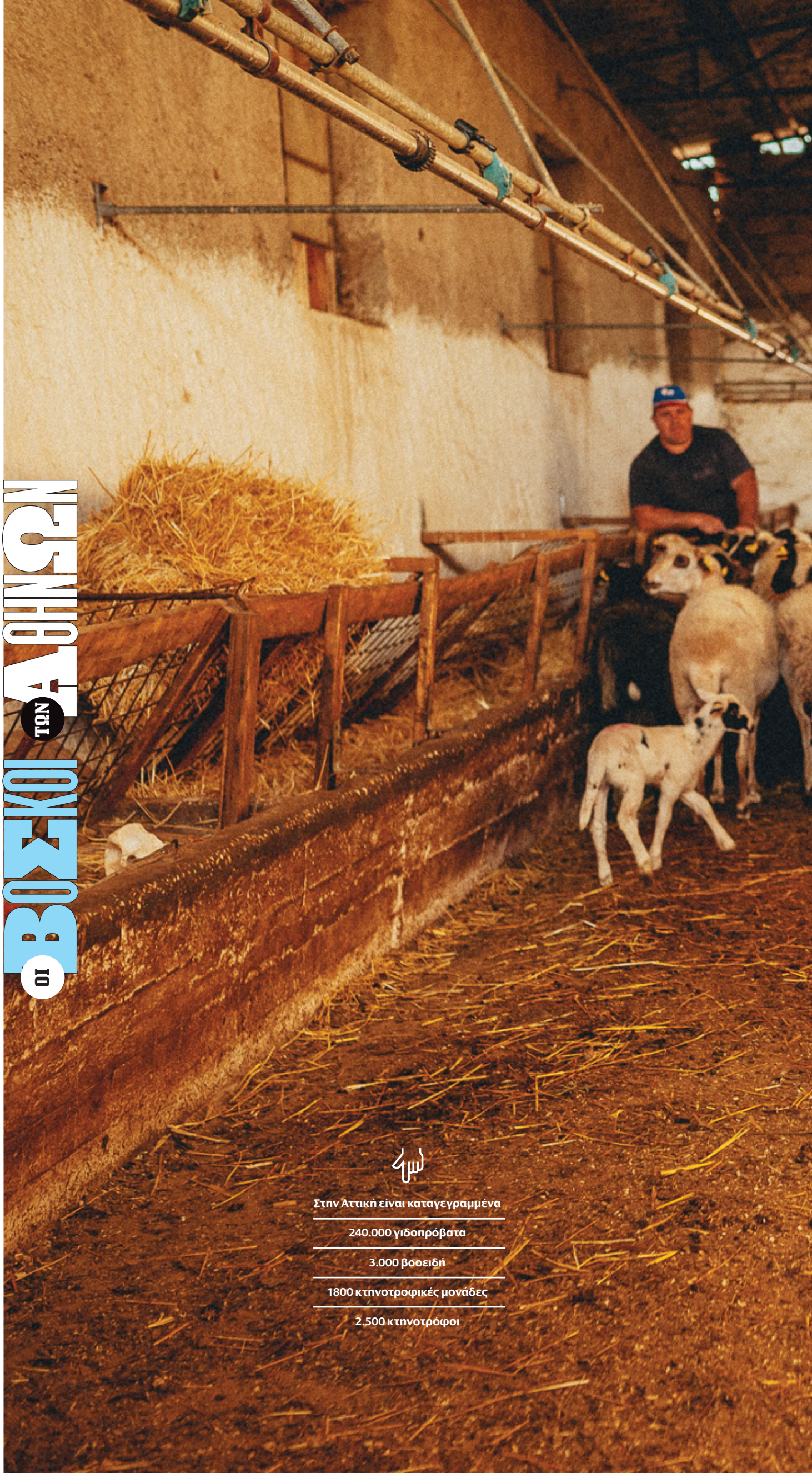

Στην Αττική είναι καταγεγραμμένα

240.000 γιδοπρόβατα

3.000 βοοειδή

1800 κτηνοτροφικές μονάδες

2,500 κτηνοτρόφοι

Ένας από τους στόχους μας είναι να φέρουμε συμβολικά τα ζώα για να καταναλώσουν τα χόρτα που βρίσκονται στους αρχαιολογικούς χώρους, όπως στην Ακρόπολη και πέριξ

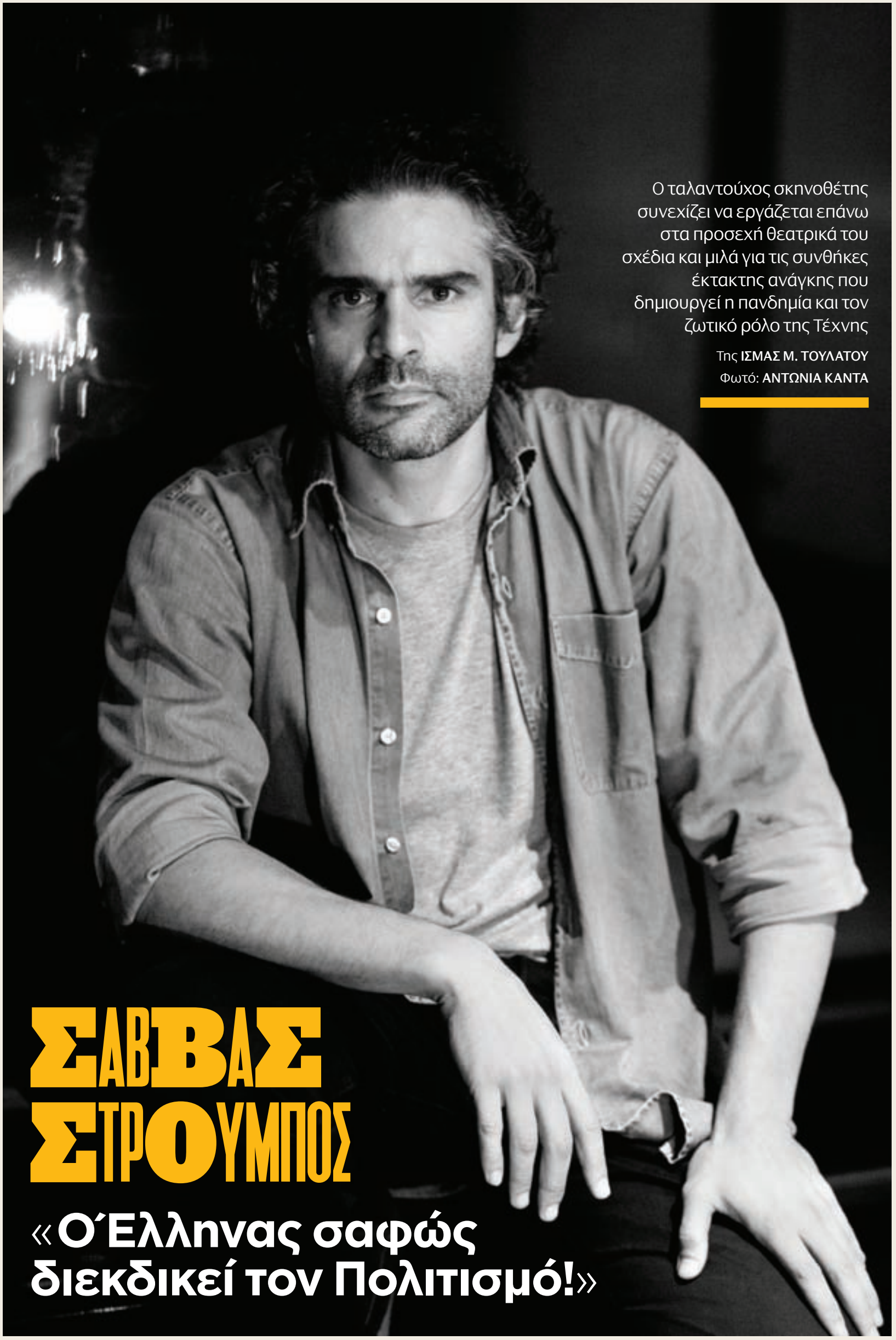

Ο ταλαντούχος σκηνοθέτης συνεχίζει να εργάζεται επάνω στα προσεχή θεατρικά του σχέδια και μιλά για τις συνθήκες έκτακτης ανάγκης που δημιουργεί η πανδημία και τον ζωτικό ρόλο της Τέχνης

Της **ΙΣΜΑΣ Μ. ΤΟΥΛΑΤΟΥ**

Φωτό: **ΑΝΤΩΝΙΑ ΚΑΝΤΑ**

ΣΑΒΒΑΣ ΣΤΡΟΥΜΠΟΣ

«Ο Έλληνας σαφώς διεκδικεί τον Πολιτισμό!»

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΑΣ με τον Σάββα Στρούμπο έγινε την πρώτη ημέρα του νέου γενικού lockdown που βιώνουμε. Μιλήσαμε μέσω skype, καθώς οι περιορισμοί της κυκλοφορίας εμπόδισαν τη συνάντησή μας. Ωστόσο, ο 41χρονος σκηνοθέτης, ένας από τους πιο ταλαντούχους της γενιάς του και όχι μόνο, μου χάρισε μια εκ βαθέων κουβέντα με όλη την αμεσότητα της διά ζώσης επαφής. Παρά το ρευστό τοπίο που δημιουργεί η πανδημία, μιλά με πάθος κι ενθουσιασμό για όσα ετοιμάζει με το άνοιγμα των θεάτρων από κοινού με την Ομάδα Σημείο Μηδέν: την «Αναφορά σε μια Ακαδημία» του Κάφκα, ένα κείμενο που μοιάζει συγκλονιστικά επίκαιρο στην εποχή μας και προγραμματίζει να ανεβάσει στον φιλόξενο Νέο Χώρο του θεάτρου Άττις του Θεόδωρου Τερζόπουλου –με τον οποίον έχει συνεργαστεί στενά επί σειρά ετών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό– αλλά και τις *«Ευτυχισμένες μέρες»* του Μπέκετ που θα παρουσιάσει εκ νέου στην ίδια σκηνή.

Μου εξηγεί ότι εξακολουθεί να εργάζεται ακούραστα και για τη θερινή περιοδεία με την *«Αντιγόνη»* του Σοφοκλή. Είναι μια συνειδητή, υπαρξιακή στάση, λέει. Με αφορμή τα θεατρικά του σχέδια μιλήσαμε για πολλά: για την πανδημία και τις συνθήκες έκτακτης ανάγκης που δημιουργεί, για τον ρόλο της Τέχνης, για το τοπίο στον χώρο του θεάτρου και τους κινδύνους που εγκυμονούνται αλλά και για τη συγκινητική, όπως την περιγράφει, στήριξη του κοινού...

— Σε τι φάση σάς βρήκε η νέα καραντίνα;
Εν μέσω προβών με την ομάδα Σημείο Μηδέν για την «Αναφορά σε μια Ακαδημία» του Κάφκα. Η παράσταση έχει προγραμματιστεί για τον Μάρτιο του 2021 αλλά αρχίσαμε να δουλεύουμε από τον περασμένο Οκτώβριο με ένα εκτενές εργαστήρι επάνω σε κάθε ηθοποιό με βάση το υλικό του συγγραφέα. Θα συνεχίσουμε ατομικά την ερευνητική δουλειά ενώ παράλληλα είμαστε εν αναμονή και για τις «Ευτυχισμένες μέρες» που προλάβαμε να παρουσιάσουμε για πέντε-έξι παραστάσεις την περασμένη Άνοιξη, σταματήσαμε λόγω του πρώτου lockdown, μετά παίχθηκε στο Φεστιβάλ της Άνδρου το καλοκαίρι και τώρα θα ανέβει εκ νέου μόλις ανοίξουν και πάλι τα θέατρα…

— Τι σκέπτεστε, αλήθεια, για όλο αυτό που ζούμε;
Δε με προβληματίζει τόσο η ίδια η πανδημία με την έννοια ότι η Φύση «γεννά» τέτοιου είδους καταστάσεις. Με προβληματίζει, όμως, ότι είναι αποτέλεσμα της πολύ βίαιης παρέμβασης του ανθρώπου στη Φύση. Ο τρόπος που λειτουργεί πλέον η κτηνοτροφία, η παραγωγή φρούτων, η καταστροφή του κλίματος, του περιβάλλοντος με γνώμονα το κέρδος έχουν δημιουργήσει μια πολύ επικίνδυνη κατάσταση. Οι επιστήμονες κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου ότι ή θα πρέπει να αλλάξει ο τρόπος που λειτουργούμε ή ο κόσμος μας, όπως τον ξέρουμε, θα πάψει πλέον να υπάρχει. Ακούγονται απόψεις που λένε ότι από τη μια πλευρά έχουμε την πανδημία και από την άλλη την οικονομική κρίση κι αυτά αλληλεπιδρούν. Προσωπικά το βλέπω κάπως διαφορετικά…

— Πώς δηλαδή;
Θεωρώ ότι λόγω του βίαιου τρόπου της παρέμβασης του ανθρώπου στη Φύση με γνώμονα το κέρδος σκάει η πανδημία ως το ακραίο σημείο της οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζουμε. Επομένως όχι μόνο συνδέονται αλλά πολλαπλασιάζονται, με αποτέλεσμα η κρίση να μην είναι είτε υγειονομική είτε οικονομική αλλά ανθρωπολογική. Αφορά στον ίδιο τον άνθρωπο, στη μορφή της ζωής του, στον τρόπο που υπάρχει και που σκέφτεται, στο πώς συνυπάρχει με τους άλλους… Αφορά στο πώς θα οριστεί τι εστί άνθρωπος από δω και πέρα. Μιλάμε για τον άνθρωπο της τηλεκπαίδευσης, της τηλεργασίας, της τηλεψυχαγωγίας, τον φοβισμένο, με μια πλήρως ιατρικοποιημένη ζωή; Φοβάμαι πως αυτό είναι το μοντέλο…

— Όλο αυτό που περιγράφετε το συνειδητοποιούμε, θεωρείτε, ώστε βαθμιαία να υπάρξει και κάποια διέξοδος;
Ως ένα σημείο ναι. Σε πολύ μεγάλο βαθμό αφορούν και στο σκεπτικό επάνω στο υλικό του Κάφκα με το οποίο δουλεύω αυτό τον καιρό. Πιστεύω ότι η Τέχνη μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο σε αυτό. Όχι με την έννοια του να επικοινωνήσει πληροφορίες, λόγια, αλλά με το να εκπέμψει κραδασμούς και δονήσεις αγωνίας, κάτι που είναι περισσότερο αισθητηριακό. Το οποίο, βεβαίως, μπορεί να επηρεάσει και τη συνείδηση αλλά απευθύνεται σε κάτι ακόμη πιο βαθύ έτσι ώστε σιγά-σιγά να γίνει και στάση ζωής. Κατά τη γνώμη μου δε μπορεί πλέον η Τέχνη να χρυσώνει το χάπι σε κάτι που συμβαίνει γύρω μας. Έχει έναν ρόλο που δεν τον αποκαλώ πολιτικό γιατί το να επικοινωνήσει πληροφορίες από σκηνής είναι πολύ πρώτο επίπεδο αλλά οφείλει να εκφράσει την έκτακτη ανάγκη και να αγγίξει πιο βαθιά δημιουργούς και θεατές, τον καθέναν ξεχωριστά. Αυτό είναι τεράστιο ζήτημα…

— Ζούμε, άραγε, σε μεταιχμιακή εποχή;
Ζούμε σε μια εποχή βαθύτατης παρακμής, σε μεσαίωνα. Πάντα σε αυτές τις περιόδους, μέσα από τις συνθήκες σήψης, κυοφορείται κάτι καινούριο το οποίο δεν είναι απαραιτήτως θετικό. Από αυτή την άποψη μπορούμε να πούμε ότι είναι μεταβατική. Προσωπικά δεν είμαι ούτε αισιόδοξος ούτε απαισιόδοξος. Διακρίνω μια γενικότερη προσπάθεια των ανθρώπων να πολιτικοποιηθούν, να συνειδητοποιήσουν πράγματα, να ανατρέξουν στις παραδόσεις, στις πηγές, να επιστρέψουν σε όλα αυτά τα οποία στον μεταμοντερνισμό και στην ύστερη νεωτερικότητα χάθηκαν. Βλέπουμε ένα γενικότερο ενδιαφέρον για την αρχαία ελληνική τραγωδία, για την Ιστορία, για τη Φιλοσοφία αλλά όλα αυτά πρέπει να δημιουργήσουν ρίζες μέσα στην ίδια τη ζωή. Να ριζώσουν και να γεννήσουν νέους τρόπους συνειδητοποίησης, έκφρασης και συνύπαρξης.

— Πώς θα μπορούσε να γίνει αυτό;
Πολλά πράγματα μπορούν να βοηθήσουν. Η Τέχνη, η Παιδεία, το διαδίκτυο, οι Επιστήμες. Έχει σημασία ο τρόπος. Για αυτό είπα προηγουμένως ότι η Τέχνη δεν μπορεί πλέον να χρυσώνει το χάπι, να δημιουργεί ένα ιλουστρατίβ κόσμο όπου όλα είναι καλά, χαλαρώνουμε, ηρεμούμε, εφησυχάζουμε… Ποια είναι, άραγε, αυτή η μορφή τέχνης που αναδύεται από τις καταστροφές του καιρού μας, αυτή που μπορεί να δώσει ελπιδοφόρα προοπτική για το μέλλον; Ερώτημα κάνω, δεν έχω απάντηση. Αξίζει ίσως να θυμηθούμε την περιβόητη διαμάχη μεταξύ Αντόρνο και Πάουλ Τσελάν όπου ο πρώτος είπε την περίφημη φράση την οποία μετά βεβαίως αναίρεσε, ότι μετά το Άουσβιτς δεν μπορούμε να γράψουμε ποίηση. Ο Τσελάν, ο οποίος ήταν ο ποιητής του Άουσβιτς, είχε ζήσει εκεί, το αμφισβήτησε. Είπε ότι μπορούμε, αρκεί η ποίηση να βγαίνει μέσα από το τραύμα, τις καταστροφές και να δημιουργεί έναν ορίζοντα για το μέλλον. Κι εκεί είναι και το σημείο εκκίνησης του μεταπολεμικού μοντερνισμού. Έτσι μόνο μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι. Δεν είναι ένα συναισθηματικό ζήτημα και τελειώσαμε…

— Θα λέγατε πως υπάρχει Θέατρο πιο επίκαιρο στις μέρες μας σε σχέση με κάποιο άλλο;
Δεν θα το έλεγα από την άποψη της θεατρικής γραφής ή της αισθητικής. Το ερώτημα είναι αυτό στο οποίο αναφέρθηκα προηγουμένως: ποια μορφή τέχνης θα αναδυθεί από την καταστροφή και θα χαράξει έναν ορίζοντα. Από αυτή την πλευρά δεν ξέρω και το ίδιο το θέμα του επίκαιρου πώς ακριβώς λειτουργεί. Μια αρχαία τραγωδία δεν είναι επίκαιρη με τη στενά επικαιρική έννοια. Αν αναζητήσουμε κάποιο τέτοιο στοιχείο εκεί, θα πρέπει να το συνδέσουμε με τα μεγάλα θεμελιώδη ζητήματα, τις κατηγορίες του πάθους, του πένθους, της οργής, της εκδίκησης, του θρήνου, του πόνου, της μνήμης. Γιατί αυτές οι κατηγορίες μας επανασυνδέουν με το ανθρώπινο. Προσωπικά δεν θα έβλεπα ως επίκαιρο είτε από πλευράς γραφής είτε αισθητικής ένα θέατρο που θα προσπαθούσε να μιλήσει για την πανδημία ή για την οικονομική κρίση. Τέτοιου τύπου πρόσβαση στην πληροφορία υπάρχει από πολλές πλευρές και δεν είμαι σίγουρος ότι θα είχε κάποιο νόημα να το πληροφορηθεί ο θεατής από τη σκηνή. Η κατάδειξη του τραύματος μέσα από τον Πολιτισμό δεν είναι επικαιρικό, είναι ένα ζήτημα που αφορά τον άνθρωπο των τελευταίων αιώνων. Για να αντιμετωπίσουμε αυτό που έρχεται, την «ιατρικοποίηση», την «τεχνολογικοποίηση» της ζωής, τον φόβο, την απώλεια της σύνδεσης με το ίδιο μας το σώμα, με τα ένστικτα, τις επιθυμίες, τη φαντασία, τη σύνδεση με τον άλλον άνθρωπο, η επανασύνδεση με τη Φύση πρέπει να επανέλθει οπωσδήποτε…

— Για να μιλήσουμε λίγο πιο πρακτικά, ο χώρος του Πολιτισμού πλήττεται ιδιαιτέρως από την τρέχουσα κρίση. Τι σκέπτεστε επ' αυτού;
Σαφώς παρακολουθώ το θέμα και συμμετέχω κιόλας. Θα μιλήσω πρωτίστως για την Ελλάδα γιατί στην υπόλοιπη Ευρώπη υπάρχει καλύτερη μέριμνα η οποία ούτως ή άλλως υπήρχε και πριν από την πανδημία. Ο τρόπος με τον οποίο βιώνω προσωπικά την κατάσταση είναι σάμπως η Τέχνη, ο Πολιτισμός, να μοιάζει ο εύκολος στόχος. Δε μπορούμε να αναπτύξουμε το ΕΣΥ, δεν μπορούμε να αποσυμφορήσουμε τα μέσα μαζικής μεταφοράς και τις αίθουσες διδασκαλίας, κλείνουμε όμως τα θέατρα, τις αίθουσες συναυλιών, τους κινηματογράφους. Αυτό είναι στα όρια της σχιζοφρένειας, ειδικά μάλιστα αν φέρουμε στο νου μας την περίφημη φράση όλων ανεξαιρέτως των πολιτικών που μιλούν διαρκώς για «βαριά βιομηχανία της χώρας». Κυκλοφορώ με τα μέσα μαζικής μεταφοράς κι έχω εικόνα. Κι όμως, καλλιεργείται η εντύπωση ότι αν κλείσουν οι χώροι Πολιτισμού θα λυθεί το πρόβλημα. Κι έρχονται θεατές και σου λένε «Μα, το λίγο αυτό διάστημα που άνοιξαν τα θέατρα τηρήθηκαν όλα τα μέτρα, δεν υπήρξε πρόβλημα…». Κι όμως η Τέχνη λειτουργεί ως ο αδύναμος κρίκος σε μια αλυσίδα παραγόντων και πραγμάτων που αφορούν στον τρόπο αντιμετώπισης της πανδημίας χωρίς να λαμβάνονται ουσιαστικά μέτρα. Πλέον το ακούς από επίσημα χείλη: «Δεν έχουμε ΜΕΘ, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα για τα μέσα μαζικής μεταφοράς και για τα σχολεία οπότε τι μένει; Ο Πολιτισμός». Κι εδώ επανέρχεται το θέμα του πιο μακρύ ορίζοντα που συζητούσαμε…

Στιγμιότυπα από τις παράστασεις «Ευτυχισμένες Μέρες» και «Αντιγόνη»

©ΑΝΤΩΝΙΑ ΚΑΝΤΑ

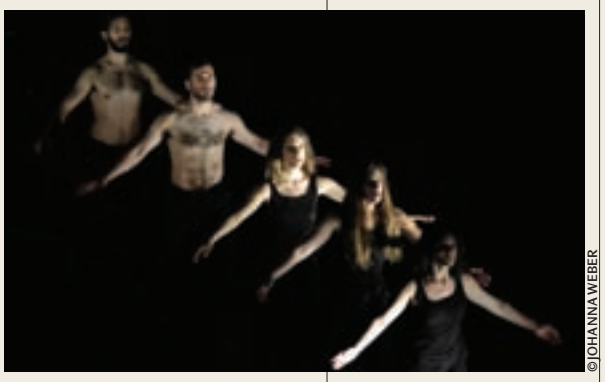
©JOHANNA WEBER

Ο Πολιτισμός στη χώρα μας κινούνταν στα όρια του απόλυτου χάους, οπότε ήρθε και η πανδημία και δημιούργησε ένα μείγμα εκρηκτικό

— Δηλαδή;
Τίθεται το θέμα του τρόπου με τον οποίο μια κοινωνία μπορεί να αισθάνεται, να αναστοχάζεται, να καλλιεργείται. Από το Netflix; Από τα σίριαλ; Από το livestreaming; Μα, το καλύτερο δυνατό livestreaming να κάνεις υπάρχει ο κινηματογράφος, η τηλεόραση, έχει ξεπεραστεί προ πολλού. Σε κάθε περίπτωση αυτό το μένος για τον Πολιτισμό, γιατί περί μένους πρόκειται, μου φαίνεται αδιανόητο. Το καλοκαίρι που μας πέρασε κάναμε περιοδεία με την «Αντιγόνη» και με τις «Ευτυχισμένες μέρες» και χρησιμοποιήσαμε λεωφορεία, πλοία, ΚΤΕΛ… Όταν βλέπεις τον απόλυτο συνωστισμό στο καράβι τον οποίο βίωσα τουλάχιστον τέσσερις φορές, είναι αστείο να λες ότι δεν θα παίξουν καθόλου τα θέατρα ή θα παίξουν με 30% πληρότητα. Πέραν αυτού θα πρέπει να μας απασχολήσει και η ίδια η κατάσταση στην οποία βρήκε τον χώρο η πανδημία.

— Τι εννοείτε;
Ο Πολιτισμός στη χώρα μας κινούνταν στα όρια του απόλυτου χάους, οπότε ήρθε και η πανδημία και δημιούργησε ένα μείγμα εκρηκτικό. Οι εργασιακές, κατά βάση, σχέσεις στην πλειοψηφία τους, χωρίς να είμαι απόλυτος ασφαλώς, ήταν κατεστραμμένες. Η πανδημία αποκάλυψε όλη αυτή την κατάσταση. Προς το παρόν τα πράγματα γίνονται όλο και χειρότερα. Χρειάζεται διεκδίκηση, γόνιμος διάλογος. Γιατί εάν τα πράγματα μείνουν ως έχουν πολύ σύντομα δεν ξέρω τι ακριβώς θα σημαίνει ηθοποιός, σκηνοθέτης, μουσικός. Μάλλον θα καταλήξει κάτι ερασιτεχνικό. Ή κάτι που θα αφορά στην απολυτότατη μειοψηφία ανθρώπων. Όχι με την έννοια του ελιτίστικου αλλά από την πλευρά του ότι αυτοί που θα μπορούν να βιοποριζονται από την ενασχόληση με την Τέχνη θα είναι μια πενιχρή μειοψηφία. Και δεν το λέω με όρους ξεκαθαρίσματος του τοπίου, ότι θα μείνουν οι καλύτεροι. Θα μείνουν απλώς αυτοί που θα μπορούν να επιβιώσουν. Είναι τελείως διαφορετικό. Το γεγονός ότι έχω πίσω μου μια οποιαδήποτε οικονομική δυνατότητα δε με καθιστά καλύτερο.

— Θεωρείτε ότι ο Πολιτισμός είναι αίτημα του σύγχρονου Έλληνα; Θα βγει στον δρόμο να τον διεκδικήσει; Προσωπικά δεν βλέπω μόνο τον δρόμο ως μορφή διεκδίκησης. Δεν το λέω για να αποπολιτικοποιήσω τη συζήτηση, σαφώς κι έχει τη σημασία του αυτό, αλλά χρειάζεται ο καθένας και η καθεμιά από μας να σκεφτούμε τι ανάγκη τέχνης έχουμε, τι σημαίνει αυτό για μας. Ναι, πρέπει να βγούμε στον δρόμο να διεκδικήσουμε, αλλά από ένα σημείο και πέρα οφείλουμε να κοιτάξουμε και μέσα μας. Κάθε πολιτική διεκδίκηση είναι και υπαρξιακή. Δεν πάνε χώρια αυτά. Να διεκδικήσουμε την κυρίαρχη τάση; Τον Πολιτισμό του lifestyle και του livestreaming; Θα είναι μια διαρκής αναπαραγωγή του ίδιου… Σε αυτή την περίπτωση τα πράγματα θα περιοριστούν στις κρατικές σκηνές και στις μεγάλες καλλιτεχνικές επιχειρήσεις. Πάντα όμως η Τέχνη, οι νέες μορφές, οι νέες ανάγκες, οι νέοι τρόποι έκφρασης δημιουργούνται στα ρήγματα των κυρίαρχων τάσεων. Υπάρχει αυτή η όψη της Τέχνης, η έρευνα, το εργαστήριο που τείνει να χαθεί σε ολόκληρο τον κόσμο. Αυτό που απασχολεί είναι το businessplan και το production making. Πέντε παραγωγές και μετά το επόμενο…

— Επομένως; Πού καταλήγουμε;
Ο Έλληνας θεατής σαφώς μπορεί να βγει στον δρόμο να διεκδικήσει. Το έχω δει να συμβαίνει κι ομολογώ πως έχω μείνει έκπληκτος. Και σε κινητοποιήσεις έρχεται, όποτε οργανώνονται, και στηρίζει… Αυτό που με αφήνει άφωνο, όμως, είναι ο τρόπος που στηρίζει ο κόσμος τις δράσεις, όταν πραγματοποιούνται. Κάναμε περιοδεία το καλοκαίρι και ήταν τέτοια η υποστήριξη του κόσμου που δεν μπορούσε να μη σε συγκινήσει. Υπήρχαν φορές που είχα την αγωνία ότι θα παίζαμε για 30 άτομα. Σήμερα που μετράμε πλέον τόσους θανάτους κι αυτές τις πρώτες ημέρες της καραντίνας τα κρούσματα έχουν αγγίξει τις 2.500-3.000 ημερησίως μπορεί να έχουμε συνηθίσει κάπως την ιδέα. Τον Αύγουστο, όμως, όταν κάποια στιγμή τα κρούσματα έφτασαν για πρώτη φορά τα 300 ήταν σοκ. Έτυχε εκείνες τις ημέρες να έχουμε παράσταση στο Δίον και γεμίσαμε, με τα υγειονομικά δεδομένα πάντα. Η ανταπόκριση του κόσμου ήταν συγκινητική. Για αυτό και είμαι πεπεισμένος ότι ο Έλληνας θα διεκδικήσει τον Πολιτισμό… A

Style

Επιμέλεια:
ΤΑΝΙΑ ΔΕΛΗ

Expecto Patronum! Η μαγεία του Harry Potter στη νέα συλλογή της **Women'secret**

Αν αναγνωρίζεις το ξόρκι είσαι μια αυθεντική Harry Potter φαν και αυτή η συλλογή θα σε ενθουσιάσει. Πιτζάμες με το σήμα του Gryffindor για να ονειρεύεσαι το Hogwarts, χαρακτηριστικές φράσεις από τις ταινίες όπως το "Waiting for my letter from Hogwarts" και μοναδικά σύμβολα σαν το Deathly Hallows περιμένουν να σε ξεσηκώσουν. Μπορντό, μπλε, γκρι σε αντρικά, γυναικεία ή παιδικά, οι πιτζάμες και τα αξεσουάρ της νέας σειράς θα φέρουν λίγη ακόμα μαγεία στο σπίτι σου.

Eshop: www.facebook.com/womensecretgr

Καραντίνα με The Crown

Φοράμε πιτζάμες και ξεκινάμε την πιο ονειρική βόλτα πάνω στο μαγικό χαλί του Netflix

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Κλεισμένοι μέσα με απαγορευτικό απόπλου από τις 9 το βράδυ έως τις 5 το πρωί, η πιο βολική και η πιο ονειρική βόλτα είναι πάνω στο μαγικό χαλί του Netflix. Ο τέταρτος κύκλος του ***The Crown*** υπόσχεται πτήσεις πάνω από το μαγευτικό κάστρο του Μπαλμόραλ και τα τοπία της Σκοτίας με τη σινεφίλ αγριάδα τους. Νοερά φοράω γαλότσες, δένω μαντιλάκι στο μαλλί και ταξιδεύω. Μικροί καταρράκτες, λίμνες, τοπία να τα πιεις στο ποτήρι. Ή να τα απολαύσεις με ένα μπράντι.

Να ένα ταξίδι που θα ήθελα να κάνω. Ο ουρανός βάφεται μοβ όταν δύει ο ήλιος και όλοι οι γαλαζοαίματοι, ντυμένοι σε μπουφάν τύπου Μπάρμπουρ, μποτάκια και χοντρές κάλτσες, ξεχύνονται σε κυνήγια και περιπάτους. Και βρέχει, πόσο βρέχει.

Οι βασιλικές-πριγκιπικές ζωές έχουν άλλου τύπου δράματα. Εξαναγκαστικοί γάμοι, κρυφοί και φανεροί απαγορευμένοι έρωτες, βάσανα… Και ένα πληγωμένο, καημένο ελάφι που του στήνουν καρτέρι.

Αφοπλιστική η Ολίβια Κόλμαν ως Ελισάβετ, έξοχη η Τζίλιαν Άντερσον ως Θάτσερ. *«Η κόρη του παντοπώλη»*, όπως την αποκαλούσαν, μετά την επίσκεψή της στο κάστρο όπου υποβάλλεται στο «τεστ του Μπαλμόραλ» και διαπιστώνει ότι μέλη της βρετανικής βασιλικής οικογένειας της φέρονται συγκαταβατικά, την προσβάλλουν και την υποτιμούν, λέει εμφατικά στον σύζυγό της, *«δεν είναι καλλιεργημένοι, δεν προσεγγίζουν καν το ιδανικό»*. Υπέροχες οι δύο ηθοποιοί. Όπως και όλο το καστ. Επιβλητικός ο Τζος Ο' Κόνορ, ως νεαρός Κάρολος, με εκείνο το βλέμμα απόγνωσης πριν τον γάμο. Δύο πικραμένα μάτια, γεμάτα οδύνη και θλίψη. Πένθος πριν τον γάμο. Αλλά, πιστός στο καθήκον…

Φορώντας τις πιτζάμες συναντώ την Νταϊάνα στην πιο γλυκιά, τρυφερή, λιγάκι αφελή και εύθραυστη εκδοχή της. Ή Έμα Κόριν, που την υποδύεται, θυμίζει σπουργιτάκι με υγρά μάτια. Οι απογοητεύσεις, η ισχυρή παρουσία της Καμίλα, οι βουλιμικές κρίσεις. Καθόλου παραμυθένια όλα αυτά. *«Σε αυτό τον γάμο είμαστε τρεις»* είχε πει η αδικοχαμένη Νταϊάνα. Η σειρά είναι αυτό που λέμε υψηλού επιπέδου, καθώς έχουν προσεχθεί τα πάντα. Κάποια στιγμή τρέχει και ένα ποντικάκι στο παλάτι. Θα το δείτε στην έναρξη του τρίτου επεισοδίου. Τέτοια αληθοφάνεια.

BENETTON
Κοντό puffer μπουφάν €189

TOMMY HILFIGER
Τσαντάκι €130,41

MARKS & SPENCER
Σακάκι €49,95

SISLEY
Παλτό €219

KORRES
Άρωμα Midnight Dahlia

KANKEN
Σακίδιο πλάτης €159,95

ATHENART
Σκουλαρίκια με αλυσίδες €60

> Μια βαλίτσα μια σταλίτσα μ' ένα ύφασμα καρό
> βγήκες σ' όλα τα λιμάνια κι από κύματα σωρό
> *- Λίνα Νικολακοπούλου*

GUESS
Pencil φούστα €69,90

KIKO MILANO
Youth Generating Serum

TEZENIS
Μπλούζα με χαμόγελο €14,99

CONVERSE
Μποτάκι unisex €75

HONOR
Smartwatch GS Pro

ΠΡΟΤΖΕΚΤΟΡΑΣ

Της **VILLY CALLIGA**

ΔΙΠΟΛΑ

Ένας οργανισμός μύησης στη σύγχρονη τέχνη

Μια ομάδα εικαστικών, ιστορικών τέχνης και επιμελητών που μετέφερε τον συσχετισμό αντίθετων δυνάμεων στον χώρο της τέχνης, δημιουργώντας ένα γόνιμο διάλογο μεταξύ της ιστορίας και της εξέλιξης του εικαστικού έργου. Ο Δημήτρης Λάμπρου και η Χριστίνα Παπαϊωάννου, δύο από τα μέλη της ομάδας, μιλούν στον Προτζέκτορα για το κοινό όραμα, τις καλλιτεχνικές συγγένειες και την ανάδειξη των δημιουργικών δυνάμεων μέσα από τα Δίπολα.

Δ.Λ. Η ομάδα Δίπολα ξεκίνησε κάπως αυτοσχέδια με την ομώνυμη έκθεση στη Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων τον Μάιο του 2015, από μια παρέα εικαστικών, ιστορικών τέχνης και επιμελητών, μία πολυσυλλεκτική προσπάθεια αντίθετων δυνάμεων όπου στη σύγκρουση των προτάσεών τους θα προέκυπτε μία γόνιμη διαλεκτική – εξού και ο όρος Δίπολα. Δημιουργήθηκε έτσι σταδιακά ένας ζωντανός εξελισσόμενος οργανισμός ο οποίος διευρύνεται συνεχώς, με κοινό άξονα τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, την πολιτική και το αισθητικό φαινόμενο. Μέσα από συζητήσεις μας έχει διαπιστωθεί το εγχώριο έλλειμμα της αναζήτησης πάνω στο φαινόμενο της σύγχρονης τέχνης. Σε αυτό το κενό η ομάδα φιλοδοξεί να εξερευνήσει, να βρει συγγένειες και να αναδείξει δημιουργικές δυνάμεις, που όσο διαφορετικές και αν είναι παίρνουν θέση στο ξεχωριστό αυτό ιστορικό γεγονός.

Οι εκθέσεις που έχετε πραγματοποιήσει έως σήμερα; Έως τώρα, έχουμε πραγματοποιήσει δύο μεγάλες εκθέσεις, με πρώτη την έκθεση Δίπολα στην Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων το 2015 σε επιμέλεια του Ευθύμη Λαζόγκα (διδάσκων Ιστορίας Τέχνης στο Μεταπτυχιακό της ΑΣΚΤ, συνιδρυτής της ομάδας), η οποία είχε ως στόχο να αναδείξει νέους εικαστικούς με ιδιαίτερα αξιόλογο έργο και παρουσία σε σημαντικά εικαστικά δρώμενα της χώρας. Στην έκθεση αντιπαρατέθηκαν θεμελιώδεις αντιφατικές έννοιες όπως η ύλη και το άυλο, το εφήμερο και το αιώνιο, η εικόνα και το ανεικονικό, το αρσενικό και το θηλυκό, το φως και το σκοτάδι, η άνοδος κι η κάθοδος. Η δεύτερη έκθεση της ομάδας με τίτλο «Generations» πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβρη 2019 - Μάρτιο 2020, λίγο πριν το ξέσπασμα της πανδημίας, στη Δημοτική Πινακοθήκη Μαλεβιζίου και στον εξαιρετικό εκθεσιακό χώρο του Οινοποιείου Διγενάκη στην Καλλονή Ηρακλείου Κρήτης.

Στην έκθεση Generations έγινε μια συμπαρουσίαση διαφορετικών καλλιτεχνικών γενεών, θα έλεγα.

Χ.Π. Πράγματι. Έργα γνωστών εικαστικών συνεκτέθησαν με τη δουλειά ανερχόμενων νέων καλλιτεχνών, σε μια γόνιμη συνομιλία μέσω της οποίας αναπτύχθηκαν συσχετισμοί μεταξύ των πολιτικών και κοινωνικών συνθηκών της εποχής κατά την οποία διαμορφώθηκε το κάθε έργο. Η έκθεση στήθηκε σε συνεπιμέλεια του Δημήτρη με τον Ευθύμη Λαζόγκα. Τα εξαιρετικά κείμενα της έκθεσης επιμελήθηκαν οι συνιδρυτές της ομάδας Δίπολα, ο Ευθύμης Λαζόγκας και ο εικαστικός Δημήτρης Καρατζάς (εικαστικός, απόφοιτος ΜΕΤ/ ΑΣΚΤ).

Δ.Λ. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να αναφερθώ στην πολύτιμη συμβολή της Χριστίνας στον συντονισμό, την οργάνωση και σε όλες τις διαδικασίες της εξέλιξης της έκθεσης (παρουσίαση της ομάδας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στήσιμο της σελίδας μας στο Instagram, δημιουργία αρχείων, διαδικτυακή επικοινωνία με καλλιτέχνες κ.ά.).

Χριστίνα, πώς λειτουργούν για σένα τα Δίπολα; Ως ένας χώρος μύησης στη σύγχρονη τέχνη. Γρήγορα ανέλαβα το επικοινωνιακό κομμάτι των Διπόλων, τη φωτογράφηση των δράσεών μας αλλά και το ασφαλές πακετάρισμα των έργων. Η συμβολή μου σε όλες τις διαδικασίες της μεγάλης έκθεσης «Generation» ήταν το βάφτισμα του πυρός, τόσο για τον όγκο όσο και για την υπευθυνότητα που έπρεπε να επιδείξουμε, διαχειριζόμενοι έργα όπως οι «Φαντασμαγορίες» του Νίκου Κεσσανλή (παραχώρηση της Roma Gallery) κ.ά. Ήταν τιμή για εμένα η συνεργασία μου με σημαντικούς ανθρώπους του χώρου της τέχνης που έχουν ζήσει στην πράξη, στην πορεία της εξέλιξής τους, πολλά από τα γεγονότα που εμείς θεωρούμε ιστορικά. Με οδηγό το νήμα της ιστορίας της τέχνης, αναζητώ καλλιτεχνικές συγγένειες και συνδέομαι με το παρελθόν και την αφομοίωσή του, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση ενός καλλιτεχνικού στίγματος της δικής μου γενιάς, ώστε να μπορέσει και το ατομικό στοιχείο να συνδεθεί με το συλλογικό. Αυτή ήταν και η κεντρική ιδέα της έκθεσης «Generations», μέσω της οποίας ήρθα σε επαφή με το έργο πολλών και μεγάλων ονομάτων της σύγχρονης εγχώριας εικαστικής σκηνής, όπως των Γιώργου Λαζόγκα, Άγγελου Σκούρτη, Γιώργου Χαρβαλιά, Πάνου Χαραλάμπους, Θάλειας Χιώτη, Βίκης Μπέτσου κ.ά.

Ετοιμάζεις και μια ατομική έκθεση, αν δεν κάνω λάθος. Τον καιρό αυτό ετοιμάζω καινούρια δουλειά για την πρώτη μου ατομική έκθεση στην Αθήνα μέσα στο 2021, καλώς εχόντων των πραγμάτων. Παράλληλα, η προσωρινή διαμονή μας στην Κρήτη, ενός τόπου με πλούσια και πανάρχαια ιστορία δεν μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστο το προσωπικό μας έργο. Γονιμοποιήθηκε έτσι η ιδέα μιας κοινής παρουσίασης, κινούμενοι επάνω σε ζητήματα που αφορούν στην τέχνη στο δημόσιο χώρο, στη σύνδεση τοπικής και καλλιτεχνικής παραγωγής κ.ά.

Ένα κοινό όραμα, λοιπόν. Τι σας ενώνει;

Δ.Λ. Σε αυτό το κοινό όραμα, μας ενώνει η ουσιαστική αγάπη για την τέχνη, όπως λέει και ο Andrei Tarkovsky: «Η τέχνη είναι μια δήλωση ερωτική: η συνειδητοποίηση της εξάρτησης μας από τον άλλο. Μια εξομολόγηση. Μια πράξη ακούσια, που αντανακλά εντούτοις το πραγματικό νόημα της ζωής, της αγάπης και της θυσίας».

Ποιο είναι το επόμενο βήμα για τα ΔΙΠΟΛΑ;

Δ.Λ. Παρ' όλη την απρόσμενη αναταραχή των τελευταίων μηνών, βρισκόμαστε σε διαδικασία οργάνωσης της επόμενης έκθεσης με τίτλο «Κρυπτόν», έννοια η οποία διέπει όλο το φάσμα της τέχνης / πολιτικό-κοινωνικό-μεταφυσικό-υπαρξιακό. Η θεματική της έκθεσης είναι μια ιδέα του θεωρητικού της ομάδας Ευθύμη Λαζόγκα και βασίζεται στη ρήση του Ηράκλειτου «Φύσις κρύπτεσθαι φιλεί» (στα νέα ελληνικά: η φύση αρέσκεται στο να κρύβεται). Το «Κρυπτόν» θέτει στο προσκήνιο, μεταξύ άλλων, το πρόβλημα του «μη όντος», του «ανύπαρκτου» και του «κρυμμένου», για τα οποία πολλά έχουν ειπωθεί, αλλά ποτέ αυτά δεν παύουν να προκαλούν αμηχανία. Αυτή η τρίτη έκθεση θα αποτελέσει επίσης ένα πιο στοχευμένο βήμα σε σχέση και με την αισθητική μας πρόταση ως ομάδα.

Χ.Π. Η επιλογή των σημαντικών εικαστικών που έχουν στηρίξει με τη συμμετοχή τους τα Δίπολα, γίνεται με βάση την ειλικρινή και βαθιά εκτίμηση που τρέφουμε ως προς την προσωπικότητα και το έργο του εκάστοτε καλλιτέχνη.

Με το έργο ποιών εικαστικών θα έρθει σε επαφή το κοινό του Κρυπτόν;

Δ.Λ. Την έκθεση «Κρυπτόν» και την ομάδα Δίπολα θα τιμήσουν με τη παρουσία τους σημαντικοί εικαστικοί της ελληνικής σκηνής της χώρας όπως οι: Γιώργος Λαζόγκας, Άγγελος Σκούρτης, Άγγελος Αντωνόπουλος, Μιχάλης Μανουσάκης, Γιώργος Καζάζης, Ηλίας Παπαηλιάκης, Γιάννης Λασηθιωτάκης, Κωνσταντίνος Αρχανιώτης κ.α. και από νεότερους εικαστικούς οι: Παναγιώτης Βορριάς, Πάνος Κομπής, Μαργαρίτα Πέτροβα, Φίλιππος Καβάκας, Γιώργος Τούρλας κ.ά. Θα ήθελα να κλείσουμε με μια φράση από το θεωρητικό κείμενο του Δημήτρη Καρατζά για την επερχόμενη έκθεση «Κρυπτόν», η οποία συμπυκνώνει τη φιλοσοφία και τη θέση τηςομάδας Δίπολα απέναντι στην τέχνη. «Το Κρυπτόν διασώζει την πρόζα της καθημερινότητας από τη μεροληπτική χρησιμότητα χωρίς να υπακούει στους συναινετικούς νόμους ενός κόσμου που από καιρό τώρα έχει συντριβεί. Η τέχνη είναι σαν σχοινοβάτης. Οι πιέσεις που δέχεται την ωθούν από τη μία μεριά στην άρνηση του θεάματος και από την άλλη στην αναζήτηση μιας προστατευμένης ζώνης παραστατικότητας. Η τέχνη στον μετεωρισμό της αμφιταλαντεύεται ανάμεσα σε Δίπολα χωρίς ποτέ να ενδίδει σε κανένα από αυτά, αν θέλει να κρατήσει την ισορροπία της».

Ενημερωθείτε για την ομάδα ΔΙΠΟΛΑ, εδώ:
www.instagram.com/dipola_art_platform/
www.facebook.com/groups/754366224629669/

Porcupine Tree: Ανοίγοντας δρόμους στην Ψυχεδέλεια και το Progressive

Η πρώτη κυκλοφορία που έπεσε στα χέρια μου ήταν η κασέτα Spiral Circus, που περιλάμβανε ενδιαφέροντα τραγούδια σε σχετικά άγουρες εκτελέσεις, ηχογραφημένα σε μικρούς χώρους συναυλιών. Παρ' όλα αυτά, έψαξα και αγόρασα το *In The Sunday Of Life*, έναν δίσκο που δεν θα μπορούσες εύκολα να θεωρήσεις ολοκληρωμένο, καθώς συγκέντρωνε τραγούδια από προηγούμενες κασέτες της μπάντας, συχνά σε επανεκτελέσεις. Ακόμη, ο Steven Wilson, αυτή η σπουδαία προσωπικότητα πίσω από τους **Porcupine Tree**, δεν είχε βρει τον τρόπο να εκφράσει αυτά που ήθελε. Είμαστε στο πρώτο μισό της δεκαετίας του '90 και όλο αυτό το ύφος που αργότερα ονομάσαμε νεο-ψυχεδέλεια είναι υπό διαμόρφωση. Το *The Sky Moves Sideways*, που κυκλοφορεί το 1994, φέρνει ταυτοχρόνως τέσσερα πράγματα: στον Wilson τους τρόπους να εκφραστεί, στην εταιρεία του, την Delerium, το ύφος που θα κινηθεί με επιτυχία τα επόμενα χρόνια, και σ' εμάς του υπόλοιπους ένα σπουδαίο album κι ένα πρώτο περιεχόμενο στην έννοια της νεο-ψυχεδέλειας. Ο Wilson δεν σταμάτησε εκεί, πέρασε στο neo-progressive, έπαιξε metal, δήλωσε ότι λατρεύει το black, πειραματίστηκε με την pop, διασκεύασε Abba, δημιούργησε μισή ντουζίνα σχήματα, έκανε παραγωγές, έκανε re-masters και έδωσε περιεχόμενο στην έννοια του musicaholic. Κυκλοφορεί αυτές τις μέρες σε cd ένα box set που περιλαμβάνει το σύνολο της δουλειάς των Porcupine Tree για την Delerium με μερικά δωράκια επιπλέον. Αξίζει...

Οι **Εκδόσεις Loggia** είναι ένας νέος εκδοτικός οίκος, που μέχρι τώρα έχει κυκλοφορήσει τρία βιβλία: τα *Περιστατικά στο Εγγύς Εξωπραγματικό* του Μαξ Μπλέχερ, την ποιητική συλλογή *Χαίρομαι που Είμαι Εδώ* του Άλντεν Νόουλαν και το *Σκοτεινό Νερό* του Νικόλα Πουλιέζε. Αυτό το τελευταίο, είναι το βιβλίο που με έχει αιχμαλωτίσει το τελευταίο διάστημα. *«Από το παράθυρο οι Ναπολιτάνοι παρατηρούν για τέσσερις μέρες το γκρίζο πέπλο της βροχής που πέφτει ασταμάτητα. Η στάθμη της θάλασσας ανεβαίνει αιφνιδιαστικά, μυστηριώδεις κούκλες, απόκοσμες φωνές από το κάστρο του Μάσκιο Αντζοΐνο, κέρματα που παίζουν μουσική. Ένας εφιάλτης που δείχνει πως τίποτα δεν θα παραμείνει ίδιο ή μια παραίσθηση που θα διαλυθεί στο πρώτο φως του ήλιου...».* Απόκοσμο, ρυθμικό, ένα γρήγορο κείμενο που σε αναγκάζει να επιστρέφεις πάλι στην αρχή κάθε κεφαλαίου γιατί θέλεις να το ξαναγευτείς. Η μετάφραση της Ευαγγελίας Γιάννου είναι απολαυστική.

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς LXVIII

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ**

Δεν πρόκειται ούτε για τον αμερικανό τραγουδοποιό John Maus, ούτε για τον μουσικό της reggae John Mouse, ούτε καν για κάποιον ξάδερφο του Mickey Mouse, που φέρει το μικρό όνομα John. Πρόκειται για έναν τραγουδοποιό από το Cardiff, που γράφει κεφαλαίο το δεύτερο γράμμα του επιθέτου του και συστήνεται ως **John MOuse**, έχοντας μόλις εγκαταλείψει το JT Mouse. Αν μέχρι τώρα, τα βασισμένα στην ακουστική κιθάρα τραγούδια του έμοιαζαν ενδιαφέροντα έτσι κι έτσι, αυτό που κάνει στο πρόσφατο *The Goat* είναι εξαιρετικό: με vintage synthesizers και με το μυαλό του καρφωμένο πότε στους Fall και πότε στους Sleaford Mods χωρίς να αρνείται τη μελωδία ή τις σκοτεινές προσεγγίσεις, δημιουργεί ένα δίσκο που θα ήθελες να παίζει συχνά στο πικάπ σου.

Ο δίσκος του John Mouse και ειδικά το Le Pigeon, το κομμάτι που ανοίγει τον δίσκο, με πηγαίνει πίσω στο 1983 και το πρώτο album των **Fall** που αγόρασα, το *Perverted By Language*. Με τρόμαζε ο ήχος τους, με τρόμαζε το ιδιαίτερο ύφος, ενδεχομένως και το πνεύμα του Mark E. Smith, την ίδια στιγμή όμως ένιωθα ότι σ' αυτή την μπάντα υπήρχε έδαφος για να ανακαλύψω κάτι σημαντικό. Χρειάστηκαν ένα-δύο χρόνια για να συντονιστώ μ' αυτό το ιδιαίτερο ύφος, πράγμα που κατάφερα στο Bend Sinister, το 1986.

Όμως η πρώτη γεύση από τους Fall με το *The Man Whose Head Expanded*, που νιώθω ότι είναι πολύ κοντά στο *Le Pigeon*, είχε φτάσει σε μένα μέσα από τη συλλογή *Rough Trade... A Compilation*, που είχε επιμεληθεί ο **Γιάννης Πετρίδης**. Εκεί, οι πιο πολλοί από εμάς είχαμε συναντήσει τους Fall, τους Dream Syndicate, τους Violent Femmes, τους Gist, τους Dislocation Dance. Ήταν μια αποκάλυψη εν έτει 1984, όπως αποκάλυψη ήταν και οι εκπομπές του Γιάννη Πετρίδη εκείνη την εποχή και ακόμη νωρίτερα από τα μέσα των seventies. Νιώθω ότι δεν έχω βρει και ίσως δεν βρω ποτέ τα κατάλληλα λόγια να ευχαριστήσω τον Γιάννη Πετρίδη κι ας τον συναντώ συχνά στους διαδρόμους της ΕΡΤ, για τα τόσο πολλά που του χρωστάω.

P.S. Ενώ σε γενικές γραμμές συμφωνώ με τη γενικότερη τοποθέτηση του Rough Trade –του δισκοπωλείου– δυσκολεύομαι να κατανοήσω τον λόγο για τον οποίο το *Punisher* της **Phoebe Bridgers** είναι στο No2 της λίστας με τα καλύτερα της χρονιάς. Όσες φορές δοκίμασα να το ακούσω, μου φάνηκε αδιάφορο και βαρετό. Θα με συνετίσει κάποιος, παρακαλώ;

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

Αλφαβητάρι Ελληνικής Γαστρονομίας

Το καινούργιο βιβλίο του **Γιώργου Πίττα** είναι ένα δώρο σε όσους θεωρούν την ελληνική γαστρονομία κομμάτι του πολιτισμού μας

Της ΝΕΝΕΛΑΣ ΓΕΩΡΓΕΛΕ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Είναι πολλά τα χρόνια που ο Γιώργος Πίττας ανεβοκατεβαίνει την Ελλάδα και την ψάχνει στις πιο αυθεντικές της στιγμές. Ακαταπόνητος περιηγητής, ιχνηλάτης μονοπατιών της παράδοσης, συμμέτοχος στην καθημερινότητα του μόχθου των ανθρώπων, καταγράφει τα δεδομένα που συλλέγει άλλοτε με τον ενθουσιασμό πρωτόβγαλτου ταξιδευτή κι άλλοτε με τον στοχασμό του βαθιά φιλοσοφημένου του μυαλού. Αλλά και αγαπημένος συνεργάτης της Athens Voice, πολύ συχνά διαβάζεται στο site μας άρθρα γαστρονομικού-ταξιδιωτικού περιεχομένου από την ιστοσελίδα του *greekgastronomyguide.gr*. Κατά τη διάρκεια του πρώτου lockdown, ο περιηγητής αναγκαστικά... κλείστηκε μέσα! Για άλλους θα ήταν μια ανάπαυλα, μια «στάση» και παύση δραστηριοτήτων, γι' αυτόν μια ακόμη δημιουργική περίοδος στην οποία συγκέντρωσε και ταξινόμησε το τεράστιο υλικό του και με τρόπο μοναδικό έστησε το δικό του **«Αλφαβητάρι Ελληνικής Γαστρονομίας».** Ένα βιβλίο που αντιμετωπίζει την ελληνική γαστρονομία με ολιστική ματιά συνδέοντας ιστορικά στοιχεία, προφορικές αφηγήσεις, προϊόντα, φαγητά, πανηγύρια, πρόσωπα, συμπεριφορές και πρακτικές που χαρακτηρίζουν τον τρόπο ζωής μας. Εκεί βρίσκονται τα χοιροσφάγια, το πανάρχαιο έθιμο των Ελλήνων, εκεί τα άγρια χόρτα και η πανίδα των βουνών, εκεί οι Κυκλάδες, η Ήπειρος, αλλά και το κυπαρίσσι που οριοθετεί τους ελαιώνες και τα αμπέλια που δίνουν το κρασί. Στην αναζήτηση της γευστικής μας ταυτότητας το βιβλίο ακουμπάει και σε άλλα πεδία γνώσης, όπως η Αρχιτεκτονική (όπως αυτή διαμόρφωσε τους χώρους αλλά και τα εργαλεία), η Τοπιογραφία, η Γεωγραφία, η Ηθογραφία, η Λαογραφία, η Κοινωνιολογία, η Εθνολογία, η Ανθρωπολογία και η Ιστορία, ενώ στα λήμματα μπερδεύονται γλυκά κι απρόσμενα οι ιστορικές αναφορές με τη σύγχρονη πραγματικότητα, ο μύθος με το προσωπικό αφήγημα, η ποίηση του Ελύτη με τα στιχάκια από δημοτικά τραγούδια. Κοντά σ' αυτά, το βιβλίο στολίζεται και με 700 φωτογραφίες του ίδιου του Γιώργου Πίττα, που στόχο έχουν να κάνουν τα 500 λήμματα να «μιλήσουν» αποτυπωμένα σε εικόνες και πιο εύγλωττα. Των λημμάτων προηγείται ένα γρήγορο ταξίδι στην εξέλιξη της γαστρονομίας στην Ελλάδα με κεφάλαια όπου συνοπτικά αναφέρεται η πορεία από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας. Γλαφυρό, «ολοζώντανο», συγκινητικό και σίγουρα χορταστικό, σχηματοποιεί ξεκάθαρα τον κορμό της γαστρονομικής μας παράδοσης, είναι η κατάθεση ψυχής και το αποτύπωμα της ματιάς ενός αισθαντικού ταξιδευτή και απευθύνεται σε όσους δεν ξέρουν και θέλουν να μάθουν, αλλά και στους καλά γνωρίζοντες που θέλουν ξανά και ξανά να περιηγηθούν στα γευστικά μας μονοπάτια. Αντί άλλων, σας παραθέτω κάποια λήμματα, που θα σας δώσουν καλύτερη εικόνα...

Το βιβλίο μπορείτε να προμηθευτείτε τώρα από τα e-shop των βιβλιοπωλείων Πολιτεία και Ευριπίδης, και μετά την άρση των μέτρων σε όλα τα βιβλιοπωλεία. σελ. 384, €25

Αθερινόπιτα Την αθερίνα την τρώμε τηγανητή ενώ σε πολλά νησιά τη γεύονται σε πίτα με κρεμμύδια, τη λεγόμενη αθερινόπιτα, ή διπλοτηγανιά, με καταγωγή από το Βυζάντιο, όπου ψαράκια και κρεμμύδια ανακατεμένα με αλεύρι τηγανίζονται σαν ομελέτα και αναποδογυρίζονται όλα μαζί.

Δίπλες Ανάλογα την περιοχή παίρνουν ονομασίες και παρεμφερή σχήματα. Αλλού τα σχήματα είναι κυματοειδή, αλλού σπειροειδή, αλλού σαν κύλινδροι. Στην Κεφαλονιά λέγονται φιόγκοι, στη Χίο και στην Κρήτη αυγοκαλάμαρα, στην Αμοργό, στα Κύθηρα και στην Ικαρία ξεροτήγανα, στη Χίο και στη Σύρο ψαθούρια. Συνηθίζονται εκτός των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Αποκριών, στους γάμους και τα βαφτίσια για να "διπλώσει" η χαρά

Δυόσμος Το «δυόσμαράκι», ή αλλιώς το πασίγνωστο δωδεκανήσιο τραγούδι «Σιγανά και ταπεινά» που το έκανε επιτυχία η κορυφαία φωνή της Δωδεκανήσου Άννα Σαρρή -Καραμπεσίνη, είναι μια ωδή στον δυόσμο (δυοσμαράκι). Στην Ελλάδα δεν μπορεί να λείπει από το τζατζίκι, το μπριάμ και τους κεφτέδες, ωστόσο ανά περιοχή χρησιμοποιείται αλλιώς. Στα Επτάνησα μπαίνει στις σαλάτες, στις Κυκλάδες στις πίτες, τις μυζηθρόπιτες, τα καλιτσούνια και στους κεφτέδες, ενώ οι Πόντιοι τον χρησιμοποιούν στο γιαουρτλού τσορβάν.

Λεμόνια Χρησιμοποιήθηκαν έντονα στην ελληνική κουζίνα, αγαπήθηκαν από τον λαό, τραγουδήθηκαν, χάρισαν το όνομά τους (Λεμονιά) σε πολλά κορίτσια της ελληνικής επαρχίας. Δεν νοείται να φας τηγανητά καλαμαράκια ή τηγανητές μαρίδες χωρίς να ρίξεις λίγο λεμονάκι, το ίδιο συμβαίνει και με τα φαγητά της ψησταριάς –συκωταριές, παϊδάκια–, ενώ συμμετέχουν και στις πιο διαδεδομένες ελληνικές σάλτσες, το αυγολέμονο και το λαδολέμονο.

Καφενεία Κρήτης Στα καφενεία των χωριών –και έχει τόσα πολλά και όμορφα η Κρήτη– οι μεζέδες σπάνια είναι αγοραστοί. Οι περισσότεροι είναι από τα περιβόλια του καφετζή, στραγάλια, φιστίκια, αμύγδαλα, παξιμαδάκια με ελιές, χλωροκουκιά, αντζούρια, τουρσιά, τυράκια, αγκινάρες. Καμιά φορά τέτοιους μεζέδες φέρνουν και οι θαμώνες, απ' ευθείας από τον αγρό για να κεράσουν την ομήγυρη.

Τον λογαριασμό, παρακαλώ! Στην Ελλάδα, όταν οι παρέες τρώνε σε ταβέρνες και εστιατόρια, οι συνδαιτημόνες μοιράζονται φαγητό και κρασί και στο τέλος ο λογαριασμός πληρώνεται διαιρούμενος με τον αριθμό των ατόμων, σε αντίθεση με τις χώρες του Βορρά όπου προσμετρώνται με καλβινιστική σχολαστικότητα τα πιάτα, αλλά και οι μπουκιές που καταναλώθηκαν. Στον λογαριασμό οι Έλληνες μοιραζόμαστε ισότιμα τη χαρά που νιώσαμε τρώγοντας μαζί και ελάχιστα μας νοιάζει αν κάποιοι αδικήθηκαν, μη επιθυμώντας ένα τραπέζι χαράς και απόλαυσης να δηλητηριαστεί από λογιστικούς υπολογισμούς.

Πίτες Φολεγάνδρου Ανάλογα με τη γέμιση οι πίτες (καλασούνες) Φολεγάνδρου λέγονται λαδένιες, καρπουζένιες, χορτένιες, μελένιες, σουρωτένιες, κολοκυθένιες, κρεμμυδένιες, τσουκνιδένιες. Χρειάζονται απλά αλεύρι, νερό, αλάτι, λίγο λάδι και οποιοδήποτε εποχιακό υλικό του τόπου για τη γέμιση, κι ένα ταψί, για να φτιαχτεί σχετικά γρήγορα στον φούρνο ή τη φωτιά ένα νοστιμότατο έδεσμα που μπορεί να χορτάσει πολλά στόματα. Η καρπουζένια ή αδιαγγουρένια είναι μια πίτα γλυκιά που παρασκευάζεται με τη σάρκα του καρπουζιού, μέλι, σταφίδες και σουσάμι.

Μελιτζάνα Έχει δυο πατρίδες, την Ινδία και την Κίνα, στην Ευρώπη εισήχθη τον 16ο αιώνα και διαδόθηκε σε όλη τη Μεσόγειο. Περιηγητές που επισκέπτονται την Ελλάδα στα τέλη του 17ου αιώνα αντιμετωπίζουν με περιέργεια τη μελιτζάνα, εντυπωσιάζονται από το αυτοκρατορικό μοβ χρώμα της, το σχήμα της, «σύμβολο του έρωτα και της ευχαρίστησης», αλλά και την ποικιλία στο μαγείρεμά της.Η μελιτζάνα είναι ένα από τα πιο χαρακτηριστικά υλικά της ελληνικής κουζίνας, με σημαντικές επιρροές από την οθωμανική κουζίνα και έχει αποθεωθεί σε πιάτα όπως ο μουσακάς, η μελιτζανοσαλάτα, η μελιτζάνα παπουτσάκι, το μπριάμ και το ιμάμ μπαϊλντί. **Α**

Το ρεμπέτικο και ο Μάρκος Βαμβακάρης σε κόμικς

Ο **Δημήτρης Κερασίδης** και ο **Γιώργος Σκαμπαρδώνης** μιλάνε για το graphic novel «Η Τετράς η Ξακουστή του Πειραιώς», τον **Μάρκο Βαμβακάρη** και τους πρωτομάστορες του ρεμπέτικου

Του **ΜΑΝΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ**

Η «Τετράς η Ξακουστή του Πειραιώς» σχηματίστηκε το 1934, ήταν η πρώτη κομπανία με μπουζουκομπαγλαμάδες σπεσιαλίστες μουσικούς. Αποτελούνταν από τον Μάρκο Βαμβακάρη, τον Γιώργο Μπάτη, που υπήρξε ο «νονός» του ονόματος της ορχήστρας, και τους Μικρασιάτες Ανέστο Δελιά και Στράτο Παγιουμτζή. Ο Μάρκος ήταν τότε 29 χρονών, ο Δελιάς 22, ο Στράτος 28 με 30 και ο Μπάτης, από τους πρωτομάστορες του ρεμπέτικου, 45 με 50, του οποίου οι ηχογραφήσεις εντοπίζονται από τις αρχές του αιώνα.

Μία φούντωση, μια φλόγα
έχω μέσα στην καρδιά
Λες και μάγια μου 'χεις κάνει
Φραγκοσυριανή γλυκιά...

Το graphic novel «Τετράς η Ξακουστή του Πειραιώς» (εκδ. Μικρός Ήρως) βασίστηκε στο βιβλίο του πεζογράφου-δημοσιογράφου Γιώργου Σκαμπαρδώνη *«Όλα βαίνουν καλώς εναντίον μας»* και φιλοτεχνήθηκε από τον πολιτικό γελοιογράφο Δημήτρη Κερασίδη, δύο ανθρώπους από τη Θεσσαλονίκη, συνεπαρμένους από την ιστορία της κομπανίας του Μάρκου Βαμβακάρη, τις άγνωστες πτυχές της ζωής του, τον έρωτα του Μάρκου για τη Ζιγκοάλα, τα ναρκωτικά, την τιμή και όλα τα στοιχεία που διαμόρφωσαν το ρεμπέτικο.

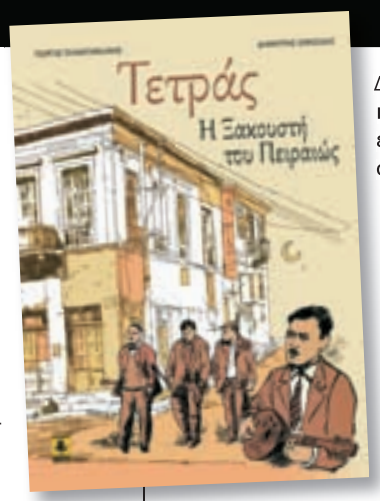

Ο Δημήτρης Κερασίδης και ο **Γιώργος Σκαμπαρδώνης** μιλάνε στην Athens Voice για τη δημιουργία του βιβλίου τους «Τετράς η Ξακουστή του Πειραιώς», τον Μάρκο Βαμβακάρη, το ρεμπέτικο και τα κόμικς.

Πώς συναντήθηκαν οι δρόμοι σας για το graphic novel «Τετράς, η Ξακουστή του Πειραιώς»;

Γιώργος Σκαμπαρδώνης Είχα γράψει προ ετών το μυθιστόρημα «Όλα βαίνουν καλώς εναντίον μας» με θέμα μια φάση της ζωής του Μάρκου Βαμβακάρη. Ο φίλος Δημήτρης Κερασίδης, με τον οποίο ήμασταν μαζί επί χρόνια στην ίδια εφημερίδα, το διάβασε και εμπνεύστηκε από εκεί το σενάριο και γενικά τη μετατροπή του σε κόμικς. Επικέντρωσε βέβαια σε εκείνα που τον ενδιέφεραν, δηλαδή κυρίως στην «Ξακουστή Τετράδα του Πειραιώς» με τρόπο δυναμικό, αποσπασματικό, έτσι ώστε να εξυπηρετείται η δική του οπτικοποιημένη αφήγηση. Από εκεί και πέρα, πάλεψε για πολύ καιρό με τα σκίτσα και τους διαλόγους ώστε να φτάσει στο ωραιότατο αποτέλεσμα που έχουμε με το κόμικς του.

Δημήτρης Κερασίδης Με τον Γιώργο εργαζόμασταν στην ίδια εφημερίδα, τη «Θεσσαλονίκη». Όταν αποφάσισα να μεταφέρω μέρη από το έργο του σε graphic novel, του τηλεφώνησα για να πάρω την άδειά του να χρησιμο-

Γιώργος Σκαμπαρδώνης

Δημήτρης Κερασίδης

ποιήσω αυτούσιους τους διαλόγους της νουβέλας. «Δημήτρη, κάνε ό,τι νομίζεις», ήταν η απάντηση.

Πώς δουλέψατε πάνω στη μεταφορά του βιβλίου «Όλα βαίνουν καλώς εναντίον μας» σε κόμικ; Ποιες ήταν οι προκλήσεις;

Γιώργος Σκαμπαρδώνης Σας είπα πως αυτό είναι εξ ολοκλήρου εργασία του Κερασίδη, βασισμένη στο βιβλίο μου. Ο Δημήτρης έφτιαξε μια δική του εκδοχή ώστε να εκφράσει εκείνα που αυτός ήθελε και με τον τρόπο που τον εξυπηρετούσε. Διότι άλλο η λογοτεχνία και άλλο το κόμικ. Κοινοί τόποι υπάρχουν, αλλά το κάθε είδος έχει τα δικά του μυστικά και τη δική του εκφορά. Και το πώς γίνεται κόμικ ένα μυθιστόρημα το ξέρει κυρίως ένας κομίστας.

Δημήτρης Κερασίδης Οι κινηματογραφικές σπουδές και η θητεία μου στις διαφημιστικές παραγωγές ήταν ο οδηγός για το screenplay της νουβέλας. Οι γωνίες λήψης, οι φωτισμοί, η όλη αντίληψη, γενικά, είναι καθαρά κινηματογραφικά. Καμία πρόκληση για κάποιον με βιωματική περπατησιά στον ρεμπέτικο δρόμο. Το τρίχορδο μπουζούκι μου είναι δώρο του βιρτουόζου κιθαρίστα και φίλου Φώτη.

Γιατί graphic novel; Το θεωρείτε ένα καινούργιο αφηγηματικό είδος;

Γιώργος Σκαμπαρδώνης Καθόλου καινούργιο. Είναι παμπάλαιο. Απλώς κάθε κομίστας εκφράζεται με το δικό του στιλ, και αφηγηματικά, και από άποψη σκίτσου. Φέρνει τη δική του αισθητική, τη δική του γραμμή και αίσθηση. Δεν υπάρχει καινούργιο είδος στην Τέχνη. Αλλά και όλα ξαναγίνονται καινούργια, κάθε φορά που ένας δημιουργός καταθέτει την προσωπική του, πρωτότυπη, ξεχωριστή αίσθηση για τα πράγματα, τη δική του ματιά και το δικό του τάλαντο.

Δημήτρης Κερασίδης Όταν διαβάζεις τις σελίδες του βιβλίου σχηματίζεις προσωπικές εικόνες. Όταν διαβάζεις τα καρέ του graphic novel βλέπεις αντικειμενικές εικόνες. Πόσο μάλλον όταν είναι εποχής. Στην Ελλάδα, καθώς αργήσαμε, ναι, είναι νέο αφηγηματικό είδος και προσμένω συνεχιστές.

Τι είναι αυτό που κάνει την ιστορία του «Τετράς της Ξακουστής του Πειραιώς» ενδιαφέρουσα; Αντανακλά στο σήμερα;

Δημήτρης Κερασίδης Ο ίδιος ο Μάρκος ο Βαμβακάρης.

Γιώργος Σκαμπαρδώνης Καμιά ιστορία δεν οφείλει να αντανακλά στο σήμερα. Και ποιο είναι το σήμερα; Ποιο απ' όλα, πού και πώς; Κάθε αφήγηση αντανακλά στον εαυτό της και καταξιώνεται όχι τόσο από το θέμα, αλλά από τους όρους εκφοράς της, δηλαδή την αισθητική αξίωση που περιέχει. Και δεν είναι η ιστορία της «Τετράδος» ενδιαφέρουσα, αλλά το πώς τη γράφει, ή τη σκιτσάρει κάποιος. Έπειτα, το «σήμερα» είναι διαρκής ροή, διαφεύγουσα, και δεν συλλαμβάνεται. Γίνεται εύκολα αύριο και χτες.

Τι κάνει το ρεμπέτικο τόσο ξεχωριστό και διαχρονικό;

Δημήτρης Κερασίδης Το ρεμπέτικο ήταν το λαϊκό μουσικό είδος που άκμασε το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Με επιρροές από το δημοτικό και το μικρασιατικό τραγούδι, αντικατοπτρίζει το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής όπου αναπτύχθηκε και ιδιαίτερα τη ζωή του περιθωρίου. Στην εξέλιξή του, η κοινωνική του βάση επεκτάθηκε στους πρόσφυγες, στην εργατική και τη μεσοαστική τάξη, ενώ στις μέρες μας αναγνωρίζεται ως δημοφιλής πολιτιστική κληρονομιά, λειτουργώντας ως ισχυρό σύμβολο ταυτότητας και ιδεολογίας για την ελληνική λαϊκή μουσική παράδοση. Εξάλλου, το ρεμπέτικο εγγράφηκε στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 2016 και στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της Unesco το 2017.

Γιώργος Σκαμπαρδώνης Η θεματική και μουσική τους αξία, ο ξεχωριστός τρόπος που παίζονται, τα όργανα που χρησιμοποιούνται, το ύφος τους αλλά και το ύφος ζωής εκείνων που τα δημιούργησαν σε μια ορισμένη εποχή και τρόπο ζωής. Δεν ξαναγίνονται. Αλλά θα ακούγονται πάντα γιατί προφανώς περιέχουν και εκπέμπουν στοιχεία βαθύτερα, που ξεπερνούν κάθε εποχή, και αρέσουν και συγκινούν πάντα. Κουβαλούν εντός τους φορτία διαχρονικά, συχνά ακατανόητα, που νομίζω θα πετυχαίνουν δια παντός αυτό το θαύμα της έκστασης που προκαλεί η σημαντική Τέχνη.

Είχε και η Θεσσαλονίκη ζωντανή σκηνή και καλλιτέχνες του ρεμπέτικου την ίδια εποχή με την «Τετράς»;

Γιώργος Σκαμπαρδώνης Η Θεσσαλονίκη είχε πολλούς τεκέδες και μπουζούκια και μπαρμπουτάδικα από τα τέλη του 19ου αιώνα. Ακόμα και το 1960 υπήρχαν 600 λέσχες χαρτοπαιξίας. Υπήρχαν πολλοί καλοί παίχτες κι εκείνη την εποχή του '30, αλλά όχι σημαντικοί δημιουργοί που να γραμμοφωνήσουν τραγούδια και να μείνουν.

Δημήτρης Κερασίδης Θα δανειστώ από το βιβλίο του αείμνηστου Ντίνου Χριστιανόπουλου «Το Ρεμπέτικο και η Θεσσαλονίκη» τι είπε ο Τσιτσάνης την περίοδο της Κατοχής, που βρισκόταν στη Θεσσαλονίκη: «Η Κατοχή υπήρξε η εποχή που έδωσα ό,τι καλύτερο είχα στην ψυχή μου, που έδωσα ό,τι πιο αληθινό βγήκε μέσα από τις τραγικές εκείνες συνθήκες. Η Κατοχή, με δυο λόγια, είναι η καρδιά του λαϊκού τραγουδιού».

Πώς βλέπετε τη σκηνή των κόμικς στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια;

Γιώργος Σκαμπαρδώνης Υπάρχει άνθιση και εξαιρετικοί κομίστες. Δεν είναι πολλοί, αλλά κι αυτοί που δρουν είναι αρκετοί. Ίσως τα τελευταία χρόνια λείπουν τα περιοδικά που υπήρξαν σε προηγούμενες δεκαετίες, που πάντα προωθούν και δίνουν βήμα σε νέα ταλέντα.

Δημήτρης Κερασίδης Πιστεύω, δυστυχώς, πως είναι στάσιμη. Περιοδικά όπως *Βαβέλ, Μαμούθ, Παραπέντε* κ.ά. ανέστειλαν την έκδοσή τους. Η προσπάθεια του Άγγελου Μαστοράκη με το *9* της Ελευθεροτυπίας ήταν μια αναλαμπή για την όποια εγχώρια παραγωγή. Τα τελευταία χρόνια, όμως, βλέπω μια επαναδραστηριοποίηση εκδοτικών οίκων στον χώρο των κόμικς, αρκεί να προωθήσουν μαζί με την ξένη και την ελληνική παραγωγή.

Σε αυτή την πρωτόγνωρη συνθήκη που καλούμαστε να ζήσουμε, τι μπορεί να μας κρατήσει όρθιους;

Δημήτρης Κερασίδης Η σοβαρότητα, σε μια εποχή που ανθεί η άνοδος της ασημαντότητας.

Γιώργος Σκαμπαρδώνης Ας είμαστε υγιείς και θα κρατηθούμε όρθιοι μια χαρά. Ο καθένας έχει τους δικούς του τρόπους και τις δικές του μανίες και κρατιέται απ' ό,τι τον συγκινεί και απ' ό,τι μπορεί να βρει. Το θέμα είναι να κρατήσουμε όρθιους και τους άλλους. **A**

Ράγκναρ Γιόνασον
Ο καλύτερος συγγραφέας αστυνομικού σήμερα;

Διαβάσαμε πρώτοι το «Σκοτάδι», που κυκλοφορεί 23/11 από τις εκδ. Καστανιώτη

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΘΑΝΟΥ**

Όταν πέφτει το «Σκοτάδι» οι σελίδες θροΐζουν σαν ανταριασμένη νυκτωδία. Κανένα άλλο φρεσκοτυπωμένο αστυνομικό δεν ενώνει τόσο αβίαστα την ίντριγκα με την ψυχολογία χαρακτήρων, και ούτε θα βρεις αλλού τόσο καλοκουρδισμένη πρόζα – ενώ το σοκαριστικά απροσδόκητο φινάλε θα σου προκαλέσει ίλιγγο. Στο *«Σκοτάδι»* του Ράγκναρ Γιόνασον (εκδ. Καστανιώτη, μετάφραση **Βίκυ Αλυσσανδράκη**), κρύβεται Scandi-noir ύψιστης κλάσης με ντελίριο ανατροπών και προέλευση την Ισλανδία. Κυκλοφορεί στις 23 Νοεμβρίου και θα πλασαριστεί ψηλά στη λίστα με τα απαραίτητα αναγνώσματα.

Ράγκναρ Γιόνασον. Η Ίρσα Σιγκουρδαντότιρ τον λατρεύει. Ο Ίαν Ράνκιν και ο Άντονι Χόροβιτς τον επαινούν εδώ και χρόνια. Οι Times τον τοποθετούν ανάμεσα στους 100 κορυφαίους νουάρ μυθιστοριογράφους μετά το 1945, τα τηλεοπτικά δίκτυα διαγκωνίζονται για τα δικαιώματα μεταφοράς του έργου του, περισσότερα από 1,5 εκατομμύριο αντίτυπα βιβλίων του έχουν διαβαστεί σε πάνω από 30 γλώσσες. Έχει εκδώσει 8 τίτλους στις σειρές *Dark Iceland* και *Hidden Iceland* την τελευταία δεκαετία, εσύ περίμενες προ πολλού να καταπιαστείς μαζί του. Να η ευκαιρία.

Ο συγγραφέας από τη χώρα του υποαρκτικού κλίματος και των φιορδ συστήνει την επιθεωρήτρια Χούλντα Χερμανσντότιρ, μια πρωίδα μακριά από τα στάνταρ του τυπικού αστυνομικού. Εξηνταπεντάρα με σακούλες κάτω από τα μάτια, ρυτίδες εδώ κι εκεί, χαλαρωμένο δέρμα και γκρίζα μαλλιά, η παλιά καραβάνα της αστυνομίας του Ρέικιαβικ, της οποίας κάθε προσπάθεια ιεραρχικής ανέλιξης στο παρελθόν προσέκρουσε στον τοίχο της ανδρικής προκατάληψης, μετρά μέρες ως τη σύνταξη περιπλανώμενη με ένα κειμηλιακό δίπορτο Σκόντα του '80, ενώ τις νύχτες παραδίνεται άνευ όρων στην κούραση και την κατάθλιψη. Πνιγμένη στη μοναξιά και με την προοπτική της υποχρεωτικής απραξίας ολοένα πιο κοντά, η Χούλντα αναλαμβάνει μια τελευταία υπόθεση.

Ράγκναρ Γιόνασον,
Το σκοτάδι,
εκδ. Καστανιώτη

Το πτώμα μιας νεαρής γυναίκας είχε εντοπιστεί σε έναν όρμο, μέσα στο πυκνό σκοτάδι του χειμωνιάτικου πρωινού. Το όνομά της ήταν Ελένα. Είχε έρθει από τη Ρωσία τέσσερις μήνες πριν από το τραγικό συμβάν για να ζητήσει άσυλο στην Ισλανδία. Η κοπέλα ήταν είκοσι εφτά χρόνων. Σύμφωνα με την ιατροδικαστική έκθεση, είχε πνιγεί σε θαλασσινό νερό. Το σώμα της, γεμάτο πληγές και εκχυμώσεις, τα τραύματα στο κεφάλι της έδειχναν ότι ίσως και να είχε υποστεί κακοποίηση. Πέρασε πάνω από ένας χρόνος και το θέμα είχε πια ξεχαστεί εντελώς. Η ιστορία δεν φαινόταν να είχε απασχολήσει ιδιαίτερα τους δημοσιογράφους, ενώ ο επικεφαλής των αρχικών ερευνών είχε αποφανθεί ότι επρόκειτο για αυτοκτονία. Η επιθεωρήτρια Χούλντα Χερμανσντότιρ δεν πείθεται καθόλου από το βιαστικό πόρισμα.

Ανασύροντας την υπόθεση από το αρχείο, η Χούλντα αποφασίζει να γίνει η φωνή μιας γυναίκας που δεν μπορεί πια να μιλήσει. Καθώς ωστόσο η έρευνα προχωρά, η επιθεωρήτρια διαπιστώνει ότι ψηλαφεί μέσα στα προσωπικά της σκοτάδια, ερχόμενη αντιμέτωπη με τη μετάνοια, την απόγνωση, τον κυνισμό, αλλά και την αθέατη όψη του φαινομενικά φιλήσυχου νησιού της βόρειας Ευρώπης. Στο ρεαλιστικό, υπαρξιστικό whodunnit του Ράγκναρ Γιόνασον ξεδιπλώνεται η τραυματισμένη φυσιογνωμία της Χούλντα Χερμανσντότιρ, μιας πρωταγωνίστριας της οποίας η βαθιά οδύνη καθρεφτίζεται στο αμείλικτο κατάστιχο των επιλογών της, όσο και των επιλογών εκείνων που έκαναν άλλοι για λογαριασμό της. Αγωνιώδες και διαποτισμένο με εσωτερική θλίψη και νοσηρή γοητεία, «Το σκοτάδι» απευθύνεται σε όσους επιζητούν σκανδιναβικό νουάρ έξω από τα συνηθισμένα. ●

Μπρίτανι Κάιζερ
Η Cambridge Analytica στο «Στόχαστρο»

Το βιβλίο της Μπρίτανι Κάιζερ είναι ό,τι πιο καυτό για τον ενεργό ρόλο των σόσιαλ μίντια στις προσπάθειες κατάλυσης της δημοκρατίας

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ**

Όταν η Μπρίτανι Κάιζερ ξεκινά να εργάζεται στην Cambridge Analytica, τη βρετανική συμβουλευτική εταιρεία που ίδρυσε ο συντηρητικός δισεκατομμυριούχος Ρόμπερτ Μέρσερ, έχει ήδη ένα αξιομνημόνευτο βιογραφικό: το 2007 συμμετέχει στην καμπάνια για την εκλογή Ομπάμα, ενώ ταυτόχρονα ως λομπίστρια της Διεθνούς Αμνηστίας δουλεύει ενεργά στο τμήμα «Εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας», χωρίς να έχει ιδέα τι της επιφυλάσσει το μέλλον της στην Cambridge. Η αποκλειστική μαρτυρία πρώην στελέχους της για το πώς τα Μαζικά Δεδομένα, ο Τραμπ και το Facebook κατέλυσαν τη Δημοκρατία και πώς η ιστορία μπορεί να επαναληφθεί, τον Οκτώβριο του 2019 που κυκλοφόρησε, βρήκε την πολιτική σύμβουλο και μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος να καταθέτει την ανατριχιαστική αλήθεια για τις εταιρείες δεδομένων, αξίας πολλών δισεκατομμυρίων, που πλουτίζουν καταχρώμενες πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα των πολιτών.

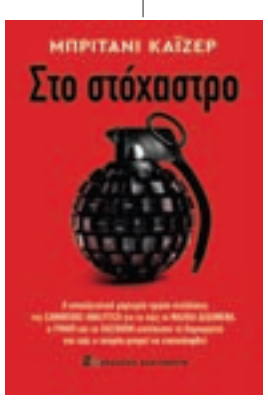

Μπρίτανι Κάιζερ,
Στο στόχαστρο,
εκδ. Καστανιώτη

Παρένθεση: Όσοι είδατε το ντοκιμαντέρ του Netflix *«The Great Jack»*, γνωρίζετε πως όλη η αφήγηση «πατά» πάνω στις μαρτυρίες της από την «πιάτσα» εμπορίας ψηφιακών δεδομένων! (δεν είναι μόνο το *«Social Dillema»*, η συζήτηση έχει ανοίξει προ καιρού!). Το *«Στο στόχαστρο»* όμως, που κυκλοφορεί από τον **Καστανιώτη**, η Κάιζερ ξεσκεπάζει τον συγκεκριμένο τρόπο με τον οποίο η Cambridge Analytica εκμεταλλεύτηκε τα νομικά κενά του δικαίου περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, προκειμένου να εξασφαλίσει την πρώτη εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ το 2016, εξηγώντας πώς η ίδια ιστορία θα μπορούσε εύκολα να επαναληφθεί στις αμερικανικές προεδρικές εκλογές του 2020.

Φτηνά τη γλιτώσαμε, στο φτερό ο Μπάιντεν κατάφερε να τον κερδίσει. Η εμπειρία που είχε από την Cambridge Analytica άνοιξε τα μάτια των Δημοκρατικών, που αυτή τη φορά έδρασαν ως προς τους ανυπολόγιστους κινδύνους που καραδοκούν από τον αρρύθμιστο οικονομικό κλάδο σχετικά με την ιδιωτική ζωή και τη δημοκρατία – έντεχνα καθοδηγημένη από τα επιτελεία του Τραμπ, τους στέρησε τη νίκη στις προηγούμενες εκλογές και θα μάθετε πώς!

Το «Στο στόχαστρο» είναι το χρονικό μιας δραματικής και σκανδαλώδους ιστορίας, η άνοδος και η πτώση της συγκεκριμένης εταιρείας όπως τη βίωσε η συγγραφέας από πρώτο χέρι. Στα μεμούαρ της, η Κάιζερ αποκαλύπτει πώς η χαλαρή πολιτική προστασίας του Facebook καθώς και η τρομερή έλλειψη εθνικών νομοθετικών ρυθμίσεων επέτρεψαν τη χειραγώγηση των ψηφοφόρων τόσο στη Μεγάλη Βρετανία όσο και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Εκεί όπου τα προσωπικά δεδομένα μετατράπηκαν σε όπλο για τη διάδοση ψευδών ειδήσεων και ρατσιστικών μηνυμάτων, τόσο κατά τη διάρκεια του δημοψηφίσματος για το Brexit όσο και στις αμερικανικές προεδρικές εκλογές του 2016.

Μια ακόμα παρένθεση, αυτή τη φορά στην πλευρά του Ειρηνικού Ωκεανού, στις Φιλιππίνες για την ακρίβεια και μάλιστα φέτος: Η Κάιζερ δίνει συνέντευξη στο Rappler και αποκαλύπτει πώς ο γιος του δικτάτορα Φερντινάντο Μάρκος και της Ιμέλντα προσέγγισε την Analytica, αναθέτοντάς της να κάνει ριμπράντινγκ(!) στην οικογενειακή εικόνα της «φίρμας» τους. Αν εσείς λέτε, ω Θεέ μου, δεν συνέβη το ίδιο με τον Ceo της Cambridge, Alexander Nix, που το βρήκε σαν μια υπέροχη οικονομική ευκαιρία. Το αναφέρω γιατί τελικά δεν είναι μόνο ο Τραμπ και ο Τζόνσον ή ο Πούτιν, αλλά και ο Μάρκος!

Στο *«Στόχαστρο»* η Κάιζερ περιγράφει όλο το χρονικό και την αριβιστικά επικίνδυνη κουλτούρα του let's get the job done: Μοχλοί πίεσης, επήρειες και επιρροές, όροι και προϋποθέσεις, συναντήσεις και απανωτά ξαναντα-μώματα, και φυσικά από ένα σημείο και μετά ο δικός της μοναχικός δρόμος για την εξιλέωση, που έφερε τη ζωή και τη μαρτυρία της στις προθήκες των βιβλιοπωλείων όλου του πλανήτη. Η συζήτηση έχει ανάψει κι επειδή η ιστορία όχι απλώς μπορεί να επαναληφθεί, καθώς τρέχει επαναληπτικά (κάθε λεπτό στον κόσμο των Big Data προσφέρεται πως πώληση και υποθηκοθηρία), η μαρτυρία της Κάιζερ δεν πήγε χαμένη. A

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Η ενόραση του συγγραφέα

Του **ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ**

Τούτες τις μέρες του Δεύτερου Εγκλεισμού (διότι βέβαια δεν θα μεταφράσω το lockdown σε απαγορευτικό, αυτό το τελευταίο το 'χω συνδέσει με τον απόπλου στο Αιγαίο και μποφόρ), τούτες τις μέρες λοιπόν φροντίζω για τη διατήρηση μιας κάποιας σωματικής φόρμας με δύο τρόπους. Είτε κάνοντας σουηδική γυμναστική στο σπίτι (σουηδική προς τιμήν της ανοσίας αγέλης που υιοθέτησαν οι Βίκινγκς), είτε χρησιμοποιώντας τον κωδικό sms 6 για να περιπλανηθώ στα υψίπεδα της περιοχής. Και καθώς το Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών βρίσκεται κοντά στην οικία μου, συχνά πυκνά βολτάρω ανάμεσα στα μνήματα όπου κείται θαμμένη η σύγχρονη Ιστορία της Ελλάδας – μαζί και τα δυο Νόμπελ μας. Χάνομαι εκεί με τις ώρες διαβάζοντας επιτύμβιες στήλες, στοχαζόμενος περί της ματαιότητας του βίου ή ρεμβάζοντας κάτω από τα κυπαρίσσια.

Πώς λοιπόν να μην εκστασιαστώ με ένα βιβλίο που ξεκινάει ακριβώς έτσι: *«Ο Θεός είναι νεκρός: κι αυτό ήταν μόνο η αρχή. Και ο έρωτας ήταν νεκρός. Ο ιπποτισμός ήταν νεκρός. Η ποίηση, η πεζογραφία, η ζωγραφική ήταν όλες νεκρές, κι η τέχνη ήταν νεκρή. Το θέατρο και το σινεμά ήταν επίσης νεκρά. Η λογοτεχνία ήταν νεκρή. Το βιβλίο ήταν νεκρό.... Η πολιτική ορθότητα ήταν νεκρή. Ο ρατσισμός ήταν νεκρός. Η θρησκεία ήταν νεκρή. Η σκέψη ήταν νεκρή. Η ελπίδα ήταν νεκρή...»*

Και συνεχίζει έτσι για δυο σελίδες. Μάλιστα, αυτό είναι αισιοδοξία, μονολόγησα. Αυτό είναι το πνεύμα της εποχής. Έβγαλα το καπέλο μου στη Σκωτσέζα συγγραφέα κι αγόρασα το μυθιστόρημα από ένα βιβλιοπωλείο της γειτονιάς που εφαρμόζει μεθόδους κρυφού σχολειού.

Η κεντρική ηρωίδα της Άλι Σμιθ είναι μια ηλικιωμένη γυναίκα που ζει τη δική της μέρα της μαρμότας. Ξυπνάει κι είναι πάντα παραμονή Χριστουγέννων ή Χριστούγεννα. Μα δεν είναι πάντα η ίδια γιορτινή μέρα. Μέσα από τις αναμνήσεις της περνάει ολόκληρη η ζωή της, μια ζωή που περιλαμβάνει μια αναρχοαυτόνομη αδελφή, έναν δεσποτικό πατέρα, μια απούσα μάνα, έναν διαφεύγοντα (στον άλλο κόσμο) σύζυγο κι έναν γιο που διατηρεί φυσιολατρικό μπλογκ στο Διαδίκτυο, βγάζει τα προς το ζην ως διασφαλιστής πνευματικών δικαιωμάτων και έχει πρόσφατα εγκαταλειφθεί από την εκδικητική αγαπημένη του.

Η ηλικιωμένη μάνα έχει καλέσει τον γιο της και τη φίλη του (που δεν υπάρχει πια στον ορίζοντα) να την επισκεφθούν εκείνα τα Χριστούγεννα. Ο γιος –για να μην εκτεθεί φτάνοντας μόνος στην αγροικία της μητέρας του– μισθώνει μια νεαρή κοπέλα από τον δρόμο για να παίξει τον ρόλο της μνηστής του.

Άλι Σμιθ, Χειμώνας
εκδ. Καστανιώτη

Και σα να μην έφταναν όλα αυτά, εμφανίζεται στη γιορτή και η αδελφή της οικοδέσποινας, η αντάρτισσα των πόλεων.

Ω, τι τρυφερή μάζωξη!

Στο βιβλίο εμφιλοχωρούν από τον Σαίξπηρ ως τον Μπλέικ κι από τον επίσκοπο του Μπέρκλεϊ μέχρι τον Σάμιουελ Τζόνσον, που κλωτσώντας μια πέτρα επιχειρηματολόγησε κατά του ιδεαλισμού (*"I refute it thus"*).

Θα φώναζα «Εύγε!» στον Καστανιώτη για την επιλογή του αυτή, όμως η αρχισυντάκτρια μου έχει απαγορεύσει τα εγκώμια – εκτός κι αν είναι γραμμένα σε επιτύμβια στήλη.

SOUND: ON

Ο ήχος της εξάτμισης που έβγαινε από το Dolby surround σύστημα της αίθουσας εισχώρησε σε κάθε πόρο του δέρματός μου και με έκανε να ανατριχιάσω από το κεφάλι ως τα άκρα.

Της **Ελένης Χελιώτη**

Πέρσι τον Νοέμβρη είδα την ταινία Ford v Ferrari. Όπως πάντα, είχα πάει με την αδερφή μου, καθότι είμαστε και οι δύο λάτρεις του κινηματογράφου. Ομολογουμένως στη συγκεκριμένη προβολή ήρθε περισσότερο για εμένα. Την ταινία τη λάτρεψα, και όταν σε μια στιγμή ηρεμίας είδα την αδερφή μου με την άκρη του ματιού μου να χαμογελάει και να με πλησιάζει λέγοντάς μου πόσο της αρέσει, την αγάπησα ακόμα περισσότερο. Μία όμως είναι η σκηνή που με καθήλωσε και που ακόμα θυμάμαι με ανατριχιαστική λεπτομέρεια: όταν ο Henry Ford II μπαίνει στο GT40 σαν συνοδηγός και ο Carroll Shelby (Matt Damon) τον πηγαίνει μια μικρή βόλτα στην πίστα για να του δείξει τι είχαν δημιουργήσει, ή όπως λέει στην ταινία, what 9 million dollars feels like.

Όταν το αυτοκίνητο σταματά, ο Ford junior, φρικαρισμένος, ξεσπάει σε κλάματα μικρού παιδιού και λέει «I had no idea…I wish my daddy were alive to see this, to feel this.» Οι κοφτές σκηνές που εναλλάσσονται μεταξύ εσωτερικού πλάνου μέσα στο αυτοκίνητο και μακρινού εξωτερικού δείχνοντας τον «χορό» του GT40 στην πίστα, με είχαν κάνει να κολλήσω και εγώ στην πλάτη του καθίσματος. Ο ήχος όμως… ο ήχος της εξάτμισης που έβγαινε από το Dolby surround σύστημα της αίθουσας εισχώρησε σε κάθε πόρο του δέρματός μου και με έκανε να ανατριχιάσω από το κεφάλι ως τα άκρα.

Ο επικεφαλής της ομάδας που ήταν υπεύθυνη για τον ήχο στην ταινία ήταν αποφασισμένος να βρει ένα αυθεντικό Ford GT40 του οποίου τον ήχο θα ηχογραφούσαν για να χρησιμοποιήσουν στην ταινία. Βρήκαν κάποια, αλλά με τη σημερινή τους αξία να κυμαίνεται μεταξύ 10-15 εκατομμυρίων δολαρίων, κανείς δεν ήθελε να το παραχωρήσει. Εντέλει βρήκαν κάποιον ο οποίος είχε φτιάξει μόνος του ένα GT40 με αυθεντικά ανταλλακτικά και είχε ζητήσει από την Ford να του δώσει πιστοποιητικό αυθεντικότητας, το οποίο η εταιρία έκανε. Η ομάδα του Don Sylvester είχε βρει τον πολυπόθητο θησαυρό που έψαχνε.

Και κάπου εδώ έρχομαι εν συνεχεία ενός μεγάλου προλόγου να κάνω το point μου: σε μια εποχή που τα αυτοκίνητα γίνονται πιο αυτόματα, αυτόνομα και ήσυχα από ποτέ, ο ήχος παραμένει ένα από τα πιο σημαντικά και εντέλει αναπόσπαστα χαρακτηριστικά του.

Ήχοι, τεχνητοί και μη…

Στις 11 Μαΐου, ο Dave Grohl, μια θρυλική ροκ φιγούρα, ντράμερ των Nirvana, και μετά τραγουδιστής και κιθαρίστας των Foo Fighters έως και σήμερα, έγραψε ένα πραγματικά όμορφο και συγκινητικό άρθρο στο The Atlantic με τον τίτλο «The Day the Live Concert Returns: I don't know when it will be safe to sing arm in arm at the top of our lungs. But we will do it again because we have to». Ο Grohl απαριθμεί με μεγάλη ευγλωττία τους λόγους για τους οποίους πηγαίνουμε σε συναυλίες, γιατί δεν θα σταματήσουμε ποτέ, και γιατί ένα βιντεάκι στο YouTube που ακούμε με τα ηχεία του laptop απλά δεν συγκρίνονται. Ωραία, θα σκέφτεστε τώρα, και που κολλάει αυτό; Οι λάτρεις του μηχανοκίνητου αθλητισμού έχουν ήδη καταλάβει. Εάν έχεις έστω και μια φορά παρευρεθεί σε αγώνα Rally, Formula, Le Mans, κτλ, ίσως τώρα γνέφεις καταφατικά. Ίσως έχεις ασυναίσθητα κλείσει τα μάτια σου στο πέρασμα ενός «κτήνους» απλά για να απολαύσεις τα κύματα ήχου και εξάτμισης ακόμα και στο ρελαντί. Ίσως με κλειστά ακόμα μάτια αναγνώρισες από τον ήχο και μόνο τι αυτοκίνητο πέρασε. Χαρακτηριστικό για εμένα είναι το WRC Ford Fiesta της M-Sport.

Το μέλλον της αυτοκίνησης πλέον, δείχνει να, βρίσκεται στα ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα. Υπολείπονται όμως ήχου, και αυτό είναι ένα μεγάλο πρόβλημα για πολλούς λόγους. Μία έρευνα που διεξήχθη το 2011 έδειξε ότι τα υβριδικά και τα ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα έχουν 37% περισσότερες πιθανότητες να προκαλέσουν ατύχημα με πεζούς, και 57% με ποδηλάτες. Γιατί; Γιατί είναι αθόρυβα. Γι' αυτό τον λόγο είναι πλέον υποχρεωτικό βάσει νόμου στα αυτοκίνητα αυτά να ενσωματώνεται ένα σύστημα προειδοποίησης που προσομοιάζει τον ήχο ενός κινητήρα εσωτερικής καύσης και να τον παράγει σε ταχύτητες μικρότερες των 30 χλμ/ώρα.

Οι εταιρίες λοιπόν ξεκίνησαν το κυνήγι για τον καταλληλότερο τεχνητό ήχο, όχι μόνο για να συμμορφωθούν με τους κανονισμούς, αλλά και γιατί η πελατεία τους το «απαιτεί». Εταιρίες όπως η Mercedez-Benz, Mercedez-AMG, Porsche, BMW, Lexus και Ford, έχουν την τελευταία δεκαετία αφιερώσει χρόνο, χρήμα, έρευνα και πόρους για τη δημιουργία αυθεντικών, πρωτοποριακών, αλλά ταυτόχρονα υπέροχα οικείων ήχων.

Η Lexus δούλεψε με το τμήμα μουσικών οργάνων της Yamaha στο δικό τους κέντρο προηγμένων τεχνολογιών ήχου για το μοντέλο τους LFA. Το τμήμα M της BMW ανακάλυψε ότι το F10 chassis ήταν τόσο καλό στο να απομονώνει τους εξωτερικούς ήχους από την καμπίνα που το μοντέλο M5 είχε χάσει πια τον βρυχηθμό του. Η λύση; Μια εξωτερική ηχογράφηση του κινητήρα «παίζει» στα ηχεία εσωτερικά. Η AMG δουλεύει με το ροκ συγκρότημα Linking Park για να βρει και να δημιουργήσει έναν ήχο με περισσότερα μπάσα.

Το καινούργιο αυτό πρόβλημά μας όμως δεν περιορίζεται εκεί, καθότι ένα από τα ερωτήματα είναι εάν αυτή είναι μια καλή αφορμή να επαναξετάσουμε από την αρχή το θέμα του ήχου στα αυτοκίνητα και κατά πόσον η τεχνητή αυτή αναπαραγωγή πρέπει να μιμείται τον παλιό ήχο ή εάν θα 'πρεπε να εισαχθεί ένας καινούργιος. Το πρώτο επιχείρημα στον αντίλογο αυτής της τελευταίας πρότασης είναι το υπαρκτό θέμα οικειότητας του ήχου. Τουτέστιν, ένας εντελώς καινούργιος ήχος δεν θα είναι αποτελεσματικός στο να προειδοποιεί έναν πεζό, έναν ποδηλάτη ή έναν άνθρωπο με προβλήματα όρασης για επερχόμενο κίνδυνο.

Η λατρεία για τον «ωμό ήχο»

Ο Joel Beckerman, ιδρυτής του New-York City-based strategic music and sound studio ισχυρίζεται ότι είναι σημαντικό να χτίσουμε πάνω σε κάτι που είναι ενστικτώδες. Οι άνθρωποι είμαστε προγραμματισμένοι για τον ήχο, και βασιζόμαστε σε αυτούς στην καθημερινότητά μας για να μάθουμε, να βιώνουμε εμπειρίες και να συνδεόμαστε με τον κόσμο γύρω μας. Πέραν όμως της ασφάλειας, η οποία είναι προφανώς ύψιστης σημασίας, εκκρεμεί και ένα δεύτερο επιχείρημα. Αυτό που μας φέρνει κοντά στα λόγια του Grohl: την αγάπη μας για τον ωμό, αφιλτράριστο, δυνατό ήχο. Αυτόν που μας προσφέρει όχι απλά ευχαρίστηση, αλλά ενίοτε αγαλλίαση.

Για τους λάτρεις του αυτοκινήτου, ο ήχος είναι εξίσου σημαντικός με την εικόνα, και μπορεί να αποτελέσει καταλυτικό παράγοντα στην αγορά του. Σε μία πρόσφατη παρουσίαση της Alfa Romeo Quadrifoglio, οι υπεύθυνοι Marketing μας ενημέρωσαν πόσο μεγάλη βαρύτητα έδωσαν στον ήχο της συγκεκριμένης έκδοσης σεβόμενοι τόσο την παράδοση της εταιρίας, όσο και τους πιστούς της πελάτες.

Σε μία Ειδική Διαδρομή του Rally Monte-Carlo πριν λίγα χρόνια, είχα σταθεί να απολαύσω τον αγώνα κοντά σε μια μεικτή παρέα αγοριών-κοριτσιών νεαρής σχετικά ηλικίας. Όπως πολλοί άλλοι, έτσι και αυτοί ζητωκραύγαζαν κάθε φορά που περνούσε ένα αγωνιστικό αυτοκίνητο. Όταν τους ρώτησα γιατί, μία από τις κοπέλες μου είπε ότι μέσα απ' την κραυγή αυτή ερχόταν η εκτόνωση της απόλαυσης, ή αλλιώς, το release, ο οργασμός και η κορύφωση των αισθήσεων.

Ναι, η τεχνολογία οφείλει τόσο να διευκολύνει όσο και να προστατεύει τον άνθρωπο. Αυτός άλλωστε έχει υπάρξει ανέκαθεν ο απώτερος σκοπός της. Οφείλει όμως και να προστατεύσει από εδώ και στο εξής κάτι ακόμα: το δικαίωμα ελευθερίας στην ευχαρίστηση και την απόλαυση…

- Είτε αυτή είναι η αίσθηση ελευθερίας και ανύψωσης που αισθάνεσαι σε έναν συναυλιακό χώρο ενώ η μουσική σε διαπερνά και γεμίζει το είναι σου στο ενώ την μοιράζεσαι με εκατοντάδες ή και χιλιάδες ανθρώπους που είναι κολλημένοι επάνω σου…
- Είτε σε μία φουρκέτα Ειδικής Διαδρομής σε αγώνα WRC σε κάποιο βουνό στη μέση του πουθενά, με ανθρώπους όλων των εθνικοτήτων γύρω σου ενώ νιώθεις τις τριχούλες στο σβέρκο σου να σηκώνονται μία-μία την ώρα που το «τέρας» πλησιάζει και αντηχεί…
- Είτε ακόμα και σε ένα καινούργιο αυτοκίνητο στο οποίο μπαίνεις για πρώτη φορά, ακουμπάς τα χέρια σου στο τιμόνι, κλείνεις τα μάτια και πατάς το γκάζι… A

AV

Στο διάστημα δεν υπάρχει ήχος, κύριε Musk, but this is Earth, and we love the sound of our cars!

Όπως πολλοί άλλοι, τα παιδιά ζητωκραύγαζαν κάθε φορά που περνούσε ένα αγωνιστικό αυτοκίνητο. Όταν τους ρώτησα γιατί, μία από τις κοπέλες μου είπε ότι μέσα απ' την κραυγή αυτή ερχόταν η εκτόνωση της απόλαυσης, ή αλλιώς, το release, ο οργασμός και η κορύφωση των αισθήσεων.

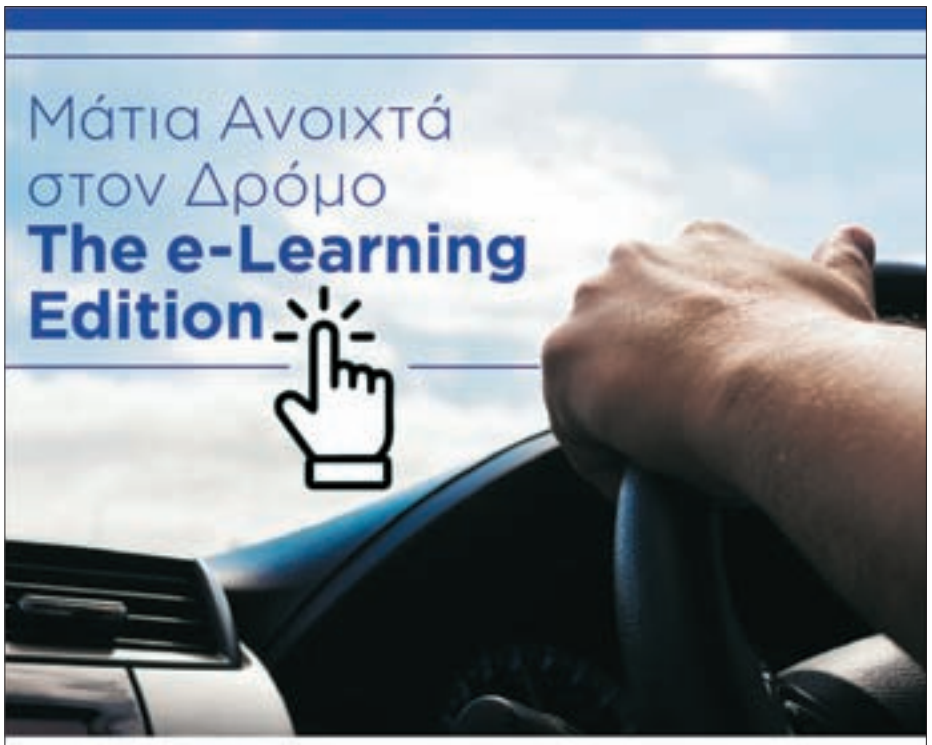

Το **διαδικτυακό πρόγραμμα** ενημέρωσης μαθητών για θέματα οδικής ασφάλειας από την **Αττική Οδό**

Με τη χώρα μας να βρίσκεται στην 6η υψηλότερη θέση αναφορικά με τους δείκτες θνησιμότητας από τροχαία ατυχήματα μεταξύ παιδιών, εφήβων και νέων έως 24 ετών, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Eurostat, Road Transport Safety Database, η ενημέρωση των μαθητών για θέματα οδικής ασφάλειας είναι επιτακτική.

Στο πλαίσιο αυτό, της προώθησης της κουλτούρας οδικής ασφάλειας σε όλα τα επίπεδα, η «Αττική Οδός Α.Ε.» και η εταιρεία λειτουργίας και συντήρησης «Αττικές Διαδρομές Α.Ε.» δημιούργησαν, με την καθοδήγηση ψυχολόγων, εκπαιδευτικών και συγκοινωνιολόγων, το e-Learning πρόγραμμα για μαθητές Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου και Λυκείου **«Μάτια Ανοιχτά στον Δρόμο: The e-Learning Edition»**, που έλαβε την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων τον Αύγουστο του 2020.

Στόχος του προγράμματος είναι να φτάσει στις πιο απομακρυσμένες περιοχές της χώρας μας αλλά και στα σχολεία όλης της Ελλάδας, προκειμένου να διαδοθεί το σπουδαίο μήνυμα της οδικής ασφάλειας σε μαθητές. Και είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό ότι μέσα στην εξαιρετικά δύσκολη συγκυρία της εξελισσόμενης πανδημίας, ενίοτε, με μερική ή ολική αναστολή λειτουργίας σχολείων, τα αιτήματα συμμετοχής στο e-Learning πρόγραμμα ξεπερνούν τους 3.000 μαθητές από σχολεία σε όλη την Ελλάδα, αλλά και το εξωτερικό.

Να σημειώσουμε ότι το πρόγραμμα αποτελεί τη διαδικτυακή εξέλιξη του επιτυχημένου σεμιναρίου «Μάτια Ανοιχτά στον Δρόμο!», το οποίο ξεκίνησε με διά ζώσης παρουσιάσεις από ειδικό εκπαιδευτή στις σχολικές αίθουσες και ευαισθητοποίησε πάνω από 10.000 μαθητές σε σχολεία της Αττικής. Εντάσσεται δε σε σειρά προγραμμάτων ευαισθητοποίησης που αποτελούν πρωτοβουλίες που έχουν αναλάβει η «Αττική Οδός Α.Ε.» και η «Αττικές Διαδρομές Α.Ε.», με στόχο την ευαισθητοποίηση των παιδιών και των εφήβων σε βασικούς και ειδικούς κανόνες οδικής ασφάλειας. Μάλιστα, μέχρι σήμερα, περισσότερα από 150.000 παιδιά έχουν συμμετάσχει στα συγκεκριμένα προγράμματα ευαισθητοποίησης εντός της Περιφέρειας Αττικής.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τα προγράμματα ευαισθητοποίησης της Αττικής Οδού, καθώς και ευρύτερα για ζητήματα οδικής ασφάλειας, μπορείτε να δείτε στον ιστότοπο www.aodos.gr.

© JOHN HOLMES

Αγαπητό Μανεκέν! Ίσως σε απογοητεύσω, αλλά εμένα το πρόβλημά μου δεν είναι ερωτικό. Έχω αδυναμία στο να διαχειριστώ την επαγγελματική πίεση/εκμετάλλευση. Είμαι μόλις 23, στα ξεκινήματα, και, αλήθεια, ενώ θα έπρεπε σε πολλά να πω «ε, δεν θα σκάσω», σκάω άπειρα και κάνω κακό στην ψυχολογία μου χωρίς να πρέπει. Έχω αντιληφθεί την αδυναμία μου, αλλά δεν ξέρω τη λύση. Οι δικοί μου μού λένε με τα χρόνια θα καταλάβεις, αλλά τώρα αυτό δεν μου αρκεί. Σ' ευχαριστώ και σε φιλώ!

Για πάρτη σου θα τη μετονομάσω τη στήλη από «Μίλα μου βρόμικα» σε «Μίλα μου καθαρά και ξάστερα». Να πω ότι δεν σε νιώθω, θα πω ψέματα. Είμαστε και εμείς οι «υπεύθυνες» στη δουλειά μας, που χαλάμε την πιάτσα. Που αν γίνει μ@λ@&!@, κι ας μη φταίμε, θα τη σκεφτόμαστε 1 βδομάδα μετά. Και αυτό δεν το βρίσκω απόλυτα κακό. Ναι, φροντίζουμε τη δουλειά μας. Νοιαζόμαστε γι' αυτή. Πού είναι το πρόβλημα; Ποιος εργοδότης δεν θα ήθελε τέτοιους υπαλλήλους; Άλλο αυτό, όμως, και άλλο να φτάνεις στο σημείο να δέχεσαι προσβολές ή να ζεις σε ένα γενικευμένα ανθυγιεινό εργασιακό περιβάλλον. Θωράκισε τον εαυτό σου. Κάθε φορά που βλέπεις ότι κουβαλάς ξένα βάρη, υπενθύμισέ το στον εαυτό σου. Μία, δύο, τρεις, θα μάθεις. Πες μερικά «όχι» όταν νιώθεις ότι σε πιέζουν αδικαιολόγητα κι αφόρητα, με ευγένεια αλλά «όχι». Μία, δύο, τρεις, θα μπορέσεις. Χτίσε μια σοβαρή και έντιμη επαγγελματική σχέση με το αφεντικό σου και όχι μία σχέση «καλής μαθήτριας- αυστηρού δασκάλου». Μία, δύο, τρεις, θα το καταφέρεις. Αυτό θα πει «με τα χρόνια θα καταλάβεις». Απλά εσύ μπορείς να το εφαρμόζεις μέρα με τη μέρα, μέχρι να δυναμώσεις.

ΜΙΛΑ ΜΟΥ **ΒΡΟΜΙΚΑ** –Reloaded–
Της **ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ**

Αγαπητή Τζένη, το θέμα μου είναι ότι είμαι 24 ετών και δεν είχα ποτέ μου σχέση. Έχω ερωτευτεί, αλλά πάντα χωρίς ανταπόκριση. Όλοι οι άντρες μέχρι τώρα στη ζωή μου δεν «ήταν σε φάση» για κάτι παραπάνω και προτιμούσαν ελεύθερη σχέση. Έχω συμβιβαστεί με αυτό στο παρελθόν, αλλά πλέον δεν το αντέχω. Θεωρώ πως έχω πολλά να προσφέρω σε κάποιον και μου αξίζει να ζήσω κι εγώ τον έρωτα, αλλά με τα όσα έχω ζήσει μέχρι τώρα έχω κουραστεί και έχω αρχίσει να απογοητεύομαι. Σε ευχαριστώ εκ των προτέρων.

Προφανώς και έχεις να προσφέρεις πολλά σε έναν άντρα και ακόμη προφανέστερα σου αξίζει να έρθει στη ζωή σου μια υπέροχη σχέση. Σε όλους μας αξίζει, γιατί δηλαδή να μην αξίζει συγκεκριμένα σε σένα; Όπως, επίσης, κάνεις ένα τεράστιο λογικό σφάλμα αν πιστεύεις ότι επειδή δεν ήρθε μέχρι τα 24, πάει και τελείωσε, δεν θα έρθει ποτέ σε ολόκληρη τη ζωή σου. Αφήνουμε, λοιπόν, την drama queen στην άκρη και πάμε να βρούμε λύσεις. Αρχικά, έχω 2-3 φίλες που είναι στη φάση «δεν μπορώ να βρω ένα σοβαρό άντρα με τίποτα» και πολύ απλά τα παρατάνε. Βάζουν πιτζάμες και πέφτουν στον καναπέ μέχρι να τελειώσουν όλες τις κομεντί στο Netflix. Ε, δεν πάει έτσι. Το καταλαβαίνουμε. Δεν θα μας πέσει ο γκόμενος στο κεφάλι ως μάννα εξ ουρανού. Πρέπει να είμαστε σε φάση ενεργής αναζήτησης. Τώρα με το lockdown δεν ξέρω πώς γίνεται ακριβώς η ενεργή αναζήτηση, αλλά δεν θα βρω λύση και στην πανδημία. Από την άλλη, θα ήθελα να πάρεις τον χρόνο σου και να παρατηρήσεις τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζεις τον εκάστοτε πιθανό σύντροφο. Μήπως η δική σου αγωνία για σχέση εκδηλώνεται στον άλλο ως πίεση, ανασφάλεια, άγχος και τελικά καταλήγει να τον «πνίγει»; Δεν λέω πως συμβαίνει αυτό απαραίτητα. Λέω απλά να σε παρατηρήσεις και αφού σε παρατηρήσεις να επαναπρογραμματίσεις τις συμπεριφορές σου που δεν σε εξυπηρετούν. Ίσως την επόμενη φορά να αφήσεις τον εαυτό σου χαλαρό να ζήσει στο έπακρο την καινούργια γνωριμία, χωρίς ανυπομονησία, χωρίς άγχος και χωρίς βιασύνη για το πόσο θα κρατήσει ή αν θα εξελιχθεί σε σοβαρή σχέση ή όχι.

Τζένη μου, είμαι 22 και μου αρέσουν οι μεγαλύτεροι... Καμία ελπίδα;

Μίλα μου βρόμικα.
Μίλα μου αληθινά.
email: info@athensvoice.gr
instagram: @melitajenny

Και μένα μου αρέσουν τα φασολάκια, αλλά παλιότερα να ξέρεις μου τα έφτιαχνε η μαμά μου και δεν τα έτρωγα. Τι εννοώ με αυτή τη σπουδαία αλληγορία; Ότι καλό είναι να μη βάζουμε ταμπέλες στον εαυτό μας για το τι μας αρέσει και τι όχι. Ο άνθρωπος δοκιμάζει, μαθαίνει, αλλάζει, εξελίσσεται. Ναι, τώρα μπορεί να λες ότι σου αρέσουν οι μεγαλύτεροι, αλλά θέλω να σε δω αν σου ερχόταν από καμιά γωνιά ο Di Caprio στα μικράτα του, αν θα του έλεγες «Sorry Leo, προτιμώ τον κύριο με τη μουστάκλα απέναντι». A

ATHENS VOICE RADIO 102.5
Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρώμικα» κάνει τα ερωτικά σας θέματα να ακούγονται σαν παθιάρικο τραγούδι στο **Athens Voice Radio 102.5**

ΚΡΙΟΣ (20 Μαρτίου - 19 Απριλίου)

Αρκετές εντάσεις, ακόμη κι αν έχεις κάθε πρόθεση να μη μένεις στην επιφάνεια

Με εντάσεις μπαίνει η εβδομάδα σου. Σε μεγάλο βαθμό οφείλονται στην καλοπροαίρετη προσπάθειά σου να μιλήσεις πιο ουσιαστικά επί του οικονομικού ή επί του προσωπικού. Η δυσκολία είναι ότι παρά την καλή πρόθεση ή και την αναγκαστική εμπλοκή σε αυτά τα σοβαρούτσικα, δεν είσαι έτοιμος για συμβιβασμούς ή για σοβαρές αλλαγές στις συνήθειές σου. Έτσι, ακόμη κι αυτά που ξεκινούν όμορφα είναι πολύ εύκολο να καταλήξουν σε μαλώματα και στην απογοήτευσή σου σε θέματα αρχών, ακόμη κι αν πρακτικά τα πράγματα πηγαίνουν όπως θα ήθελες. Ο Ήλιος στον Τοξότη (21) και η Αφροδίτη στον Σκορπιό (21) σε βοηθούν να δεις με λιγότερη μεμψιμοιρία και δραματική διάθεση όσα σου συμβαίνουν, ακόμη κι αν είναι όντως δυσάρεστα. Ανανεώνεις τους στόχους σου με αποτέλεσμα να μπαίνεις με άλλον αέρα ακόμη και σε κουβέντες και συμφωνίες/συνεννοήσεις που γνωρίζεις ότι θα είναι δύσκολες. Έχε το νου σου για βιαστικές κινήσεις και αποφάσεις. Αυτό που έχεις συνηθίσει, δεν ισχύει πλέον.

ΤΑΥΡΟΣ (20 Απριλίου - 19 Μαΐου)

Τεστάρεται η επιμονή σου, καθώς οι μέρες απαιτούν τεράστια ευελιξία

Δεν ξέρω αν γίνεται να είσαι προετοιμασμένος για τον τρόπο που κινούνται γενικώς οι κουβέντες σου και ειδικότερα με τον σύντροφό σου και τους συνεργάτες σου. Καλό είναι να θυμάσαι ότι όταν «πειράζεις» μια ευαίσθητη κατάσταση ή δοκιμάζεις την τύχη σου σπρώχνοντας τον απέναντι στα όριά του, το πιθανότερο είναι πως θα σου ανταποδώσει τη χάρη. Το θετικό της ιστορίας είναι ότι αντιλαμβάνεσαι πως σε πολλές περιπτώσεις προκαλείς, σε μια περίοδο που είναι ήδη εξαιρετικά φορτισμένη. Η Αφροδίτη στον Σκορπιό (21) και τον ζωδιακό σου άξονα και ο Ήλιος στον Τοξότη μπορεί να λειτουργήσουν βοηθητικά επειδή μεταξύ άλλων εντείνουν την ερωτική σου διάθεση. Αν έχεις την δυνατότητα να ασχοληθείς, η ερωτική επαφή μπορεί να συμβάλει στο να μη βγουν εκτός ελέγχου οι διάφορες αντιθέσεις. Σε κάθε περίπτωση, καλό είναι να θυμάσαι πως τα δεδομένα στις προσωπικές κι επαγγελματικές σου σχέσεις είναι ιδιαίτερα ρευστά, δεν ωφελεί να περιμένεις συνοχή, δεν είναι καν χρήσιμη όταν κάθε μέρα είναι τελείως μα τελείως διαφορετική.

ΔΙΔΥΜΟΙ (20 Μαΐου - 20 Ιουνίου)

Έξτρα φροντίδα και προσοχή για την υγεία και τη δουλειά σου

Εξαιρετική προσοχή στη δουλειά σου και στην υγεία σου χρειάζεται η αρχή της εβδομάδας. Στην πρώτη περίπτωση επειδή εξαιτίας της δικαιολογημένης σχετικής ανησυχίας είναι εύκολο να σου «φύγουν» σημαντικά πράγματα ενώ προσπαθείς ακριβώς για τον αντίθετο. Στη δεύτερη περίπτωση αυτά που επιτρέπεις να κάνεις στο σώμα σου για ψυχολογικούς λόγους, έχουν το κόστος τους και σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να σου δημιουργήσουν θεματάκι. Ο Ήλιος στον Τοξότη (21) και τον ζωδιακό σου άξονα βοηθάει να βρεις μια θετική οπτική μέσα στις προσωπικές κι επαγγελματικές σου σχέσεις, ακόμη κι αν οι συνθήκες κάθε άλλο παρά εύκολες είναι. Αξιοποίησε τα μέσα που έχεις για να συντηρήσεις το κοινωνικό στοιχείο κι αν μπορείς μην περιορίζεσαι στην παθητική κατανάλωση τηλεοπτικών προγραμμάτων, επειδή λίγο θα σε ικανοποιήσουν. Χρειάζεσαι κάτι που να είναι λίγο καλύτερη γυμναστική για το μυαλό σου, θα σου είναι πολύ πιο ευχάριστο. Η Αφροδίτη στον Σκορπιό (21) μπορεί να σε βοηθήσει να αντιμετωπίσεις καλύτερα οτιδήποτε αφορά την υγεία σου.

COSMIC
TELEGRAM

Από την
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΣΑΒΔΑΡΗ
(panastron)

ΚΑΡΚΙΝΟΣ (21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου)

Προσπάθησε να ενισχύσεις το θετικό αντί για το αρνητικό, επειδή υπάρχει

Η αρχή της εβδομάδας είναι ένα περίεργο μείγμα καταπληκτικής συνεννόησης με τα παιδιά και τον σύντροφό σου, όπου φαίνεται να έχει εγκαθιδρυθεί άλλο επίπεδο συνεννόησης, εναλλάξ με την εντύπωση ότι δεν υπάρχει καμία ελπίδα ποτέ να συνεννοηθείτε. Σίγουρα δεν είναι βαρετή, πάντως, ακόμη κι αν έχεις πολύ περιορισμένα πράγματα να κάνεις. Σε κάθε περίπτωση, έχει αξία να περιορίσεις κάπως τις συγκρουσιακές τάσεις σου και να μην "τσιμπάς» στις προκλήσεις που σου πετάνε οι άλλοι για καβγά. Δες μήπως μπορέσεις να σκεφτείς κάτι λιγότερο επιβαρυντικό για να επικοινωνήσεις από τον καβγά. Ο Ήλιος στον Τοξότη (21) σε βοηθάει να βρεις έναν λίγο πιο ανάλαφρο ή λιγότερο μονότονο ρυθμό στη ρουτίνα και την καθημερινή σου εργασία. Παράλληλα τονώνει την όρεξή σου για φαγητό και κραιπάλη, εκτός αν σου εξασφαλίσεις αρκετή κίνηση μέσα στη μέρα. Η Αφροδίτη στον Σκορπιό (21) μπορεί να σε κάνει ακόμη πιο γενναιόδωρο με τα συναισθήματά σου, όμως και πολύ πολύ ζήτουλα που δεν καλύπτεται με τίποτα.

ΛΕΩΝ (22Ιουλίου - 22 Αυγούστου)

Προσπαθείς να κρατήσεις κάποια στεγανά, όμως η καθημερινότητά σου μοιάζει με σούπα

Όσο κι αν διαχωρίσεις εσύ ή διαχωριστούν εξαιτίας συνθηκών η οικογένεια και η καριέρα σου, ο συνδετικός κρίκος που τα ενώνει παραμένει, πράγμα που σημαίνει πως αυτά που συμβαίνουν στο σπίτι επηρεάζουν πολύ στενά τις αποφάσεις που παίρνεις για την καριέρα σου, την προσπάθεια που κάνεις ή το ότι δεν ενδιαφέρεσαι. Στην αρχή της εβδομάδας καλό είναι να θυμάσαι αυτή τη σχέση και πως όσα συμβαίνουν στην ιδιωτική σου ζωή με τον έναν ή τον άλλο τρόπο φτάνουν και στη δημόσια, από τον τρόπο που επιλεγμένα και μη, εκτίθεσαι. Με τον Ήλιο στον Τοξότη (21) ξυπνάει μια διάθεση για έναν συνδυασμό τεμπελιάς, διασκέδασης και ρομάντζου, ο οποίος δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι μπορεί να εξυπηρετηθεί στην παρούσα φάση. Από την άλλη επιστρέφει μεγάλο κομμάτι αισιοδοξίας και δημιουργικότητας που σίγουρα θα χαρούν τα παιδιά σου. Η Αφροδίτη στον Σκορπιό (21) μπορεί να σε κάνει λίγο πιο έντονο από ό,τι συνήθως (ω ναι), κράτα το κατά νου, όταν κάτι στραβώνει στο σπίτι.

ΠΑΡΘΕΝΟΣ (23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου)

Ακούς αυτά που ήθελες, όμως μην αφήνεις τη φαντασία σου να οργιάσει

Όσο μετακινείσαι, καλό είναι να το κάνεις με ιδιαίτερη προσοχή, είτε γίνεται με αφορμή τη δουλειά, είτε με αφορμή κάποιον προσωπικό λόγο. Παρόμοια χρειάζεται αρκετή φροντίδα στον τρόπο που εκφράζεσαι επειδή γίνεσαι ιδιαίτερα δηκτικός και εριστικός με τεράστια ευκολία, πράγμα που είναι βέβαιο πως δεν προάγει με κανέναν τρόπο κανέναν στόχο σου, αλλά μπορεί να σου φέρει κάποια όχι ιδιαίτερα ευχάριστη ανταπόκριση, ειδικά όταν τα βάζεις με το συγγενικό σου περιβάλλον. Ο Ήλιος στον Τοξότη (21) και η Αφροδίτη στον Σκορπιό (21) δημιουργούν μια περίεργη κατάσταση ιδιαίτερα στο σπίτι, όπου φαίνεται να πείθεις τον εαυτό σου ότι όλα είναι καλά. Επειδή σου φεύγουν σχόλια και σκέψεις που δεν συνάδουν με το «όλα είναι καλά», είναι πολύ πιθανό να στο υποδείξουν οι άνθρωποι του περιβάλλοντός σου. Μάλλον δίκιο έχουν και χρειάζεται να αναθεωρήσεις συνειδητά τι συνιστά πλέον για σένα το «καλά». Γενικά, να προσέχεις τις κακίες προς πάσα κατεύθυνση.

ΖΥΓΟΣ (22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου)

Βρίσκεις κάτι καλό για σένα και τείνεις να γράψεις όλους τους άλλους

Υπάρχει ένας άγραφος κανόνας που λέει ότι όταν εσύ περνάς καλά κι ο άλλος όχι, στις ερωτικές σχέσεις, ή όταν εσύ κερδίζεις σε βάρος των συνεργατών σου, στις οικονομικές σχέσεις, αυτό είναι προσωρινό. Κάπως έτσι είναι οι μέρες σου, οπότε φαίνεται να κάνεις κάτι πολύ σωστά, από την άλλη όμως χωρίς να φροντίζεις ή να σέβεσαι ή να εξυπηρετείς εξίσου και τους άλλους που εμπλέκονται μαζί σου προσωπικά ή οικονομικά. Με το πέρασμα του Ηλίου στον Τοξότη (21) και της Αφροδίτης στον Σκορπιό (21) η παραπάνω κατάσταση μπορεί να οδηγηθεί σε άκρα καθώς τονώνεται η διάθεσή σου κι αυτό σε κάνει ενδεχομένως πιο θρασύ, απαιτητικό κι ακραίο σ' αυτά που διεκδικείς. Ίσως να είναι χρήσιμο αν δεν χάσεις την μπάλα, την ευγένεια και οποιοδήποτε ενδιαφέρον για τον απέναντι, επειδή σ' αυτό τον δρόμο φαίνεται να βαδίζεις. Λίγα και καλά λόγια είναι πολύ προτιμότερα από πολλά και μνησίκακα, εκδικητικά, χειριστικά ή κακόβουλα.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ (23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου)

Είμαι καλά δεν σημαίνει πως είμαι και καλός για τους άλλους

Η αρχή της εβδομάδας μπορεί να γίνει το Βατερλό στις προσωπικές κι επαγγελματικές σου σχέσεις, επειδή ο τρόπος που αντιλαμβάνεσαι τι είναι σωστό και τι όχι, όπως και τι επιτρέπεται και τι όχι, γίνεται αυστηρά προσωπικός. Αυτό για σένα είναι μια χαρά, αλλά δεν εγγυάται καθόλου την κατανόηση, τη συνεργασία ή έστω και την απλή ανταπόκριση από τον απέναντι. Όσο πιο γλυκός (ναι, αυτή η λέξη) είσαι, τόσο μεγαλύτερες οι πιθανότητές σου να συνεννοηθείς, άλλωστε ανήκεις στην κατηγορία των ανθρώπων που γίνονται πιο γλυκείς όταν αυξάνουν οι πιέσεις. Η Αφροδίτη στο ζώδιό σου (21) μπορεί να σε ξελασπώσει από πολύ δύσκολα πράγματα προσωπικά κι επαγγελματικά, αρκεί να φροντίσεις να μη φέρεσαι σαν τέρας. Ο Ήλιος στον Τοξότη (21) αποκαθιστά ένα μέτρο ασφάλειας και ικανοποίησης, μάλλον οικονομικής, ενδεχόμενα συναισθηματικής, με αποτέλεσμα να είναι όντως ευκολότερο να δείξεις κατανόηση και ανεκτικότητα στις συναναστροφές σου, κάτι που είναι απαραίτητο να κάνεις.

ΤΟΞΟΤΗΣ (22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου)

Μερικές φορές για να πάει κάτι καλύτερα, χρειάζεται να πάει λίγο χειρότερα πρώτα

Δεν υπάρχει εύκολος τρόπος να ντιλάρεις ψυχολογικές ανησυχίες και απαισιοδοξίες και φόβους και ταυτόχρονα να συνεχίσεις να ζεις την καθημερινότητά σου, να κάνεις τη δουλειά σου, να διατηρείς την υγεία σου. Το μοναδικό που μπορεί να ειπωθεί, είναι πως πάνω σε έναν πιεσμένο ψυχισμό καλό είναι να μη φορτώνεις κι άλλα, είτε πρόκειται για υποχρεώσεις είτε για σκέψεις. Ο Ήλιος στο ζώδιό σου (21) διαφοροποιεί σημαντικά την κατάσταση και σίγουρα θα σε βοηθήσει να εκφράσεις πιο συγκεκριμένα αυτά που σε απασχολούν και πιθανώς να βρεις ανακούφιση. Παράλληλα σε ανανεώνει σωματικά και συνολικά. Ενώ αυτό είναι καλό και φέρνει στην επιφάνεια την αισιοδοξία σου, είναι ταυτόχρονα μια ώθηση για να αναπτύξεις υπερβολικά μεγάλες προσδοκίες από τις καταστάσεις. Η Αφροδίτη στον Σκορπιό αυξάνει την ευαισθησία σου και σίγουρα αντιλαμβάνεσαι περισσότερα και είσαι σε θέση ίσως να δεις πιο καθαρά ποιες από τις καθημερινές σου προοπτικές όντως έχουν μέλλον.

ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ (21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου)

Ευκολότερη συνεννόηση κι εξελίξεις σε αυτά που επιλέγεις, αντιστάσεις στα υπόλοιπα

Συνήθως είναι πιο εύκολο να βρούμε άκρη με τους φίλους μας, από ό,τι με τους πιο συγγενικούς μας ανθρώπους, τα παιδιά, τον σύντροφο. Έτσι, το ότι μπορεί και δίκιο να σου δίνουν οι φίλοι σου και σύμφωνοι να είναι και γενικώς να τα βρίσκετε, δεν εγγυάται καθόλου ότι το ίδιο κλίμα θα μεταφερθεί στις ιδιωτικότερες σχέσεις σου. Εάν δεν το βλέπεις και συνεχίζεις στο ίδιο βιολί, το μόνο σίγουρο είναι ότι και η αντίδραση θα συνεχίζει στο ίδιο βιολί. Είναι πάντα καλή ιδέα να αλλάζεις τακτική, όταν αλλάζουν οι περιστάσεις. Κι ενώ η Αφροδίτη στον Σκορπιό (21) μπορεί να συμβάλει να βρεις ουσία σε αυτά που κάνεις εξωεπαγγελματικά ή να βεβαιώσει κάποια ιδέα σου ή κάποιο σχέδιό σου, ο Ήλιος στον Τοξότη (21) ανοίγει τον μήνα που προηγείται του μήνα του ζωδίου σου κι αυτός είναι πάντα ένας μήνας απολογισμού για σένα. Στο «απολογισμός» κατάταξε μια γενική διαδικασία χαμηλότερων ρυθμών για να δεις τελικά πώς θα συνεχίσεις μετά τα γενέθλιά σου.

ΥΔΡΟΧΟΟΣ (20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου)

Ελάχιστη όρεξη ν' ασχοληθείς με τα του σπιτιού, οπότε επιλέγεις οτιδήποτε άλλο

Στην αρχή της εβδομάδας, οτιδήποτε μπορεί να σε βοηθήσει να μην ασχολείσαι με το σπίτι και όσα γίνονται στο σπίτι ή με την οικογένειά σου, ακόμη κι αν δεν είναι εύκολο, σου φαίνεται σαν μια καλύτερη επιλογή. Γνωρίζεις, βέβαια,ότι όταν κάτι πηγαίνει στραβά στα εν οίκω, το κουβαλάς μέσα σου κι έτσι ίσως είναι προτιμότερο να ασχοληθείς οικειοθελώς για να μην ασχοληθείς αναγκαστικά εξαιτίας κάποιας έξαρσης. Ο Ήλιος στον Τοξότη (21) κάνει κάπως πιο ελαφριά ή έστω ευρύτερη την οπτική σου για το παρακάτω και το πώς θα ήθελες να διαμορφώσεις την κατάστασή σου. Βοηθά σ' αυτό ότι ενδεχομένως αποκαθίσταται η επαφή με κάποιο σχέδιό σου ή και με τους φίλους σου. Με την Αφροδίτη στον Σκορπιό (21) εμφανίζονται κάποιες σοβαρές προοπτικές ή καλύτερα μια σοβαρότερη προοπτική για την πορεία της προσωπικής και επαγγελματικής σου ζωής. Ακόμη κι αν υπάρχουν σοβαρά οφέλη, δεν είναι εύκολη η συνθήκη που παρουσιάζεται και προσεγγίζεται με επιτυχία μόνο αν δεν τη δεις ψυχρά και διαδικαστικά.

ΙΧΘΥΕΣ (18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου)

Προσπαθείς να κεντραριστείς και, ως ένα βαθμό, κάτι καταφέρνεις

Στην αρχή της εβδομάδας κάπως καταφέρνεις να βρεις μια άκρη μέσα στο κεφάλι σου, ενδεχομένως και στο συγγενικό σου περιβάλλον για το πώς θα κινηθείς στο εξής. Κι αυτό είναι σίγουρα καλό κι ευχάριστο. Ο καβγάς ξεκινάει όταν αποφασίζεις να περάσεις στην εφαρμογή ή, το πιθανότερο, όταν αποφασίζεις να μην περάσεις στην εφαρμογή. Αυτό περιπλέκει και τις πιο απλές συνεννοήσεις και συνδιαλλαγές, γιατί στην πραγματικότητα εσύ λειτουργείς με μια μεγάλη εσωτερική ή και εξωτερική αντίφαση. Ο Ήλιος στον Τοξότη (21) σε κάνει να αναζητάς καινούριες προοπτικές στην καριέρα και την προσωπική σου ζωή, αν και χωρίς να σε διευκολύνει ιδιαίτερα στο να εντοπίσεις κάποιο σαφή στόχο. Η Αφροδίτη στον Σκορπιό (21) πάντως και η δυνατότητα να βελτιώσεις μερικά πραγματάκια που θεωρείς ότι χρειάζονταν βελτίωση, είναι ένα βήμα στη σωστή κατεύθυνση. Μπορεί να είναι ωφέλιμη και κερδοφόρα πρακτικά ή συναισθηματικά, ανανεώνοντας το πλαίσιο στο οποίο κινείσαι, το μόνο που πρέπει να αποφύγεις είναι να την αναλώσεις σε δράμα.. A

**Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάζεις και τον ωροσκόπο σου*

ArGOODaki®

share love

Φέτος τα Χριστούγεννα στηρίζουμε το Σύλλογο ΦΡΟΝΤΙΔΑ και είμαστε δίπλα στα παιδιά με εγκεφαλική παράλυση, προσφέροντας τον απαραίτητο διαγνωστικό και εκπαιδευτικό εξοπλισμό για το κέντρο του, καθώς και για την κάλυψη αναγκών του σε όλη την Ελλάδα.

ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Αγόρασε γεύματα ArGOODaki και ενίσχυσε τη φετινή εκστρατεία αγάπης

take away goodysdelivery.gr goodysapp 18365*

ΗΜΕΡΕΣ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

GOODY'S® BURGER HOUSE

*Η κλήση προς το 18368 ενδέχεται να μην συμπεριλαμβάνεται στον δωρεάν χρόνο ομιλίας των προγραμμάτων τηλεφωνίας. Οι χρεώσεις εξαρτώνται από τον πάροχό σας.

Γειτονιά μίας χρήσης;

Στη χώρα μας δεν υπάρχει χώρος για πλαστικά μίας χρήσης.

Γι' αυτό στη Lidl Ελλάς στηρίζουμε ενεργά τον Μαραθώνιο Καινοτομίας για μία Ελλάδα χωρίς πλαστικά μίας χρήσης. Μία πρωτοβουλία που μέσα από καινοτόμες ιδέες, πειραματισμό και δημιουργική διαδικασία, συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας και την προστασία του περιβάλλοντος.

SUP Free hackathon

organized by CROWD POLICY

ΕΛΛΑΔΑ χωρίς ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΜΙΑΣ ΧΡΗΣΗΣ

ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ Α.Κ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ